

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงด้วยดี จากความกรุณาและอนุเคราะห์อย่างยิ่ง จากรองศาสตราจารย์ ดร.จินดา ขลิบทอง และรองศาสตราจารย์ ดร.เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วมที่ได้ให้คำแนะนำ และข้อเสนอแนะ ตลอดจนให้การสนับสนุน กำกับ ติดตามดูแล การจัดทำวิทยานิพนธ์ จนสำเร็จสมบูรณ์ นอกจากนี้อาจารย์วิทยา อธิปอนันต์ ประธานคณะกรรมการ สอบวิทยานิพนธ์ที่กรุณาให้ข้อเสนอแนะที่มีคุณประโยชน์อย่างยิ่ง สำหรับการทำให้วิทยานิพนธ์ ผู้วิจัยจึง ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงยิ่ง ไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอขอบคุณ คุณลำควน ชันช้อน และคุณชวนนท์ ศิริบาล ที่ได้ให้คำปรึกษา สนับสนุน อำนวยความสะดวกในทุก ๆ ด้านด้วยดีตลอดมา

ความสำเร็จทั้งหมดที่เกิดขึ้นนี้ ผู้วิจัยได้รับการช่วยเหลือและกำลังใจจากภรรยาและบุตรมา โดยตลอด ทำให้การศึกษาเป็นไปด้วยราบรื่นเสมอมา

คุณค่าและประโยชน์อันพึงได้จากวิทยานิพนธ์ ฉบับนี้ ขอมอบแด่บุพการี คณาจารย์ผู้มีอุปการคุณ เพื่อน พี่ น้อง และสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน จังหวัดอุดรธานีทุกวิสาหกิจชุมชน

บุญรอด คำทะริ

กรกฎาคม 2550

หัวข้อวิทยานิพนธ์ สถาปนการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนทอผ้าในจังหวัดอุดรธานี
ชื่อและนามสกุล นายบุญรอด คำทะริ
แขนงวิชา ส่งเสริมการเกษตร
สาขาวิชา ส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา 1. รองศาสตราจารย์ ดร.จินดา ขลิบทอง
2. รองศาสตราจารย์ ดร.เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ได้ให้ความเห็นชอบวิทยานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว

..... ประธานกรรมการ
(อาจารย์วิทยา อธิปอนันต์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.จินดา ขลิบทอง)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ)

คณะกรรมการบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์
ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชา
ส่งเสริมการเกษตร สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

..... ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.สิริวรรณ ศรีพหล)

วันที่ 22 เดือน พฤศจิกายน พ.ศ. 2550

ชื่อวิทยานิพนธ์ สภาพการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนทอผ้าในจังหวัดอุดรธานี
ผู้วิจัย นายบุญรอด คำทะริ **ปริญญา** เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต(ส่งเสริมการเกษตร)
อาจารย์ที่ปรึกษา (1) รองศาสตราจารย์ ดร.จินดา ขลิบทอง (2) รองศาสตราจารย์ ดร.เบญจมาศ
 อยู่ประเสริฐ **ปีการศึกษา** 2549

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) สภาพพื้นฐานของวิสาหกิจชุมชนทอผ้าในจังหวัดอุดรธานี (2) สภาพการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนทอผ้า (3) ความต้องการการสนับสนุนของวิสาหกิจชุมชนทอผ้า และ(4)ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนทอผ้า

การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์วิสาหกิจชุมชนในพื้นที่ทุกอำเภอและกิ่งอำเภอ จังหวัดอุดรธานี จำนวน 167 วิสาหกิจชุมชน คัดเลือกตัวอย่างแบบง่าย เครื่องมือที่ใช้คือแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐาน โดยใช้สถิติ t-test

ผลการวิจัย พบว่า วิสาหกิจชุมชนทอผ้า ส่วนใหญ่มีระยะเวลาดำเนินกิจกรรมเฉลี่ย 8.51 ปี มีจำนวนสมาชิกเฉลี่ย 34.17 คน มีผ้าทอเป็นประเภทผ้าฝ้าย ลักษณะมัดหมี่ ใช้ทั้งสีย้อมผ้าธรรมชาติและสีเคมี มีผลิตภัณฑ์เฉลี่ย 3.21 ชนิด มีเงินทุนในการดำเนินกิจกรรมได้จากการระดมทุน และมีรายได้จากการขายผ้าต่อปีเฉลี่ย 211,413.53 บาท สภาพการดำเนินงานมีการกำหนดเป้าหมายและทิศทางดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนที่ชัดเจน มีการปฏิบัติตามแผนที่จัดทำไว้ มีการกำหนดแห่งจำหน่าย/ลูกค้าเป้าหมาย มีการแสวงหาความรู้ใหม่และนำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน มีการกำหนดเงื่อนไขการรับสมาชิกและบันทึกไว้อย่างชัดเจน มีการกำหนดขั้นตอนกระบวนการผลิตสินค้าแต่ยังไม่สามารถควบคุมคุณภาพความสม่ำเสมอของสินค้า และมีกระบวนการผลิตผ้าทอ ส่วนใหญ่สมาชิกกลุ่มทำเองทั้งรวมกันทอและแยกกันทอ มีความต้องการการสนับสนุนระดับมากสูงสุดด้านการจัดการความรู้และข้อมูลข่าวสารในประเด็น ความรู้และเทคโนโลยีใหม่ ๆ ในการผลิตผ้าทอ และมีปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินงานของสมาชิกสูงสุดด้านการจัดการความรู้และข้อมูลข่าวสารในประเด็น ความรู้และเทคโนโลยีใหม่ ๆ ในการผลิตผ้าทอ ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ระยะเวลาดำเนินกิจกรรม และจำนวนสมาชิก มีสภาพการดำเนินงานแตกต่างกัน

คำสำคัญ การดำเนินงาน วิสาหกิจชุมชนทอผ้า จังหวัดอุดรธานี

Thesis title: Operational Situations of the Weave Cloth Small and Micro Community Enterprises in Udon Thani Province

Researcher: Mr. Boonrod Kumtari; **Degree:** Master of Agriculture (Agricultural Extension); **Thesis advisors:** (1) Dr. Jinda Khlibtong, Associate Professor; (2) Dr. Benjamat Yooprasert, Associate Professor; **Academic year:** 2006

ABSTRACT

The objectives of this study were (1) to study fundamental state of the hand-woven cloth small and micro community enterprises in Udon Thani Province; (2) to study their operational state; (3) to study what they wanted to be supported in their community enterprise operation; and (4) to study problems and suggestions on their community enterprise operation.

The population of this study were 167 hand-woven cloth small and micro community enterprises in all districts and sub-districts in Udon Thani Province. The samples of them were selected by using simple random sampling methodology. The instrument used in this study was interview form. The data were collected by interviewing all of the hand-woven cloth community enterprises in Udon Thani Province. The statistical methodology used to analyze the data by computer programs were frequency, percentage, mean, standard deviation, and t-test analysis for hypothesis testing.

The findings of this study were as follows: The average duration of the operation of most of the hand-woven cloth community enterprises in Udon Thani Province was 8.51 years. The average quantity of their members was 34.17 persons. Most of their products were hand-woven cotton cloth called "mudmi cloth" which was given a different color by using a natural or a chemical dye. The average of the diversity of their products was 3.21 kinds. Their capital for the operation was collected from the members of the community enterprises. Their average income obtaining from selling their products was 211,413.53 Baht/year. For their operational state, it was found that the goal and the direction of their community enterprise operation were certainly specified; the members followed their specified plans; their marketplaces and their prospective customers were definitely specified; they looked for new technology of production, and adapted it to develop their community enterprises; their conditions of recruiting new members of the community enterprises were definitely specified, and clearly recorded; the steps of the production process were specified, but the quality of their products were still out of control; most of the members might weave their cloth in group or individually; they wanted to be supported at "most" level in knowledge and information management, especially in new knowledge and technology in hand-woven cloth production. They had problems on their operation at "most" level in knowledge and information management, especially in new knowledge and technology in hand-woven cloth production. And for the hypothesis testing, it was found that the operational state of the duration of their operation, and the quantity of their members were different.

Keywords: Operation, Hand - Woven Cloth Small and Micro Community Enterprises, Udon Thani Province

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	2
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	3
สมมติฐานการวิจัย.....	3
ขอบเขตการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	4
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	5
แนวความคิดเกี่ยวกับธุรกิจชุมชน.....	5
พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548.....	11
แนวความคิดเกี่ยวกับการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนทอผ้า.....	14
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	24
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	27
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	27
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	29
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	30
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	30

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	31
ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานของวิสาหกิจชุมชนทอผ้าในจังหวัดอุดรธานี.....	31
ตอนที่ 2 สภาพการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนทอผ้าในจังหวัดอุดรธานี.....	35
ตอนที่ 3 ความต้องการการสนับสนุนของวิสาหกิจชุมชนทอผ้า.....	53
ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนทอผ้า..	62
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	70
สรุปการวิจัย.....	70
อภิปรายผล.....	73
ข้อเสนอแนะ.....	78
บรรณานุกรม.....	80
ภาคผนวก.....	84
แบบสัมภาษณ์เกษตรกร.....	85
ประวัติผู้วิจัย.....	97

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอำเภอ/กิ่งอำเภอในจังหวัดอุดรธานี.....	28
ตารางที่ 4.1 สภาพพื้นฐานของวิสาหกิจชุมชนทอผ้า.....	31
ตารางที่ 4.2 สภาพการดำเนินงานด้านการบริหารองค์กร.....	35
ตารางที่ 4.3 สภาพการดำเนินงานด้านการวางแผนดำเนินงาน.....	38
ตารางที่ 4.4 สภาพการดำเนินงานด้านการบริหารการตลาด.....	40
ตารางที่ 4.5 สภาพการดำเนินงานด้านการจัดการความรู้และข้อมูลข่าวสาร.....	41
ตารางที่ 4.6 สภาพการดำเนินงานด้านการบริหารสมาชิกวิสาหกิจชุมชน.....	43
ตารางที่ 4.7 สภาพการดำเนินงานด้านการจัดการสินค้า.....	45
ตารางที่ 4.8 สภาพการดำเนินงานด้านกระบวนการผลิตผ้าทอ.....	47
ตารางที่ 4.9 สภาพการดำเนินงานด้านการออกแบบลายผ้า.....	49
ตารางที่ 4.10 สภาพการดำเนินงานด้านการขายสินค้า.....	51
ตารางที่ 4.11 ความต้องการการสนับสนุนของการบริหารองค์กร.....	53
ตารางที่ 4.12 ความต้องการการสนับสนุนของการวางแผนดำเนินงาน.....	54
ตารางที่ 4.13 ความต้องการการสนับสนุนของการบริหารการตลาด.....	51
ตารางที่ 4.14 ความต้องการการสนับสนุนของการบริหารองค์กร.....	53
ตารางที่ 4.15 ความต้องการการสนับสนุนของการจัดการสินค้า.....	57
ตารางที่ 4.16 ความต้องการการสนับสนุนของการบริหารสมาชิก.....	58
ตารางที่ 4.17 ความต้องการการสนับสนุนของกระบวนการผลิตผ้าทอ.....	59
ตารางที่ 4.18 ปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินงานของการบริหารองค์กร.....	61
ตารางที่ 4.19 ปัญหาเกี่ยวกับการวางแผนดำเนินงาน.....	62
ตารางที่ 4.20 ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารการตลาด.....	63
ตารางที่ 4.21 ปัญหาเกี่ยวกับการจัดการความรู้และข้อมูลข่าวสาร.....	64
ตารางที่ 4.22 ปัญหาเกี่ยวกับการจัดการสินค้า.....	65
ตารางที่ 4.23 ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารสมาชิก.....	66
ตารางที่ 4.24 ปัญหาเกี่ยวกับกระบวนการการผลิตการทอผ้า.....	67

ญ

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 กรอบแนวความคิดการวิจัย.....	3

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ผ้าทอเป็นหัตถกรรมพื้นบ้านที่สืบทอดกันมาอย่างแพร่หลายและมีอยู่ทุกภาคของประเทศไทย ซึ่งแต่ละท้องถิ่นจะมีความแตกต่างกันไปตามสภาพภูมิศาสตร์ รูปแบบ ลวดลาย เอกลักษณะ วัตถุประสงค์ วัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณี ตลอดจนการผสมผสานค่านิยมในสังคมที่สืบทอดมาจากชุมชนต้นกำเนิด โดยหญิงสาวในชนบทจะเตรียมตัวเตรียมใจในการใช้ชีวิตสำหรับการครองเรือนจะต้องฝึกหัดทอผ้าตั้งแต่เยาว์วัย จัดเตรียมข้าวของใช้ในพิธีแต่งงานของตนเองและฝ่ายชาย ผ้าทอจึงเป็นสิ่งหนึ่งที่ใช้ในชีวิตการครองเรือน ผ้าทอจะทอกันอย่างสุดฝีมือเก็บรักษาไว้อย่างเหมาะสมที่จะเป็นมรดกตกทอดให้กับลูกหลานหรือใช้เป็นของขวัญมาผู้ใหญ่ ซึ่งถือว่างานทอผ้าเป็นเรื่องของแม่บ้านแม่เรือน เป็นความสามารถเฉพาะตัวของหญิงสาวทุกคนที่พึงมี และถ่ายทอดฝีมือสู่ลูกหลานเป็นมรดกตกทอดทางวัฒนธรรมสืบทอดกันมา จากการได้รับการถ่ายทอดฝีมือสืบทอดกันมา ทำให้การทอผ้าเป็นอาชีพเสริมสร้างรายได้ให้กับครอบครัวเมื่อว่างจากการเกษตรกรรม

กรมส่งเสริมการเกษตรในฐานะหน่วยงานหลักในการพัฒนาสตรีในภาคเกษตร ได้มีการส่งเสริมให้สตรีรวมตัวกันเป็นกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร และให้การสนับสนุนมาตั้งแต่ปี 2518 เพื่อรับวิชาการความรู้ด้านการเกษตรและเคหกิจเกษตร นำไปปฏิบัติในครอบครัวและพัฒนาตนเองให้มีความมั่นคงในอาชีพ มีรายได้และความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น สามารถพึ่งตนเองได้ (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2546) ซึ่งกลุ่มทอผ้าเป็นกลุ่มหนึ่งที่รวมตัวกันเป็นกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร และเป็นกลุ่มที่มีศักยภาพในการดำเนินกิจกรรมตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง จนถึงวิสาหกิจชุมชนมีผลงานค่อนข้างเด่น มีความยั่งยืนมาโดยตลอด และในปี 2548 ได้มีการตราพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 ซึ่งมีเจตนารมณ์ที่จะให้การส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน ด้วยการส่งเสริมความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น การสร้างรายได้ การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การพัฒนาความสามารถในการจัดการและการพัฒนารูปแบบของวิสาหกิจชุมชนอันจะส่งผลให้ชุมชนพึ่งพาตนเองได้และมีระบบเศรษฐกิจชุมชนที่เข้มแข็งโดยกำหนดให้มีคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนเป็นกลไกหลักในการดำเนินงาน ตามพระราชบัญญัติดังกล่าว ได้กำหนดให้วิสาหกิจชุมชนที่จะขอรับการส่งเสริม

ต้องยื่นคำขอจดทะเบียนต่อกรมส่งเสริมการเกษตร ซึ่งทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการ
คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน

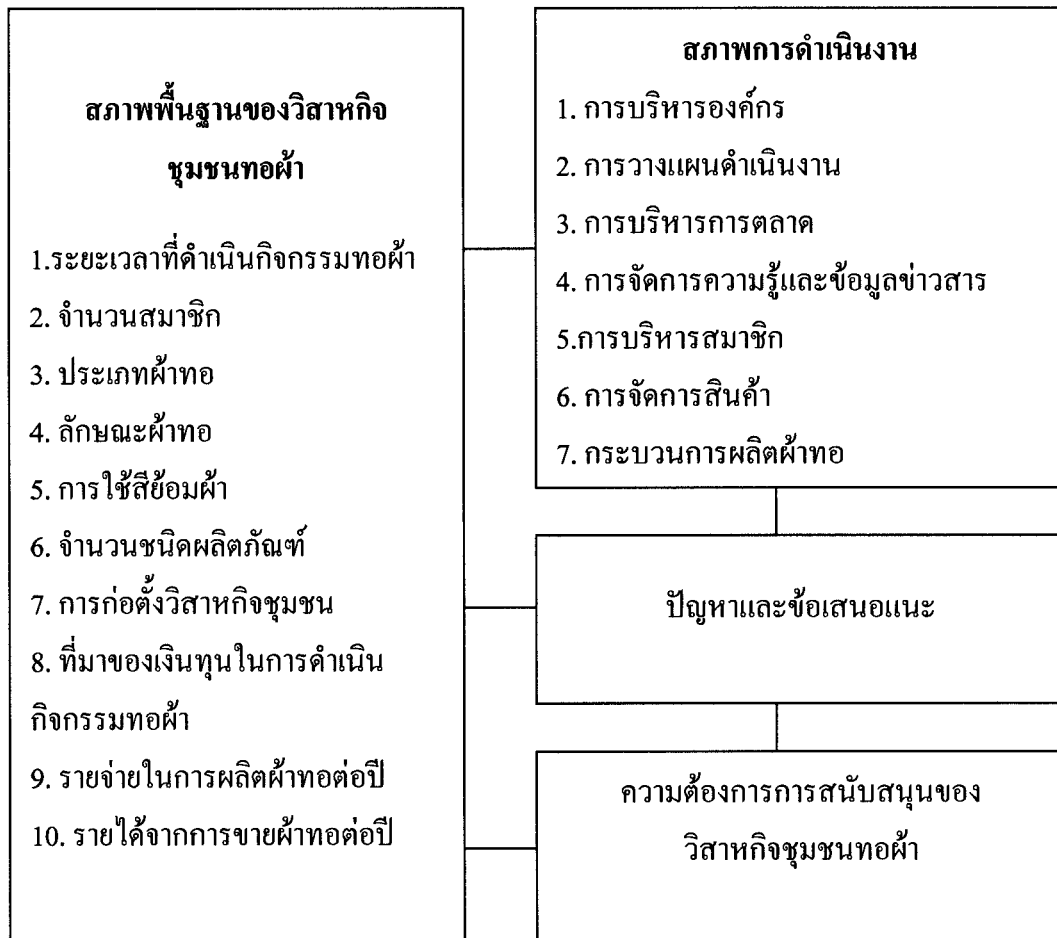
จังหวัดอุดรธานี มีกลุ่มมาขึ้นขอจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชนทั้งหมด 1,161 วิสาหกิจ
มีวิสาหกิจชุมชนทอผ้า จำนวน 287 วิสาหกิจ คิดเป็นร้อยละ 24.7 ของวิสาหกิจชุมชนทั้งหมดที่
ยื่นขอจดทะเบียนและได้รับการอนุมัติในจังหวัดอุดรธานี การทอผ้าของวิสาหกิจชุมชนทอผ้ามีทั้ง
การทอผ้าฝ้าย ผ้าไหม การย้อมสีมีทั้งสีธรรมชาติและสีเคมี นอกจากทอผ้าเพื่อใช้เองและจำหน่าย
แล้ว บางวิสาหกิจมีการตัดเป็นชุดเสื้อผ้า หมอน กระเป๋า ผลิตภัณฑ์อื่นๆจำหน่ายด้วย ซึ่งทำให้การ
ดำเนินงานและกระบวนการผลิตตั้งแต่การเตรียมด้ายหรือไหมแตกต่างกันขึ้นอยู่กับชนิดของผ้า
เช่น ผ้าฝ้าย ผ้าไหม ลวดลาย เช่น ผ้ามัดหมี่ ผ้าจืด ผ้าก การย้อมสี เช่น สีธรรมชาติ สีเคมี
 เป็นต้น จากการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนทอผ้าที่ผ่านมา ประสบปัญหาในบางกิจกรรม
ในด้านการย้อมสี โดยเฉพาะสีธรรมชาติ สีของผ้าที่ย้อมออกมาในแต่ละครั้งมีความไม่แน่นอน
สีตก วัตถุดิบในการทำสีไม่เพียงพอ เช่น คราม ด้านการออกแบบลวดลาย ที่มีทั้งลวดลายแบบ
โบราณและลวดลายที่ทันสมัยตามความนิยม ซึ่งบางวิสาหกิจยังขาดความรู้ด้านการออกแบบ
ลวดลายที่ทันสมัย ด้านการบรรจุภัณฑ์ วิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่ยังไม่มีการออกแบบบรรจุภัณฑ์ที่
สวยงามเหมาะสมกับสินค้า ไม่มีตราสัญลักษณ์ผลิตภัณฑ์ของตัวเองเพื่อเพิ่มมูลค่าของผลิตภัณฑ์
และยังพบว่ามีปัญหาด้านการตลาดที่ต้องแข่งขันกับผลิตภัณฑ์เดียวกันของจังหวัดอื่น ๆ รวมถึง
ปัญหาด้านบริหารจัดการองค์กร ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพการดำเนินงานของ
วิสาหกิจชุมชนทอผ้าในจังหวัดอุดรธานีให้ละเอียดทุกด้านเพื่อจะได้วิเคราะห์ จุดอ่อน จุดแข็ง
โอกาสและอุปสรรคของวิสาหกิจชุมชนทอผ้า แล้วนำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ ไปใช้ประกอบ
ในการวางแผนพัฒนาวิสาหกิจชุมชนทอผ้าในจังหวัดอุดรธานีต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาสภาพพื้นฐานของวิสาหกิจชุมชนทอผ้าในจังหวัดอุดรธานี
- 2.2 เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนทอผ้า
- 2.3 เพื่อศึกษาความต้องการการสนับสนุนของวิสาหกิจชุมชนทอผ้า
- 2.4 เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนทอผ้า

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาสภาพการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนทอผ้าใน จังหวัดอุดรธานี

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวความคิดการวิจัย

4. ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนทอผ้าใน จังหวัดอุดรธานี ที่ยื่นขอจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชนและได้รับอนุมัติตั้งแต่วันที่ 15 สิงหาคม 2548 ถึงวันที่ 8 พฤศจิกายน 2549 จำนวน 287 วิสาหกิจ

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

5.1 **วิสาหกิจชุมชนทอผ้า** หมายถึง กลุ่มทอผ้าในจังหวัดอุดรธานี ที่ดำเนินการเป็นวิสาหกิจชุมชน โดยคณะบุคคลที่มีความผูกพัน มีวิถีชีวิตในชุมชนเดียวกัน และได้รวมตัวกันขึ้นขอจดทะเบียนประกอบกิจกรรมเป็นวิสาหกิจชุมชน ซึ่งได้รับอนุมัติเรียบร้อยแล้ว ตั้งแต่วันที่ 15 สิงหาคม 2548 ถึงวันที่ 8 พฤศจิกายน 2549

5.2 **สภาพการดำเนินงาน** หมายถึง การบริหารองค์กร การวางแผนดำเนินงาน การบริหารการตลาด การจัดการความรู้และข้อมูลข่าวสาร การบริหารสมาชิก การจัดการสินค้า และกระบวนการผลิตผ้าทอของวิสาหกิจชุมชนทอผ้าในจังหวัดอุดรธานี

5.3 **ความต้องการการสนับสนุน** หมายถึง ความต้องการการสนับสนุนด้านการบริหาร องค์กร การวางแผนดำเนินงาน การบริหารการตลาด การจัดการความรู้ การจัดการสินค้า การบริหารสมาชิก และการผลิตผ้าทอวิสาหกิจชุมชนทอผ้าในจังหวัดอุดรธานี

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ข้อมูลที่ได้จากการศึกษา สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนางานวิสาหกิจชุมชนทอผ้าในจังหวัดอุดรธานี

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ ศึกษาเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนทอผ้า ผู้วิจัยได้ ทบทวนแนวความคิดและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชน
2. พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548
3. แนวคิดเกี่ยวกับการดำเนินงานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้า
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชน

1.1 แนวคิดเกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชน และความหมายของวิสาหกิจชุมชน

เสรี พงศ์พิศ (2543:24) ได้กล่าวว่า วิสาหกิจ ตรงกับคำภาษาอังกฤษว่า enterprise ซึ่งแปลว่า การประกอบการ คำนี้แพร่หลายพร้อมกับคำว่า SME (Small and Medium Enterprise) หรือวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม หรือการประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม แต่ไม่ใช่ ธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม กล่าวคือ ธุรกิจ(Business) กับวิสาหกิจ(Enterprise) แตกต่างกัน ถ้าเปรียบเทียบให้เห็นภาพธุรกิจ เหมือนกับผู้จัดการ วิสาหกิจเหมือนกับผู้นำ โดยกล่าวว่า ผู้นำเป็นผู้ที่มี วิสัยทัศน์ มีภาพรวม มียุทธศาสตร์ที่นำไปกำหนดแผนงาน โครงการและกิจกรรมต่าง ๆ ผู้จัดการ เป็นผู้ที่น่าเอาสิ่งเหล่านี้ที่กำหนดไว้แล้ว ไปปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมาย และได้ผลที่คาดหวังไว้ใน วิสัยทัศน์ ทักษะของผู้ประกอบการวิสาหกิจ (Entrepreneurial Skill) จึงแตกต่างจากทักษะ ของ ผู้บริหารจัดการ(Managerial Skill) และได้กล่าวว่าวิสาหกิจชุมชน (Small and Micro Community Enterprise) คือ การประกอบการเพื่อการจัดการทุน ของชุมชนอย่างสร้างสรรค์ เพื่อการ พึ่งตนเอง ซึ่งคำว่า ทุน ในที่นี้ไม่ได้หมายถึงแต่ทุนที่เป็นเงิน แต่รวมถึงทุนที่เป็นทรัพยากร ธรรมชาติ ดิน น้ำ ป่า ทุนที่เป็นผลผลิต ทุนความรู้ ภูมิปัญญา ประเพณี วัฒนธรรม ความเป็นที่ เป็นน้อม และความไว้วางใจกันของชุมชน

ถวิล เลิศประเสริฐ (2523:32) กล่าวถึง วิสาหกิจในความหมายของสหกรณ์ว่า หมายถึง สิ่งที่ทำให้สถาบันสหกรณ์แตกต่างไปจากกิจการและสมาคมอื่น คือ ส่วนประกอบสอง

อัน เชื่อมต่อกัน อันหนึ่งคือสังคม และอีกอันหนึ่งคือ เศรษฐกิจ โดยเปรียบเทียบเหรียญ อาจมอง
 สหกรณ์ได้สองด้านเช่นเดียวกัน กล่าวคือ ด้านหัวเป็นเศรษฐกิจ ด้านท้ายเป็นสังคม ในด้าน
 เศรษฐกิจสหกรณ์ เป็นวิสาหกิจธุรกิจ (Business Enterprise)

สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน (2548:7) ระบุว่า
 วิสาหกิจชุมชน หมายถึง กิจการของชุมชนเกี่ยวกับการผลิตสินค้า การให้บริการ หรือการอื่น ๆ
 ที่ดำเนินการโดยคณะบุคคลที่มีความผูกพัน มีวิถีชีวิตร่วมกันและรวมตัวกันประกอบกิจการ
 ดังกล่าว ไม่ว่าจะป็นนิติบุคคลในรูปแบบใดหรือไม่เป็นนิติบุคคล เพื่อสร้างรายได้และเพื่อการ
 พึ่งตนเองของครอบครัว ชุมชนและระหว่างชุมชน ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการประกาศ
 กำหนด

กรมการพัฒนาชุมชน (2545:26) ได้ระบุว่า วิสาหกิจชุมชนในงานกรมการพัฒนา
 ชุมชน คือ กิจการที่ชุมชนและคนในชุมชนเป็นเจ้าของกิจการผลิตสินค้า กิจการให้บริการ หรือ
 กิจการอื่น ๆ เพื่อสร้างรายได้ และการพึ่งพาตนเองของครอบครัว ชุมชน และระหว่างชุมชน โดย
 การนำทุนทางสังคมที่ชุมชนมีอยู่ ได้แก่ ความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น วิถีชีวิต วัฒนธรรม ประเพณี
 ทรัพยากรท้องถิ่น ฯลฯ ผสมกับการบริหารจัดการสมัยใหม่ เพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจ
 สังคม และการเรียนรู้ของชุมชน ซึ่งไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า วิสาหกิจชุมชน หมายถึง การประกอบกิจการของชุมชนใน
 การผลิตสินค้า การให้บริการ การจำหน่าย หรืออื่น ๆ ที่ดำเนินการโดยกลุ่มบุคคลในชุมชน เพื่อ
 สร้างรายได้ให้สามารถพึ่งตนเองได้ทั้งในระดับครัวเรือน ชุมชน และระหว่างชุมชน โดยการนำ
 ทุนทางสังคมที่ชุมชนมีอยู่ เช่น ความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น วิถีชีวิต วัฒนธรรม ประเพณี ทรัพยากร
 ท้องถิ่น ฯลฯ มาผสมผสานกับการบริหารจัดการอย่างเหมาะสม

1.2 ความเป็นมาและความสำคัญของวิสาหกิจชุมชน

1.2.1. ความเป็นมาของวิสาหกิจชุมชน

เสรี พงศ์พิศ วิชิต นันทสุวรรณ และจ่านงค์ แรกพินิต (2544:36) ได้
 กล่าวถึงแนวทางการส่งเสริมวิสาหกิจของอิตาลีได้กลายเป็นต้นแบบ ระบบเศรษฐกิจของประเทศ
 ต่าง ๆ ในแถบทะเลเมดิเตอร์เรเนียน ตั้งแต่ตุรกี กรีซ สเปน โปรตุเกส และประเทศในแถบแอฟริกา
 เหนือ จนกลายเป็นส่วนหนึ่งของธรรมรัฐ (Good Governance) ซึ่งหมายถึง การกระจายอำนาจ
 และการบริการจัดการส่งเสริมวิสาหกิจ พบว่า ยั่งยืนกว่า คุ่มกว่า และเสถียรน้อยกว่า การสนับสนุน
 ส่งเสริมธุรกิจขนาดใหญ่เช่นเดียวกับในประเทศเยอรมันซึ่งมีสหกรณ์ที่เข้มแข็ง รวมทั้งองค์กรและ
 เครือข่ายขององค์กรการเงินท้องถิ่นที่เข้มแข็งจนกลายเป็นธนาคารใหญ่ และแพร่หลายไปยังประเทศ
 อื่น ๆ และพัฒนาตนเอง เป็นสถาบันการเงินแบบต่าง ๆ เช่น กลายเป็นเครดิตยูเนียนที่แคนาดา

และแพร่หลายไปทั่วโลก รวมทั้งประเทศไทย ซึ่งเดิมวิสาหกิจใช้คำว่า อุตสาหกรรมชุมชนเน้นกระบวนการผลิต การแปรรูป ธุรกิจชุมชน เป็นการบริหารจัดการ ปัจจุบันปรากฏการณ์ทั่วโลกเริ่มให้ความสำคัญกับคำว่าวิสาหกิจ (Enterprise) เป็นการพัฒนาชุมชนในระดับพื้นฐาน คือ ระดับครอบครัว เป็นการลดรายจ่ายระดับชุมชนเพื่อการพึ่งพาตนเองและระดับเครือข่ายเป็นการพึ่งพาอาศัย และการจัดการผลิตส่วนเกินเพื่อเพิ่มมูลค่า โดยที่เศรษฐกิจในชุมชนของประเทศไทยในปัจจุบันมีอยู่จำนวนหนึ่งยังอยู่ในระดับที่ไม่พร้อมจะเข้ามาแข่งขันทางการค้าทั้งในระดับประเทศและระหว่างประเทศ จึงสมควรให้มีการส่งเสริมความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น การสร้างรายได้ การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การพัฒนาความสามารถในการจัดการ และการพัฒนารูปแบบของวิสาหกิจชุมชน อันจะยังผลให้ชุมชนพึ่งตนเองได้และพัฒนาระบบเศรษฐกิจชุมชนให้มีความเข้มแข็งพร้อมสำหรับการแข่งขันทางการค้าในอนาคตไม่ว่าในระดับใด รวมไปถึงการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนไปสู่การเป็นผู้ประกอบการกิจการขนาดย่อมและขนาดกลางต่อไป จึงได้มีการตราพระราชบัญญัติขึ้นในปี พ.ศ. 2548

1.2.2. ความสำคัญของวิสาหกิจชุมชน

เสรี พงศ์พิศ (2543:29) กล่าวว่า การเชื่อมโยงเครือข่ายเรียนรู้ร่วมกันในการขยายฐานของชุมชนเพื่อการพัฒนา นับเป็นกลยุทธ์ที่สำคัญ ของนโยบายรัฐบาลที่เน้นคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา กล่าวคือ การเสริมสร้างศักยภาพของชุมชน การรวมตัวของกลุ่มหรือองค์กร การเชื่อมโยงเครือข่ายเรียนรู้ ข้อมูลข่าวสารติดต่อเชื่อมโยง ช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันในการผลิตสินค้า หรือบริการอื่นใดของชุมชนไปสู่การผลิตเพื่อการแข่งขันที่ดำเนินการโดยคณะบุคคล ภายใต้ทุนทรัพยากร ภูมิปัญญา และความสามารถของชุมชนเป็นสำคัญในการพัฒนาฐานราก

การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 – 7 (พ.ศ. 2504 – 2539) ที่ผ่านมาเป็น การนำทรัพยากรธรรมชาติและ ความได้เปรียบทางด้านแรงงาน มาขยายฐานการผลิตที่พึ่งพาเทคโนโลยี และตลาดจากต่างประเทศ ทำให้ประสิทธิภาพในการแข่งขัน ไม่เอื้อต่อการเสริมสร้างขีดความสามารถในระดับฐานราก ซึ่งแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 และฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2540 – 2549) ได้ปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศน์ใหม่ โดยให้ความสำคัญต่อการพัฒนาคนทั้งบทบาทสำคัญต่อการพัฒนา รับผลประโยชน์ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาแบบองค์รวม ภายใต้ นโยบาย คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา บูรณาการทุกด้านให้มีการเชื่อมโยง เครือข่าย กล่าวคือ เศรษฐกิจของไทยอยู่ในระดับรากหญ้าที่สืบเนื่องมาจากประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศประกอบอาชีพเกษตรกรรม หากองค์กร

เกษตรกรไม่เข้มแข็ง ไม่ได้รับการพัฒนาอย่างจริงจัง การประกอบอาชีพด้านการเกษตรที่เป็นรายได้หลักก็ไม่เกิดประสิทธิภาพ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มาตราที่ 78, 79 ได้ระบุว่า รัฐต้องกระจายอำนาจลงสู่ท้องถิ่นและเพิ่มศักยภาพชุมชนให้มีการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและ ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุล ตลอดจนคุ้มครองสิ่งแวดล้อมตามหลักการพัฒนาเพื่อการพึ่งพาตนเอง ประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรมมีพื้นฐานการผลิตด้านการเกษตรเป็นหลัก จึงทำให้คนไทยมีทักษะและภูมิปัญญาด้านการเกษตร สามารถดำรงชีพอยู่ได้อย่างยั่งยืน ในส่วนของการพัฒนาคุณภาพเกษตรกรและองค์กรเกษตรกร ได้กำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ภายใต้ระบบงานส่งเสริมการผลิตและพัฒนาเกษตรกร ผ่านศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล มุ่งเน้นเกษตรกรเป็นศูนย์กลางของการส่งเสริม การพัฒนาเกษตรกร เพื่อสร้างเกษตรกรขั้นนำให้สามารถเป็นแกนนำในการพัฒนาการประกอบอาชีพ สังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม โดยการสนับสนุนการทำงานเป็นกลุ่มเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการผลิตธุรกิจและการตลาดของชุมชนให้เข้มแข็ง เน้นหลักการมีส่วนร่วมของเกษตรกร ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาองค์กรเกษตรกรให้เข้มแข็งและพึ่งตนเองได้ เป็นแกนกลางในการประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และสมาชิกขององค์กร โดยมุ่งพัฒนารายได้ คุณภาพชีวิต และสิทธิประโยชน์ของสมาชิก

การรวมตัวและจัดตั้งเป็นกลุ่ม / องค์กร สามารถดำเนินการด้านการผลิต ธุรกิจและการตลาด พัฒนาองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพในระดับหนึ่ง กล่าวคือ มีการจัดการและบริหารทรัพยากร ด้านการเกษตร การประกอบอาชีพการเกษตร การเพิ่มมูลค่าผลผลิตการเกษตร เป็นศูนย์กลาง การถ่ายทอดเทคโนโลยี แลกเปลี่ยนประสบการณ์ ข้อมูลข่าวสารครอบคลุมพื้นที่ดำเนินการ 6 เขต 76จังหวัดทั่วประเทศผ่านสถาบันเกษตรกร (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2543:15)

แนวคิดเกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชน และเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน คือ ช่องทางสร้างรายได้ของประชาชน โดยมีหลักคิดที่จะเปลี่ยนมุมมองของคนในสังคมจากการที่จะมุ่งหาเงินมาชำระหนี้เพียงอย่างเดียวให้หันมาคิดใหม่ มองสิ่งที่ตนมีอยู่ คือ สินทรัพย์ที่มีราคา และสามารถนำมาใช้เพิ่มรายได้ ให้กับตนเองได้หากรู้จักจัดการกับสินทรัพย์นั้นอย่างชาญฉลาดแล้ว สำหรับความคาดหวังของรัฐบาลต่อวิสาหกิจชุมชน คือ คนในชุมชนมองเห็นสินทรัพย์ของตนเองและชุมชนมีความสามารถทำให้มีค่าเพิ่มขึ้น และนำมาเป็นแหล่งสร้างรายได้ให้กับชุมชน นอกจากนี้ได้กล่าว ว่า สินทรัพย์ของประชาชนไม่ได้หมายถึง เฉพาะเงินทอง แต่หมายรวมถึง ความรู้ ภูมิปัญญา วัฒนธรรม ทักษะ ฝีมือ ธรรมชาติ ของชุมชน ความสามัคคี วิถีชีวิต วัสดุตามธรรมชาติ พืชผลทาง

การเกษตร ซึ่งรัฐบาลเห็นว่าสิ่งเหล่านี้เป็นพื้นฐาน หรือทุนทางสังคมของ (กรมการพัฒนาชุมชน, 2545:28)

1.2.3. องค์ประกอบของวิสาหกิจชุมชน

เสรี พงศ์พิศ (2546:35) ได้แบ่งองค์ประกอบของวิสาหกิจชุมชนออกเป็น 7 อย่าง ได้แก่

- 1) ชุมชนเป็นเจ้าของและผู้ดำเนินการ
- 2) ผลผลิตมาจากกระบวนการในชุมชน
- 3) ริเริ่มสร้างสรรค์เป็นวัฒนธรรมของชุมชน
- 4) มีฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นผสมผสานกับภูมิปัญญาสากล
- 5) มีการดำเนินงานแบบบูรณาการ เชื่อมโยงกิจกรรมต่าง ๆ อย่างเป็นธรรมชาติ
- 6) มีกระบวนการเรียนรู้เป็นหัวใจ
- 7) มีการพึ่งตนเองของครอบครัวและชุมชนเป็นเป้าหมาย

ภายใต้องค์ประกอบทั้ง 7 อย่างนี้ จะต้องมีลักษณะการดำเนินงานที่เกิดจากภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือตัวของชาวบ้านเอง มีการบริหารจัดการทุนและทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนให้เกิดการผลิตสินค้าและบริการ เพื่อลดรายจ่ายและเกิดรายได้เพิ่มขึ้น ทั้งนี้ต้องรักษาสภาพสิ่งแวดล้อมของชุมชน และใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพด้วย

1.2.4. ประเภทของวิสาหกิจชุมชน วิสาหกิจชุมชนแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ

- 1) วิสาหกิจชุมชนพื้นฐาน อันได้แก่ การดำเนินการต่าง ๆ เพื่อบริโภคในชุมชน เพื่อให้ครอบครัวพึ่งตนเองได้ ให้ชุมชนเกิดความพอเพียง
- 2) วิสาหกิจชุมชนก้าวหน้า อันได้แก่ การนำผลิตภัณฑ์ที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นเข้าสู่ตลาดผู้บริโภคและรวมไปถึงผลผลิตทั่วไปในท้องถิ่นนำออกสู่ตลาดผู้บริโภค โดยการปรับปรุงคุณภาพผลผลิต การบรรจุหีบห่อ การตลาด และการจัดการต่าง ๆ ให้สามารถแข่งขันได้ อย่างไรก็ตาม ชุมชนต้องไม่กระโดดข้ามขั้น ต้องพัฒนาจากขั้นพื้นฐานไปสู่ขั้นก้าวหน้าทีละขั้น

1.2.5. เครือข่ายวิสาหกิจชุมชน

- 1) ความหมายของเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน เสรี พงศ์พิศ (2548:35) ให้ความหมายของเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนไว้ว่า หมายถึง คณะบุคคลที่รวมตัวกันโดยมีวัตถุประสงค์ในการทำกิจกรรม ใดๆอย่างหนึ่งเพื่อประโยชน์ของชุมชนในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2543:20) ระบุว่า ชุมชนภายใต้โครงการนำร่องการจัดทำแผนพัฒนาชุมชนแบบมีส่วนร่วม ถึงการเชื่อมโยงเครือข่ายไว้ว่าการสร้างเครือข่ายคือ กระบวนการเรียนรู้ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ ระดมปัจจัยพื้นฐานและรวมพลังเพื่อต่อรองกับกลุ่มอื่น ๆ ในสังคม โดยเครือข่ายดังกล่าวเป็นการรวมกลุ่มของบุคคลในชุมชน ระหว่างกลุ่มกับกลุ่ม ชุมชนกับชุมชน แต่สำหรับเครือข่ายในเชิงพัฒนา หมายถึง การที่บุคคลหรือกลุ่มคนที่มีความสนใจในสิ่งเดียวกัน ทำการติดต่อสัมพันธ์กันเป็นโยงใย เพื่อที่จะช่วยเหลือเกื้อกูลกันในการทำกิจการหนึ่ง เมื่อกิจการนั้นดำเนินการไปด้วยดี จะมีการพัฒนาโดยขยายการติดต่อสัมพันธ์นั้นไปยังบุคคลหรือกลุ่มบุคคลอื่นต่อไปซึ่งการพัฒนาเครือข่ายขององค์กรประชาชนเป็นเครือข่ายที่เกิดขึ้นในระดับชุมชนเป็นส่วนใหญ่ และเป็นเครือข่ายขององค์กรประชาชน เป็นเครือข่ายที่เกิดขึ้นในระดับชุมชนเป็นส่วนใหญ่ และเป็นเครือข่ายแนวอนที่มีจุดมุ่งหมายในการทำกิจกรรมร่วมกัน โดยสมาชิกร่วมมือช่วยเหลือและรับผิดชอบร่วมกัน เครือข่ายอาจได้รับการสนับสนุนจากองค์กรภายนอก ทั้งภาครัฐ เอกชน การขยายตัวของเครือข่าย ประชาชนที่เข้มแข็ง เช่น เครือข่ายกลุ่มเกษตรกรแปรรูปข้าว อำเภอโพธาราม จังหวัดร้อยเอ็ด ร่วมกับกลุ่มเกษตรกรอีก 4 จังหวัด ประกอบด้วย จังหวัดอุบลราชธานี 1 กลุ่ม จังหวัดยโสธร 5 กลุ่ม จังหวัดกาฬสินธุ์ 1 กลุ่ม และจังหวัดมหาสารคาม 2 กลุ่ม พัฒนาเป็นเครือข่ายโรงสีข้าวอีสาน

1.2.6. การดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน การดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนมีดังนี้

- 1) ให้คำแนะนำและช่วยเหลือกิจการภายในของวิสาหกิจชุมชนในเครือข่าย
- 2) ให้ความช่วยเหลือในการจัดตั้งหรือศึกษาวิจัยที่เกี่ยวกับการนำวัตถุดิบทรัพยากร หรือ ภูมิปัญญาของชุมชนมาใช้ให้เหมาะสมกับวิสาหกิจชุมชน และสภาพท้องถิ่น
- 3) ให้ความรู้ การฝึกอบรม หรือความช่วยเหลือในการปรับปรุง หรือพัฒนาการผลิต การให้บริการ การหาทุน การตลาดและอื่น ๆ อันเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในเครือข่าย
- 4) ให้คำแนะนำหรือดำเนินการใด ๆ เพื่อประโยชน์ในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน ในเครือข่ายทั้งในระดับพื้นที่ ระดับภูมิภาค และระดับประเทศ
- 5) ให้คำแนะนำและช่วยเหลือกิจการภายนอกของวิสาหกิจชุมชนในเครือข่ายดังต่อไปนี้

-เป็นคนกลางในการติดต่อกับส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์กรมหาชน หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ รวมทั้งองค์กรภาคเอกชน เพื่อขอรับความช่วยเหลือและการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนในเครือข่าย

-ประสานงานกับเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนหรือวิสาหกิจชุมชนอื่น เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้หรือดำเนินกิจกรรมอื่นอันเป็นประโยชน์หรือเพิ่มพูนประสิทธิภาพในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในเครือข่าย

-เป็นศูนย์กลางในการส่งเสริมและการช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันและความร่วมมือทางวิชาการ เพื่อให้วิสาหกิจชุมชนมีความเข้มแข็งและมีประสิทธิภาพในการดำเนินงานไม่ว่าด้วยคุณภาพของสินค้า หรือผลิตภัณฑ์ การบริหารจัดการ และการพัฒนาการตลาด

สรุปความเป็นมาและความสำคัญของวิสาหกิจของชุมชน คือ เริ่มต้นจากแนวทางการส่งเสริมวิสาหกิจของอิตาลีซึ่งต่อมากลายเป็นต้นแบบระบบเศรษฐกิจของประเทศต่าง ๆ ในแถบทะเลเมดิเตอร์เรเนียน ตั้งแต่ตุรกี กรีซ สเปน โปรตุเกส และประเทศในแถบแอฟริกาเหนือ จนแพร่หลายไปทั่วโลก รวมทั้งประเทศไทย เป็นการพัฒนาชุมชนในระดับพื้นฐานคือระดับครอบครัว เป็นการลดรายจ่ายระดับชุมชนเพื่อการพึ่งพาตนเอง จึงมีการส่งเสริมความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น การสร้างรายได้ การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การพัฒนาความสามารถในการจัดการ และการพัฒนารูปแบบของวิสาหกิจชุมชน รวมไปถึงการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนไปสู่การเป็นผู้ประกอบการกิจการขนาดย่อมและขนาดกลางต่อไป

2. พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548

2.1 พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548

ในชุมชนมีการรวมตัวกันเพื่อประกอบธุรกิจในระดับรากหญ้าอยู่มากมาย ซึ่งเป็นธุรกิจที่ยังมีขนาดไม่ถึงวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Small and Medium Enterprise: SME) หรือสหกรณ์ แต่เป็นธุรกิจที่สามารถช่วยเหลือเศรษฐกิจของประเทศได้ในระดับหนึ่ง ธุรกิจในระดับนี้ยังมีปัญหาที่ประสบอยู่ คือ ไม่เป็นที่ยอมรับของหน่วยงานรัฐหรือเอกชนอื่นๆ เนื่องจากไม่มีกฎหมายรองรับ การสนับสนุนจากภาครัฐไม่ตรงกับความต้องการที่แท้จริง เนื่องจากข้อมูลกลุ่มเป้าหมายและความต้องการไม่ชัดเจน เมื่อเห็นความสำคัญของกลุ่มเหล่านี้ จึงได้มีการออกกฎหมายรองรับเป็นพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 ซึ่งมีสาระสำคัญและรายละเอียดดังนี้

เศรษฐกิจชุมชนเป็นพื้นฐานของการพัฒนาเศรษฐกิจแบบพอเพียง โดยที่เศรษฐกิจชุมชนจำนวนหนึ่งยังอยู่ในระดับที่ไม่พร้อมจะเข้ามาแข่งขันทางการค้ากับทั้งในและต่างประเทศ จึงสมควรให้มีการส่งเสริมความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น การสร้างรายได้ การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การพัฒนาความสามารถในการจัดการ และพัฒนารูปแบบวิสาหกิจชุมชนให้พึ่งตนเองได้

และพัฒนาระบบเศรษฐกิจชุมชนให้เข้มแข็งพร้อมสำหรับการแข่งขันในอนาคต ไม่ว่าในระดับใด รวมทั้งการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนไปสู่การเป็นผู้ประกอบการในระดับที่สูงขึ้นต่อไป

การส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน กฎหมายกำหนดให้มีการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนอย่างครบวงจร คือ

(1) ระดับปฐมภูมิ ส่งเสริมการจัดตั้ง การให้ความรู้ การศึกษาวิจัย ในการนำทุนชุมชน มาใช้เหมาะสมการร่วมกันในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีความเข้มแข็งและพึ่งตนเองได้

(2) ระดับสูงขึ้น ส่งเสริมการพัฒนาผลิตภัณฑ์ การรักษาคุณภาพ การศึกษาวิจัย และการตลาดการสร้างชื่อเสียงทางธุรกิจ และความปลอดภัยแก่ผู้บริโภค การประสานงานแหล่งเงินทุน เพื่อให้สามารถเป็นผู้ประกอบการหรือพัฒนาไปสู่การประกอบธุรกิจขนาดย่อม และขนาดกลาง ต่อไป

(3) การส่งเสริมเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน รัฐจะให้การสนับสนุนการจัดตั้งการประกอบการ การตลาดความสัมพันธ์และความร่วมมือกันระหว่างเครือข่าย หรือภาคธุรกิจหรืออุตสาหกรรมอื่น เพื่อขยายและสร้างความมั่นคงให้แก่กิจการวิสาหกิจชุมชน

สาระสำคัญของพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน 2548

(1) ให้มีการจดทะเบียนรับรองสถานะของวิสาหกิจชุมชนและเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนที่จะขอรับการส่งเสริมตามพระราชบัญญัติ โดยยื่นขอจดทะเบียนต่อกรมส่งเสริมการเกษตร

(2) ให้มีกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน เพื่อให้การส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนเป็นเอกภาพ โดยกำหนดให้มี

- คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน จำนวน 28 คน ประกอบด้วย นายกรัฐมนตรี หรือรองนายกรัฐมนตรีที่ได้รับมอบหมายเป็นประธานกรรมการ กรรมการจากส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ รัฐมนตรีจาก 5 กระทรวง คือ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงอุตสาหกรรม อธิบดีจาก 4 กรม คือ กรมการพัฒนาชุมชน กรมส่งเสริมการส่งออก กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กรมสรรพากร ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ ผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน ผู้จัดการธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ผู้อำนวยการธนาคารออมสิน กรรมการผู้แทนวิสาหกิจชุมชน จำนวน 10 คน กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน โดยมีอธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร เป็นกรรมการและเลขานุการ ให้อธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร และอธิบดีกรมการพัฒนาชุมชน แต่งตั้งผู้แทนจากกรมส่งเสริมการเกษตร และกรมการพัฒนาชุมชน หน่วยงานละ 1 คน เป็นผู้ช่วยเลขานุการ

-คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนจังหวัด ประกอบด้วย ผู้ว่าราชการจังหวัด หรือรองผู้ว่าราชการจังหวัดที่ได้รับมอบหมายเป็นประธาน หัวหน้าส่วนราชการในจังหวัด ผู้แทนกรมสรรพากรที่มีสำนักงานตั้งอยู่ในจังหวัด ผู้แทนธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ธนาคารออมสินที่มีสาขาตั้งอยู่ในจังหวัด หน่วยงานละ 1 คน ผู้แทนวิสาหกิจชุมชน จำนวน 6 คน ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน เป็นกรรมการ โดยมีเกษตรจังหวัด เป็นกรรมการและเลขานุการ

-คณะกรรมการประสานนโยบายกองทุนเพื่อพัฒนากิจการวิสาหกิจชุมชน ประกอบด้วย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง เป็นประธานกรรมการ และกรรมการอื่นอีกไม่เกิน 12 คน เป็นกรรมการ

(3) ให้คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนจัดให้มีมาตรการในการส่งเสริม สนับสนุนวิสาหกิจชุมชนหรือเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนที่จดทะเบียนกับกรมส่งเสริมการเกษตร ดังนี้

- วิสาหกิจระดับปฐมภูมิ ให้มีการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนากิจการ วิสาหกิจชุมชนระดับปฐมภูมิในการประกอบกิจการอย่างครบวงจร รวมถึงการให้ความรู้ การจัดตั้ง การร่วมมือซึ่งกันและกัน การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการนำวัตถุดิบ ทรัพยากรหรือภูมิปัญญาของชุมชน มาใช้ให้เหมาะสมกับกิจการวิสาหกิจชุมชนและสภาพท้องถิ่นนั้น ๆ หรือการให้ความรู้เกี่ยวกับ ขบวนการผลิต และการบริหารจัดการธุรกิจทุกด้าน เพื่อให้กิจการวิสาหกิจชุมชนในระดับปฐมภูมิ มีความเข้มแข็งและพึ่งตนเองได้

- วิสาหกิจชุมชนที่มีความเข้มแข็งและพึ่งตนเองได้แล้ว ให้มีการส่งเสริมและ สนับสนุนการพัฒนากิจการวิสาหกิจชุมชนที่มีความเข้มแข็งและพึ่งตนเองได้แล้วอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการให้ความรู้และการสนับสนุนในการประกอบกิจการวิสาหกิจชุมชนในระดับที่สูงขึ้นตาม ความพร้อมและความต้องการของวิสาหกิจชุมชน การร่วมมือซึ่งกันและกัน หรือให้ความช่วยเหลือ ในการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาเทคโนโลยีด้านต่าง ๆ ทั้งในด้านคุณภาพ การผลิต การจัดการและ การตลาด เพื่อสร้างความพร้อมให้แก่กิจการวิสาหกิจชุมชนในระดับที่สูงยิ่งขึ้น

บทบาทหน้าที่ของกรมส่งเสริมการเกษตรกับการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ร.บ. ส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 อธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตรทำหน้าที่เป็นเลขานุการ คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน ซึ่งมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน ตามนัยของกฎหมาย ดังนี้

- (1) รับจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชนและเครือข่าย
- (2) รับคำขอรับการส่งเสริมหรือสนับสนุนจากวิสาหกิจชุมชนและเครือข่าย

วิสาหกิจชุมชน

(3) กำหนดมาตรการในการส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนในระดับ ปฐมภูมิ หมายถึงขั้นพื้นฐาน ปัจจัยสี่และสิ่งจำเป็นในชุมชน

(4) จัดให้มีมาตรการต่อเนื่องเพื่อให้เกิดความเข้มแข็งและพึ่งตนเองได้รวมทั้งการส่งเสริมในระดับสูงขึ้น

(5) ส่งเสริมเครือข่ายการตลาด และเชื่อมโยงกับส่วนอื่น ๆ เช่น ภาคอุตสาหกรรม

(6) การพัฒนามาตรฐานคุณภาพผลิตภัณฑ์

(7) ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อการส่งเสริมสนับสนุนรวมทั้งเงินทุน การจัดการฝึกอบรมต่าง ๆ ที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานหรือการส่งเสริมกิจการวิสาหกิจชุมชน กรมส่งเสริมการเกษตรมีหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการ รับผิดชอบงานธุรการ งานประชุม การศึกษาข้อมูล และกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานของ คณะกรรมการ สำนักงานเกษตรจังหวัดทำหน้าที่และรับผิดชอบงานที่เกี่ยวข้องกับงานของ คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนจังหวัด

3. แนวคิดเกี่ยวกับการดำเนินงานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้า

“ผ้า” เป็นหนึ่งในปัจจัยสี่ของการดำรงชีวิตของมนุษย์ นอกจากอาหาร ที่อยู่อาศัยและ ยารักษาโรค ในสังคมเกษตรจะมีการทอผ้าเพื่อใช้สอยในครอบครัว โดยการถ่ายทอดวิธีการทอผ้า ให้แก่สมาชิกที่เป็นเพศหญิงซึ่งเป็นภูมิปัญญาที่ถ่ายทอดเป็นมรดกทางวัฒนธรรม การทอผ้ามีมาแต่ สมัยโบราณ จากอดีตถึงปัจจุบันมนุษย์ได้พัฒนาการทอผ้าทั้งรูปแบบ เทคนิคการย้อมสีและการ ออกแบบลวดลาย ดังปรากฏในจดหมายเหตุและพงศาวดารครั้งสมัยสุโขทัย อยุธยา และกรุง รัตนโกสินทร์ ซึ่งมีการทอตามกลุ่มชนต่างๆของไทย เช่น ข่า กระโล้ กระเลิง ฯลฯ ผ้าทอใน ประเทศไทยแสดงถึงศิลปะภูมิปัญญาของชุมชน ซึ่งแบ่งประเภทของผ้าทอได้เป็นสองประเภทตาม วัตถุประสงค์ในการทอ และกรรมวิธีในการทอ คือ

3.1 ผ้าทอที่แบ่งตามวัตถุประสงค์ที่ใช้ ได้แก่ ฝ้ายและไหม

3.1.1 ฝ้าย เป็นพืชเศรษฐกิจที่ปลูกทั่วไปทุกภาคของประเทศไทย เป็นพืชเขตร้อน ชอบดินปนทรายและอากาศโปร่ง ไม่ชอบที่ร่ม เส้นใยของฝ้ายจะดูดความชื้นได้ง่ายและเมื่อดูด ความชื้นแล้วจะระเหยเป็นไอน้ำ ดังนั้นเมื่อสวมใส่เสื้อผ้าฝ้ายจะมีความรู้สึกเย็นสบาย

3.1.2 ไหม เส้นใยได้จากตัวไหม ซึ่งส่วนใหญ่นิยมเลี้ยงกันในภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคกลาง ตัวไหมมีลักษณะคล้ายหนอน เมื่อแก่ตัวจะชักใยหุ้มตัวเอง เรียกว่า รังไหม รังไหมนี้จะนำมาสาวเป็นเส้นไหมแล้วจึงนำไปฟอกด้วยการต้มด้วยด่างและนำมา

กวกเพื่อให้ได้เส้นใยไหม หลังจากนั้นจึงนำมาข้อมสีและนำไปทอเป็นผืนผ้าตามต้องการ เส้นไหมมีคุณสมบัติสั้น มันและยืดหยุ่นได้ดี

3.2 ผ้าทอที่แบ่งตามกรรมวิธีในการทอ

3.2.1 ผ้ามัดหมี่ มีกรรมวิธีการทอที่ทำให้เกิดลวดลายโดยการข้อมฝ้ายให้ต่างโดยการผูกมัดให้เกิดช่องว่าง การทอผ้ามัดหมี่แต่ละผืนจะต้องใช้เวลาและความประณีต โดยจัดเรียงเส้นไหมหรือฝ้ายให้สม่ำเสมอ คงที่ กรรมวิธีต้องเรียงลำดับก่อนหลังให้ถูกต้องเพื่อให้เกิดลวดลายสวยงามตามต้องการ

3.2.2 ผ้าจก การทอจกเป็นกรรมวิธีของการทอและการปักผ้าไปพร้อมๆกันการทอลวดลายใช้วิธีเพิ่มด้ายเส้นพุ่งพิเศษเข้าเป็นช่องๆไม่ติดต่อกันตลอดหน้ากว้างของผ้า ซึ่งจะทำให้โดยใช้ไม้หรือขนเม่นหรือนิ้วมือยกขึ้นเป็นการผสมการปักกลายๆ

3.2.3 ผ้าขิด เป็นทอด้วยกรรมวิธี เขี่ย หรือสะกิดด้ายยืนขึ้นสอดเส้นพุ่งไปตามแนวเส้นยืน จังหวะการสอดเส้นด้ายพุ่งจะทำให้เกิดลวดลายแบบต่างๆ

3.2.4 ผ้าแพรวา เป็นผ้าทอมือด้วยกรรมวิธีทอผ้าให้เกิดลวดลายลักษณะผสมกันระหว่างลายขิดกับลายจก ผ้าแพรวาต้องมีหลายๆลายอยู่ในผืนเดียวกัน

4.2.5 ฝ้ายกดอก มีกรรมวิธีการทอให้เกิดลวดลายในการยกตระกรอกและด้ายเส้นยืน แต่ไม่ได้เพิ่มเส้นด้ายยืนหรือเส้นพุ่งพิเศษเข้าไปในผืนผ้า ในแต่ละครั้งจะยกดอกด้วยการเพิ่มเส้นพุ่ง จำนวนสองเส้นหรือมากกว่านั้นเข้าไป

3.3 ผ้าทอกับโอกาสที่ใช้

3.3.1 ผ้าพื้น ทอโดยใช้ด้ายเส้นพุ่งสีเดียวกัน และด้ายเส้นยืนสีเดียวกันเท่านั้น เช่น เส้นพุ่งเป็นสีเขียว เส้นยืนเป็นสีทอง ใช้เป็นผ้าถุงหรือในโอกาสอื่นๆ

3.3.2 ผ้าสไบ มีลักษณะคล้ายผ้าขาวม้า ใช้พาดบ่าในงานบวช งานบุญและงานรื่นเริงต่างๆ

3.3.3 ผ้าโสร่ง เป็นผ้าถุงสำหรับผู้ชาย ใช้ถุงอยู่กับบ้านหรือใส่ไปงานพิธีต่างๆ และเป็นผ้าไหว้พ่อ-แม่ ของเจ้าบ่าวเจ้าสาว

3.3.4 ผ้าถุง ใช้ถุงอยู่กับบ้าน ใช้ในงานพิธี ใช้เป็นผ้าไหว้ในงานแต่งงาน ได้แก่ ผ้าพื้น

3.3.5 ผ้าเก็บ ใช้สำหรับพาดบ่า ไปวัด หรืองานพิธีต่างๆ

การทอผ้าจะมีลักษณะพิเศษเป็นของตนเอง โดยเฉพาะผ้าไหม ผ้าพื้นเมืองประเภทหนึ่งที่น่าสนใจมาก เนื่องจากเป็นผ้าที่มีความคงทนอายุการใช้งานนาน รวมทั้งมีความสวยงาม ความแวววาวของเนื้อผ้าไหม นอกจากนี้ผ้าไหมยังมีบทบาททางสังคมอีกด้วย

เช่น การใช้ผ้าไหมที่ต่างชนิดและมีลวดลายต่างกันจะเป็นเครื่องบ่งบอกถึงสถานะและสถานภาพทางสังคมได้อีกด้วย ผ้าไหมที่มีชื่อของไทยได้มาจากภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เช่น ผ้าไหมจากหาดเลี้ยว จังหวัดสุโขทัย ภาคตะวันออกเฉียงเหนือจากจังหวัดอุดรธานี สุรินทร์ ซึ่งมีคุณภาพดีและสีสันทลวดลายแปลกตา (ณรงฤทธิ์ โสภา, 2537:11)

3.4 ผ้าไหม

ผลิตภัณฑ์ผ้าไหมไทย ทอจากเส้นไหมซึ่งเป็นใยธรรมชาติที่แข็งแรงที่สุด มีความมันวาว ดูแล้วสวยงามแตกต่างจากผ้าที่ทอด้วยเส้นใยชนิดอื่น และเป็นเอกลักษณ์ที่สำคัญอย่างยิ่งของประเทศไทย และมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อเศรษฐกิจของประเทศไทยในปัจจุบันเพราะ ประเทศไทยส่งออกผ้าไหมมูลค่าปีละประมาณ 500 ล้านบาท ซึ่งคิดเป็น 40 เปอร์เซ็นต์ ของปริมาณผ้าไหมที่ผลิตส่วนอีก 60 เปอร์เซ็นต์ ของผ้าไหมไทยจำหน่ายให้แก่นักท่องเที่ยว และบุคคลทั่วไปในประเทศ ซึ่งคิดเป็นมูลค่ารวม 8000 - 1,000 ล้านบาท จากการสำรวจพบว่ามีโรงงานทอผ้าไหมขนาดใหญ่ และขนาดเล็กจำนวนประมาณ 70 โรง และมีจำนวนร้านค้าผ้าไหมภายในประเทศมากกว่า 500 แห่ง การผลิตผ้าไหมไทยเป็นการแสดงออกถึงศิลปะพื้นบ้าน และเอกลักษณ์ของท้องถิ่น ซึ่งทำให้ผ้าไหมที่ทอในแต่ละภูมิภาค จะมีเอกลักษณ์เฉพาะของตนเอง ทำให้ผ้าไหมไทยมีความหลากหลายในตัวเอง ทั้งทางด้านกรรมวิธีการทอลวดลายและรูปแบบของผ้าซึ่งเอกลักษณ์ต่างๆ เหล่านี้ สามารถใช้เป็นตัวกำหนดถึงแหล่งของการผลิตได้ ประเภทของผ้าไหมที่ทอพื้นบ้าน ถ้าหากแบ่งตามกรรมวิธีการทอสามารถแบ่งได้ ดังนี้

1. ผ้าไหมพื้น

เป็นผ้าไหมที่ทอลายซัด โดยใช้เส้นยืน และเส้นพุ่งธรรมดาตลอดกันทั้งผืน ผ้าที่ออกมาจะเป็นผ้าสีพื้นเรียบ ไม่มีลายโดยใช้เส้นยืนและเส้นพุ่งเป็นสีเดียวกันหรือใช้สีต่างกันได้ เป็นผ้าที่นิยมใช้กันทั่วไป ซึ่งผ้าไหมไทยที่ส่งออกต่างประเทศ คณะกรรมการส่งเสริมสินค้าไหมไทยได้กำหนดมาตรฐาน โดยแบ่งผ้าไหมเป็น 6 ชนิด คือ

- 1) ผ้าไหมไทยชนิดบางมาก (Light Weight)
- 2) ผ้าไหมไทยชนิดบาง (Medium Weight)
- 3) ผ้าไหมไทยชนิดหนา (Heavy Weight)
- 4) ผ้าไหมไทยชนิดหนามาก (Extra Heavy Weight)
- 5) ผ้าไหมไทยชนิดหนาพิเศษ (Drapery Weight)
- 6) ผ้าไหมไทยชนิดหนามากพิเศษ (Upholstery Weight)

ผ้าไหมไทยชนิดบางมาก ต้องทอด้วยไหมยืนที่มีขนาดไม่ต่ำกว่า 40 เดนเยอร์ จำนวนไม่น้อยกว่า 34 เส้นต่อระยะหนึ่งเซนติเมตร (85 เส้นต่อระยะหนึ่งนิ้ว) และต้องมีน้ำหนัก

ตั้งแต่ 59 กรัม ขึ้นไป แต่ไม่เกิน 95 กรัม ต่อเนื้อที่หนึ่งตารางเมตร (50 กรัมขึ้นไป แต่ไม่เกิน 80 กรัม ต่อเนื้อที่หนึ่งตารางหลา)

ผ้าไหมไทยชนิดบาง ต้องทอด้วยไหมยืนที่มีขนาดไม่ต่ำกว่า 80 เดนเยอร์ จำนวนไม่น้อยกว่า 32 เส้น ต่อระยะหนึ่งเซนติเมตร (80 เส้นต่อระยะหนึ่งนิ้ว) และต้องมีน้ำหนักเกิน 95 กรัมขึ้นไป แต่ไม่เกิน 143 กรัม ต่อเนื้อที่หนึ่งตารางเมตร (80 กรัมขึ้นไป แต่ไม่เกิน 120 กรัม ต่อเนื้อที่หนึ่งตารางหลา)

ผ้าไหมไทยชนิดหนา ต้องทอด้วยไหมยืนที่มีขนาดไม่ต่ำกว่า 80 เดนเยอร์ จำนวนไม่น้อยกว่า 32 เส้น ต่อระยะหนึ่งเซนติเมตร (80 เส้นต่อระยะหนึ่งนิ้ว) และต้องมีน้ำหนักเกิน 143 กรัมขึ้นไป แต่ไม่เกิน 179 กรัม ต่อเนื้อที่หนึ่งตารางเมตร (120 กรัมขึ้นไป แต่ไม่เกิน 180-190 กรัม ต่อเนื้อที่หนึ่งตารางหลา)

ผ้าไหมไทยชนิดหนามาก ต้องทอด้วยไหมยืนที่มีขนาดไม่ต่ำกว่า 80 เดนเยอร์ จำนวนไม่น้อยกว่า 32 เส้นต่อระยะหนึ่งเซนติเมตร (80 เส้นต่อระยะหนึ่งนิ้ว) และต้องมีน้ำหนักเกิน 179 กรัมขึ้นไป แต่ไม่เกิน 275 กรัมต่อเนื้อที่หนึ่งตารางเมตร (150 กรัมขึ้นไป แต่ไม่เกิน 230 กรัม ต่อเนื้อที่หนึ่งตารางหลา)

ผ้าไหมไทยชนิดหนาพิเศษ ต้องทอด้วยไหมยืนที่มีขนาดไม่ต่ำกว่า 120 เดนเยอร์ จำนวนไม่น้อยกว่า 24 เส้นต่อระยะหนึ่งเซนติเมตร (60 เส้นต่อระยะหนึ่งนิ้ว) และต้องมีน้ำหนักเกิน 179 กรัมขึ้นไป แต่ไม่เกิน 275 กรัม ต่อเนื้อที่หนึ่งตารางเมตร (150 กรัมขึ้นไป แต่ไม่เกิน 230 กรัม ต่อเนื้อที่หนึ่งตารางหลา)

ผ้าไหมไทยชนิดหนามากพิเศษ ต้องทอด้วยไหมยืนที่มีขนาดไม่ต่ำกว่า 160 เดนเยอร์จำนวนไม่น้อยกว่า 8 เส้นต่อระยะหนึ่งเซนติเมตร (20 เส้นต่อระยะหนึ่งนิ้ว) และต้องมีน้ำหนักเกิน 239 กรัมขึ้นไป ต่อเนื้อที่หนึ่งตารางเมตร (200 กรัมขึ้นไป ต่อเนื้อที่หนึ่งตารางหลา)

2. ผ้าไหมมัดหมี่

เป็นศิลปะการทอผ้าพื้นเมืองชนิดหนึ่งนิยมทำมานานแล้ว ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย และบางท้องที่ในเขตภาคกลาง เช่น จังหวัดสุพรรณบุรี อุทัยธานี กาญจนบุรี ลพบุรี และชัยนาท วิธีการทำผ้ามัดหมี่คือการมัดด้ายให้เป็นลายที่เส้นพุ่งหรือเส้นยืนด้วยเชือกแล้วนำไปย้อมสี เพื่อให้สีและลายตามที่กำหนด แล้วจึงนำมาทอเป็นผ้า ผ้าไหมมัดหมี่ในบ้านเราส่วนใหญ่นิยมทอผ้ามัดหมี่เส้นพุ่ง แต่มีบางจังหวัดที่มีการทำผ้ามัดหมี่โดยใช้เส้นยืน ซึ่งได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน ราชบุรี เพชรบุรี ส่วนใหญ่เป็นผ้าชาวเขาซึ่งเป็นผ้าชั้นมัดหมี่ ราชบุรี สุพรรณบุรี ฯลฯ บางแห่งมีการทอผ้ามัดหมี่สลับกันกับลายจิด เพื่อเพิ่มความงดงามให้แก่

ผ้าไหมมากยิ่งขึ้น ส่วนผ้ามัดหมี่จากสุรินทร์ มีชื่อเสียงทั้งในด้านความสวยงามของเส้นไหมและลวดลายซึ่งได้รับอิทธิพลจากเขมร การทอผ้ามัดหมี่จะมีอยู่ทั่วไป 2 ลักษณะ คือ

1. การทอผ้ามัดหมี่ 2 ตะกรอ เป็นลายขัณฑ์ธรรมดา ผ้าจะใช้ได้เพียงหน้าเดียว
2. การทอผ้ามัดหมี่ 3 ตะกรอ เป็นการทอผ้าลายสอง เนื้อผ้าจะแน่น สามารถใช้ผ้าได้ทั้ง 2 ด้าน โดยด้านหน้าจะให้สีสดใส และลวดลายชัดกว่าด้านใน

ในปัจจุบันมีการทอผ้ามัดหมี่กันหลายรูปแบบ มีการดัดแปลงลายพื้นบ้านผสมกับลายโบราณที่ถ่ายทอดสืบต่อมาเรื่อย ๆ อีกทั้งปัจจุบันผ้าไหมมัดหมี่ได้มีการนำมาออกแบบเสื้อผ้าสตรี-บุรุษได้อย่างสวยงามและเป็นเอกลักษณ์เฉพาะที่โดดเด่นมาก ผ้าไหมมัดหมี่มีการผลิตกันมากและเป็นที่ต้องการของตลาด เช่น ผ้าไหมมัดหมี่ลายต่างๆ ทั้ง 2 ตะกรอ และ 3 ตะกรอ ผ้าไหมมัดหมี่หน้านางกรรมดา ผ้ามัดหมี่หน้านางประยูรค์ ผ้ามัดหมี่หน้านางพิเศษ ซึ่งแต่ละชนิดจะมีความยากง่ายในการมัด และทอต่างกัน ความสวยงามจะแตกต่างกันออกไป ขึ้นอยู่กับความประณีตละเอียดของขบวนการมัดหมี่และทอผ้า สำหรับลวดลายต่างๆ ที่ผู้ทอผ้ามัดหมี่ได้มีการออกแบบลวดลายนั้น ก็จะนำมาจากลวดลายเก่าแก่ที่ยังคงอยู่ ผสมกับแนวความคิดในการผสมลวดลายต่างๆ กัน เช่น ลายเครื่องด่าลิง ลายพญานาคคู่ ลายลูกศร ลายมัดหมี่ผ้าปุมเขมร ลายขอพระเทพ เป็นต้น

3. ผ้าไหมขิด

เป็นการทอผ้าไหมชนิดหนึ่งที่ทอขิดลายในตัวเรียกว่า "เก็บขิด" หมายถึงการเก็บตะกรอลอยเพิ่มโดยใช้ไม้ไผ่ซึ่งเรียกว่า "ไม้เก็บขิด" เป็นตัวยกเส้นขึ้นแต่ละแถวให้เส้นพุ่งพิเศษสอดผ่านจากริมผ้าด้านหนึ่งไปสู่อีกด้านหนึ่ง เกิดเป็นลวดลายขิด ตลอดหน้ากว้างของผืนผ้า ลักษณะของผ้าทอลายขิดสังเกตดูได้จาก ลายซ้ำของเส้นพุ่งที่ขึ้นเป็นแนว สีเดียวกันตลอดอาจจะเหมือนกันทั้งผืนหรือไม่ก็ได้ แต่ต้องมีลายซ้ำ ที่มีจุดจบ แต่ช่วงของลายเห็นได้ผ้าขิดที่นิยมทอโดยทั่วไปจะมีอยู่ 3 ชนิด ตามลักษณะประโยชน์การใช้สอย ได้แก่

- 1) ผ้าขิดตีนซิ่น เป็นผ้าที่ทอขึ้นเพื่อใช้ต่อชายล่างของตัวซิ่น
- 2) ผ้าขิดหัวซิ่น เป็นผ้าที่ทอขึ้นเพื่อใช้ต่อชายบนของตัวซิ่น
- 3) ผ้าขิดหมอน เป็นผ้าที่ทอขึ้นโดยเฉพาะ

ผ้าไหมขิดเป็นที่นิยมทั่วไปในภาคอีสาน และบางจังหวัดในภาคกลางและภาคเหนือซึ่งในบางแห่งมีการทอขิดผสมจก เพื่อให้เกิดลวดลาย และสีอันที่วิจิตรกว่าขิดธรรมดา ได้แก่ ผ้าขิดผสมจกของบ้านไร่จังหวัดอุทัยธานี ผ้าขิดผสมจกของบ้านเสี้ยว และน้ำปาด จังหวัดอุตรดิตถ์

4. ฝ้าย

เป็นการทอผ้าไหมที่ทยอยภายในตัวโดยใช้เส้นพุ่งพิเศษ เป็นคั้นเงิน คั้นทอง โดยใช้วิธีการเก็บตะกรอเช่นเดียวกับการทอจิด ฝ้ายกเป็นผ้าชิ้นใหม่ยกเลิกเฉพาะเชิงชั้น หรือยกเลิกตลอดทั้งตัวชิ้นและเชิงชั้น มีทอกันเป็นที่แพร่หลายในภาคเหนือที่จังหวัดเชียงใหม่และลำพูน ในภาคใต้ที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี และนครศรีธรรมราช และภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่จังหวัดร้อยเอ็ด การทอฝ้ายกนั้นใช้เวลานานมาก มีความสลับซับซ้อน ถ้ามีลวดลายมากแต่งพิเศษมากๆ ต้องใช้ความละเอียดปราณีตในการทอ บางครั้งผ้าที่มีความยาว 3 หลา ต้องใช้เวลาทอถึง 3 เดือน ดังนั้นฝ้ายกจึงเป็นผ้าที่ทอใช้ในโอกาสพิเศษเท่านั้น

5. ผ้าไหมแพรวา

เป็นผ้าไหมที่ชาวไทยภูเขานิยมทอกันในสมัยโบราณ เพื่อใช้งานพิธีต่างๆ ตามวัฒนธรรมของชาวภูไทต่อมาได้มีการดัดแปลงลักษณะของผืนผ้าไหมแพรวา เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ได้มากขึ้นมีการปรับใช้ตามสภาวะการณ ตามความนิยมของแฟชั่นเสื้อผ้าต่างๆ คือ ทอเป็นผืนผ้า หน้าแคบเพื่อทำผ้าสไบเฉียง ผ้าแพรวาหน้าธรรมดา และผ้าแพรวานั้นได้มีการทอกันหลายชนิดเช่น การทอฝ้ายกลายดอกทั้งผืน การทอขกลายดอกครึ่งผืน นอกจากนี้ยังมีการประยุกต์ในการทำลายต่างๆ มาทอรวมสลับลายกันในผืนเดียวกัน มีตั้งแต่ 3 ลายขึ้นไป ในบางผืนจะมีตั้ง 12-18 ลายสลับกัน ซึ่งจะต้องใช้ความปราณีตละเอียดอ่อนในการทอรวมทั้งใช้เวลาด้วย สำหรับลายต่างๆ ที่มักจะพบเจออยู่เสมอบนลายผืนผ้าไหมแพรวานั้นก็จะมาจากการจินตนาการของชาวภูไทในสมัยโบราณ โดยนำเอาธรรมชาติเข้ามามีส่วนดัดแปลงลายต่างๆ ซึ่งมีชื่อเรียกในชื่อลายต่างๆ เช่น เอวกิ่ง หางปลาва โครงเอื้อ กาบแบบ ดอกบัว ดอกจันทน์ เป็นต้น

3.5 ฝ้าย

ในการทอผ้าพื้นเมืองของไทยนั้น กว่าจะเป็นผืนผ้าจะต้องผ่านกระบวนการ หลายขั้นตอนด้วยกัน เริ่มจากวัตถุดิบที่ใช้ในการทอ ส่วนใหญ่จะมาจาก ฝ้ายและไหม

ฝ้าย เป็นพืชที่ชาวบ้านปลูกไปพร้อม ๆ กับการปลูกข้าว ใช้เวลาประมาณ 6 - 7 เดือน จึงเริ่มเก็บดอกฝ้ายมาฝัดให้แห้ง นำมาผ่านกระบวนการต่างๆ คือ อีว ดิด ล้อ เข็น ทำเช็ดทำใจ ก่อนที่จะย้อมสีจะต้องฆ่าฝ้ายเสียก่อน โดยการนำใจฝ้ายไปแช่ ในน้ำข้าวจ้าวที่นึ่งสุก แล้วนำมาตีด้วยท่อนไม้ให้น้ำข้าวเข้าไปผสมกับเส้นด้ายก่อนจึง นำไปตากแห้ง เพื่อให้เส้นด้ายคงทน เมื่อย้อมสีเสร็จก็นำเส้นฝ้ายไปเข้าเครื่องมือหมุนที่เรียกว่า กวัก เพื่อปั่นด้ายให้เรียบเสมอกันและแน่นยิ่งขึ้น จึงนำไปคั้นหรือสับหลักคั้น หรือที่ขึงด้ายก่อนนำไปเข้าเครื่องทอที่เรียกว่า กี่หรือฮูก เพื่อทอให้เป็นผืนผ้าต่อไป

1. การทำเส้นฝ้าย

โดยทั่วไปช่วงเวลาการเก็บฝ้ายจะอยู่ในช่วงเดือนพฤศจิกายน หรือ ธันวาคม เมื่อเก็บดอกฝ้าย แล้วจะนำมาตากฝัสดให้แห้งสนิท แล้วเก็บสิ่งสกปรกที่เจือปน ออกจนหมด นำไปแยกเมล็ดฝ้าย ออกจากปุยฝ้าย ด้วยวิธีการนี้เรียกว่า “อ้าวฝ้าย” แล้วนำปุยฝ้ายไปดัด ใให้ปุยฝ้าย แดกตัวละเอียดฟูขึ้นด้วยแรงสั่นสะเทือนของสายดัด ซึ่งเรียกว่า “กงดัดฝ้าย” จากนั้นนำปุยฝ้ายที่ดัดจนเป็นปุยละเอียดดี แล้วไปลื้อด้วย “ไม้ลื้อ” โดยใช้ไม้ลื้อคดถึงบนแผ่นปุยฝ้ายที่วางอยู่บน “กระดานลื้อ” ให้เป็นแท่งกลมยาวแล้วดึงไม้ลื้อออกแท่งกลมยาวที่ลื้อเสร็จแล้ว เรียกว่า “ดิว” หลังจากนั้นจึงนำไปเจ็นฝ้ายให้เป็น เส้นใย โดยใช้อุปกรณ์ที่เรียกว่า “หลา” ที่มีสายพานเชือกโยงจากหลา ไปปั่นหมุนแกนเหล็กไน เพื่อลื้อฝ้ายให้เป็นเส้นใยพันม้วนอยู่กับแกนเหล็กไน เมื่อเต็มเหล็กไนแล้ว จึงจัดฝ้ายเข้า “ไม้ชาเปีย” เพื่อทำเป็นใจหรือปอย โดยกะขนาดเอง หลังจากนั้นจึงนำเส้นฝ้ายไปย้อมสีที่ต้องการ ในบางท้องถิ่น นิยมนำเส้นด้ายไป “ฆ่า” ด้วยการชุบน้ำข้าวหรือให้ฝ้ายมีความเหนียว คงทนไม่ขาดง่าย จากนั้นจึงนำไปใส่กงเพื่อถักเส้นด้าย แล้วนำมาปั่นหลอดแยกเส้นฝ้ายออกเป็น 2 จำพวกคือ เส้นยีน และเส้นพุง เพื่อใช้ในการทอผ้าต่อไป

2. การย้อมสี

เส้นใยที่ได้จาก “ฝ้าย” จะมีสีขาว หรือ สีขาวขุ่น หรือสีน้ำตาลอ่อน ขึ้นอยู่กับชนิดของฝ้าย ดังนั้นเมื่อนำมาทอจึงต้องนำฝ้ายไปย้อมเพื่อให้เกิดสีที่สวยงาม ในอดีตสีที่นำมาย้อมฝ้ายนั้นจะได้จากวัสดุธรรมชาติซึ่งสามารถหาวัตถุดิบได้ตามท้องถิ่นไม่ว่าจะเป็นเปลือกไม้ รากไม้ ดอก ผล หรือจากสัตว์บางชนิด แต่เนื่องจากกรรมวิธีในการสกัดสีจากธรรมชาติค่อนข้างยุ่งยาก และวัตถุดิบ เริ่มหายาก อีกทั้งสีที่ได้ไม่มีความหลากหลาย คุณภาพในการย้อมไม่ดีนัก จึงมีการนำสีที่ได้จากระบวนการทางวิทยาศาสตร์หรือสีเคมีมาใช้ในการย้อม ซึ่งช่วยให้สะดวก รวดเร็ว รวมทั้งยังให้สีที่ต่าง ๆ มากมาย สามารถไล่ระดับสีได้ จึงทำให้ผู้ที่ใช้กรรม วิธีย้อมสีธรรมชาติลดน้อยลงมากปัจจุบันสีที่นำมาย้อมเส้นใยฝ้าย สามารถแบ่งได้เป็น สีธรรมชาติและสีวิทยาศาสตร์ สี ที่ได้จากธรรมชาติทั้งหมดได้มาจากพืช และสัตว์บางชนิด สีที่ได้จากพืช จะนำมาจากส่วนต่าง ๆ ได้แก่เปลือก ราก แก่น ใบ ดอก และผล ส่วนสัตว์นั้นได้มาจาก “ตัวครั่ง” วัตถุดิบที่นำมาใช้ และกระบวนการในการย้อมสีธรรมชาตินั้น แต่ละท้องถิ่นก็จะมี ความแตกต่างกันสีที่ได้อาจจะแตกต่างกันไป

ขั้นตอนการย้อม การย้อมนั้นแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะ คือ การย้อมเย็นและการย้อมร้อน

1. การข้อมเย็น นั้นจะนิยมข้อมในหม้อดิน โดยการเตรียมน้ำใส่ไว้ในหม้อ จากนั้นนำเส้นฝ้ายไปจุ่มลงในหม้อ ใช้มือคน บีบ จนกระทั่งได้สีตามต้องการ หรือจะทำการหมักไว้ เพื่อให้สีที่ได้เข้มขึ้น
2. การข้อมร้อน เป็นการนำเส้นฝ้ายไปต้มในหม้อที่ใส่น้ำสี ใช้ไม้คนเพื่อให้ฝ้าย โคนน้ำสีอย่างทั่วถึง เมื่อได้สีตามต้องการจึงนำไปซักและตากแห้งซึ่งการข้อมร้อนมีขั้นตอนดังนี้
3. นำเส้นฝ้ายที่จะไปทำการข้อม มาซักด้วยน้ำสะอาดเพื่อขจัดฝุ่นผงและไขมันต่าง จากนั้นบีบน้ำออกให้หมดเพื่อให้สีที่ ข้อมติดเส้นฝ้ายอย่างสม่ำเสมอ
4. นำเส้นฝ้ายที่บีบหมาดแล้วลงไปต้มในหม้อน้ำสี คนฝ้ายอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้สี เข้าไปในเส้นฝ้ายอย่างทั่วถึงประมาณ 30 นาที (ขึ้นอยู่กับชนิดของวัตถุดิบที่นำมาข้อม)
5. เมื่อได้สีตามต้องการ นำเส้นฝ้ายขึ้นจากหม้อต้ม บีบให้หมาด นำไปซักด้วยน้ำ สะอาด แล้วตากให้แห้ง ถ้าต้องการให้สีเข้มขึ้นสามารถนำมาต้มอีกครั้งหนึ่งจนกว่าจะ ได้สีตาม ต้องการ

3. วิธีการทอผ้า

ปัจจุบัน ถึงแม้ว่ายัง ไม่มีหลักฐานที่แน่ชัดบ่งบอกถึงต้นกำเนิดของการ ทอผ้า แต่ ก็สามารถเทียบเคียงกับหลักฐานอื่น ๆ ซึ่งมีความคล้ายคลึงกัน โดยมีเหตุผลหลายอย่างสนับสนุน แนวคิดที่ว่า การทอผ้ามีวิวัฒนาการมาจากการทำเชือก ทอเสื่อและการจักสาน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ลายเชือกทาบที่ปรากฏ ร่องรอยให้เห็นบนภาชนะดินเผา ซึ่งพบเป็นจำนวนมากตามแหล่ง โบราณคดี ก่อนประวัติศาสตร์สมัยหินใหม่เรื่อยมาจนถึงแหล่ง โบราณคดีสมัยประวัติศาสตร์ ด้วยเหตุนี้เอง จึง กล่าวได้ว่าการทอผ้าเป็นงานหัตถกรรมที่เก่าแก่ที่สุด ในโลกงานหนึ่ง หลักของการทอผ้า ก็คือการทำ ให้เส้นด้ายสองกลุ่มขัดกัน โดยทั้งสอง พวกตั้งฉากกัน เส้นด้ายกลุ่มหนึ่งเรียกว่าด้ายยืน และอีก กลุ่มหนึ่งเรียกว่า ด้ายพุ่ง ลักษณะของการขัดกันของด้ายพุ่งและด้ายยืน จะขัดกันแบบธรรมดาที่ เรียกว่าลายขัดหรืออาจจะเพิ่มเทคนิคพิเศษเพื่อให้ผ้ามีลวดลายสีสันทที่สวยงามแปลกตา

ขั้นตอนในการทอผ้า

1. สืบเส้นด้ายยืนเข้ากับแกนม้วนด้ายยืน และร้อยปลายด้ายแต่ละเส้นเข้าไปในตะกอก แต่ละชุดและพันหวีดึงปลายเส้นด้ายยืนทั้งหมดม้วนเข้ากับแกนม้วนผ้าอีกด้านหนึ่ง ปรับความตึง หย่อนให้พอเหมาะกรอด้วยเข้ากระสวยเพื่อใช้เป็นด้ายพุ่ง
2. เริ่มการทอ โดยยกเครื่องแยกหม้อตะกอก เส้นด้ายยืนชุดที่ 1 จะถูกแยก ออกและ เกิดช่องว่าง สอดกระสวยด้วยด้ายพุ่งผ่านสลักตะกอกชุดที่ 1 ยกตะกอกชุดที่ 2 สอดกระสวยด้วยด้ายพุ่งกลับ ทำสลับกัน ไปเรื่อย ๆ

3. การกระทบพื้นหวี (ฟิม) เมื่อสอดกระสวยด้ายพุ่งกลับก็จะกระทบพื้นหวี เพื่อให้ด้ายพุ่งแนบติดกัน ได้เนื้อผ้าที่แน่นหนา

4. การเก็บหรือม้วนผ้า เมื่อทอผ้าได้พอประมาณแล้วก็จะม้วนเก็บในแกนม้วนผ้า โดยผ่อนแกนด้ายขึ้นให้คลายออกและปรับความตึงหย่อนใหม่ให้พอเหมาะ

การทอผ้าพื้น

เป็นการใช้หลักการทอผ้าเบื้องต้น ที่นำเอาด้ายเสี้ยนและด้ายเส้นพุ่งมาขัดกัน เพื่อให้เกิดเป็นผืนผ้า โดยด้ายเส้นพุ่งและเส้นยืนอาจเป็นด้ายสีเดียวกัน หรือต่างสีกัน หรือนำเอาเส้นด้ายที่เป็นดินเงินหรือดินทองมาทอควบด้าย เพื่อให้ผ้า มีความมันระยับ สวยงามยิ่งขึ้น

เทคนิคพิเศษที่ใช้ในการทอผ้า การทอผ้าฝ้ายหรือผ้าไหมมีลักษณะการที่ด้ายคลึงกันแตกต่างกันที่วัตถุดิบที่ใช้

1. การจิด

จิด หมายถึง กรรมวิธีในการทอผ้าเพื่อให้เกิดลวดลายต่างๆ ขึ้นมา โดยวิธีการเพิ่มเส้นด้ายพุ่งพิเศษในระหว่างการ ทอ เพื่อให้เกิดลวดลายที่โดดเด่นกว่าสีพื้น วิธีการทำคือ ใช้ไม้เจียหรือสะกิด เพื่อช้อนเส้นด้ายยืนขึ้น แล้วสอดเส้นด้ายพุ่งไปตามแนวที่ถูกจัดช้อน จังหวะการสอดเส้นด้ายพุ่งนี้เอง ที่ทำให้เกิดเป็นลวดลายต่าง ๆ

2. การจก

เป็นเทคนิคการทอผ้าเพื่อให้เกิดลวดลายต่างๆ โดยเพิ่มเส้นด้ายพุ่งพิเศษสอดขึ้นลง วิธีการคือ ใช้ขนเม่น ไม้ หรือนิ้ว สอดเส้นด้ายยืนขึ้น แล้วสอดเส้นด้ายพุ่งพิเศษเข้าไป ซึ่งจะทำให้เกิดเป็นลวดลายเป็นช่วง ๆ สามารถทำสลับสีลวดลายได้ หลากสี ซึ่งจะแตกต่างจากการจิดตรงที่จิดที่เป็นการใช้เส้นด้ายพุ่งพิเศษเพียงสีเดียว การทอผ้าวิธีจกใช้เวลานานมากมักทำ เป็นผืนผ้าหน้าแคบใช้ต่อกับตัวชิ้น เรียกว่า “ชิ้นตีนจก”

3. การทอมัดหมี่

ผ้ามัดหมี่มีกรรมวิธีการทอผ้าที่ใช้เทคนิคการมัดและการข้อม เริ่มจากนำเส้นด้ายหรือไหมมาข้อมสีแล้วมัดบริเวณที่ ต้องการเก็บไว้ เมื่อนำไปข้อมสีอื่น จะได้ไม่ติดสี เพียงซึมเข้ามาบางส่วน โดยข้อมเรียงลำดับจากสีอ่อนไปหาสีเข้มจนครบตามลวดลายที่กำหนดหลังจากนั้นจึงนำด้ายกรอเข้าหลอดตามลำดับ แล้วนำไปทอจะเกิดลวดลายบนผืนผ้าที่มีลักษณะคลาด เคลื่อนเหลือมล้ำ อันเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของมัดหมี่การทอผ้าชนิดนี้จึงต้องอาศัยความชำนาญในการมัดข้อมและทอเป็น อย่างมาก ผ้ามัดหมี่มีอยู่หลายชนิด ได้แก่

1. มัดหมี่เส้นพุ่ง
2. มัดหมี่เส้นยืน
3. มัดหมี่เส้นยืนและเส้นพุ่ง

การทอผ้ายก

เป็นกรรมวิธีการทอให้เกิดลวดลายโดยการยกตะกอแยกด้ายเส้นยืน และในบางครั้งการยกดอกจะมีการเพิ่มด้ายเส้นพุ่งจำนวนสองเส้น หรือมากกว่านั้นเข้าไปในผืนผ้า ลวดลายที่ทอจะเป็นลายที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต สิ่งแวดล้อม และความเชื่อทางศาสนา ซึ่ง ได้แก่ ลายปราสาท ลายธรรมาสน์ ลายสัตว์ ลายพืช ลายจากสิ่งของเครื่องใช้ และลายเรขาคณิต

เครื่องมือทอผ้า ประกอบด้วย

1. กี่ เป็นโครงใหญ่ของเครื่องมือ มี 2 แบบ คือ แบบยก กับ แบบฝั่ง ทำจากไม้เนื้อแข็ง มีที่สำหรับขึงด้ายหูก ประกอบ เสาสี่หลัก คานเก้าคาน คานล่างสี่คาน คานบนสี่คาน และคานกลางหนึ่งคาน ตัวกี่ยังมีความยาวประมาณ 2.50 เมตร สูงประมาณ 1.60 เมตร
2. ฟืม (ลักษณะคล้ายหวี) เป็นอุปกรณ์ที่ใช้กระทบให้ด้ายที่ทอเข้ากันแน่น เป็นตัวกำหนดความกว้างของผืนผ้า มีลักษณะเป็นกรอบสี่เหลี่ยมผืนผ้าทำด้วยไม้เนื้อแข็ง กว้างประมาณ 14-16 เซนติเมตร ยาวประมาณ 90-100 เซนติเมตร ตรงกลางมีฟันเป็นซี่คล้ายหวี เพื่อใช้สอดด้ายยืนกับเครื่องหูก
3. เขาหูก เป็นส่วนที่สอดด้ายเส้นยืนและแยกเส้นยืนเป็น 2 ฝ่าย เพื่อจะพุ่งกระสวยเข้าหากันได้สะดวก เขาหูกมีสองอัน แต่ละอันเวลาสอดต้องสอดสลับกันในลักษณะไปเส้นหนึ่งเว้นเส้นหนึ่ง
4. ไม้ค้ำพัน หรือหลักม้วนผ้า สำหรับม้วนผ้าที่ทอแล้วไว้ ความกว้างเท่ากับตัวกี่ย ทำจากไม้เนื้อแข็ง
5. กระสวย รูปร่างเรียวยาวปลายทั้งสองข้าง ตรงกลางใหญ่และมีร่องสำหรับใส่ด้าย ใช้สำหรับพุ่งลอดไปในระหว่างช่องผ้าที่กำลังทอ ทำจากไม้เนื้อแข็ง ยาวประมาณ 14-16 นิ้ว หนาประมาณ 2 เซนติเมตร
6. หลอดด้ายพุ่ง เป็นหลอดไม้ไผ่ใช้บรรจุด้ายจนเต็ม สำหรับเป็นด้ายพุ่ง
7. ไม้เหยียบสำหรับดึงเส้นด้ายให้ขึ้นลง
8. คานแขวน
9. ด้ายแขวน
10. ฝั่ง ทำด้วยไม้หลา ใช้สำหรับค้ำความกว้างของผ้าให้พอดีกับฟืม

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ชฎารัตน์ ชุมพรัตน์ (2544 : บทคัดย่อ) ผลการวิจัย พบว่า บทบาทการดำเนินกิจกรรมธุรกิจกลุ่มของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีบทบาทการดำเนินกิจกรรมเชิงธุรกิจกลุ่มสูงสุดในด้านการควบคุมการผลิต รองลงมาคือด้านการวางแผนการลงทุน และมีบทบาทการดำเนินกิจกรรมเชิงธุรกิจกลุ่มต่ำสุด คือ การควบคุมการลงทุน

ธนาวุฒิ ชนะคช (2535 : บทคัดย่อ) ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยที่สนับสนุนต่อผลการดำเนินงานของกลุ่มอาชีพทอผ้าด้วยกี่กระตุก กลุ่มอาชีพทอผ้าด้วยกี่กระตุก ที่สามารถสนองความต้องการของสมาชิกกลุ่มได้มากจะสามารถดำเนินงาน ของกลุ่มเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากกว่า กลุ่มอาชีพทอผ้าด้วยกี่กระตุกที่สามารถสนองความต้องการของสมาชิกกลุ่มได้น้อย 2) กลุ่มอาชีพทอผ้าด้วยกี่กระตุก ที่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานราชการมาก จะสามารถดำเนินงานของกลุ่มเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากกว่า กลุ่มอาชีพทอผ้าด้วยกี่กระตุกที่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานราชการน้อย 3) กลุ่มอาชีพทอผ้าด้วยกี่กระตุก ที่ผู้นำหรือคณะกรรมการ บริหารกลุ่ม ที่มีความสามารถในการบริหารกลุ่มมาก จะสามารถดำเนินงานของกลุ่มเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากกว่ากลุ่มอาชีพทอผ้าด้วยกี่กระตุก ที่ผู้นำหรือคณะกรรมการบริหารกลุ่มที่มีความสามารถในการบริหารกลุ่มน้อย 4) กลุ่มอาชีพทอผ้าด้วยกี่กระตุก ที่ได้รับความร่วมมือและการมีส่วนร่วมของสมาชิกกลุ่มมาก จะสามารถดำเนินงานของกลุ่มเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากกว่า กลุ่มอาชีพทอผ้าด้วยกี่กระตุก ที่ได้รับความร่วมมือและการมีส่วนร่วมของสมาชิกกลุ่มน้อย 5) ปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินงานของกลุ่ม ได้แก่ ขาดเงินทุน ต้นทุนในการผลิตสูง สมาชิกขาดทักษะตลาดที่จะส่งผลิต และกลุ่มไม่มีกี่ยี่กระตุกเป็นของตนเอง นอกจากนี้ยังมีปัญหาเกี่ยวกับการบริหารงานของกลุ่ม ซึ่งได้แก่ ขาดการวางแผน วางโครงการในการดำเนินงาน และขาดกฎระเบียบข้อบังคับของกลุ่ม 6) ความต้องการของกลุ่มอาชีพทอผ้าด้วยกี่กระตุก ต้องการอบรมเพิ่มพูนทักษะในการทอผ้าด้วยกี่กระตุก ต้องการกี่ยี่กระตุก ด้าย และอุปกรณ์เพิ่มเติม จัดหาแหล่งเงินทุนสนับสนุนจัดหาสมาชิกกลุ่มไปทัศนศึกษาดูงานกลุ่มทอผ้าด้วยกี่กระตุก ที่ดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ จัดหาตลาดสำหรับจำหน่ายผลิต และให้เจ้าหน้าที่ทางราชการหมั่นออกติดตามเยี่ยมเยียน

บงกช หงษ์คำมี (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาองค์ประกอบในการดำรงอยู่ของกลุ่มธุรกิจขนาดย่อมในชุมชน : ศึกษากรณีกลุ่มทอผ้าสิริธรรมชาติหมู่บ้านหนองขาม ตำบลนาชุมแสง อำเภอกุเวียง จังหวัดขอนแก่น ผลการศึกษาพบว่า 1) องค์ประกอบด้านพัฒนาการกลุ่ม การจัดตั้งกลุ่มนั้นเกิดขึ้นจากปัญหา และความต้องการของสมาชิกกลุ่ม มิใช่เป็นการจัดตั้งจากนโยบาย และความต้องการขององค์กรภายนอก กลุ่มนี้มีการดำเนินงานในลักษณะกลุ่มมาโดยตลอด กลุ่มมี

ความสามารถปรับตัว และแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น โดยการตัดสินใจอย่างเป็นอิสระของกลุ่ม 2) องค์ประกอบในด้านการบริหารจัดการกลุ่ม กลุ่มมีการจัดองค์กร มีการแบ่งบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบชัดเจน ผู้นำกลุ่มมีความเป็นประชาธิปไตย สมาชิกและคณะกรรมการมีส่วนร่วมกันในทุกๆ ขั้นตอนการทำงาน ด้านการตลาดนั้น การมีส่วนร่วมของสมาชิกน้อยกว่าด้านอื่น ๆ การบริหารจัดการกลุ่มมีประสิทธิภาพปานกลาง และสามารถบรรลุประสิทธิผลของกลุ่ม 3) องค์ประกอบในด้านสภาพแวดล้อม ในการดำรงอยู่ของกลุ่ม เพราะกลุ่มมีความสัมพันธ์ และสามารถประสานทรัพยากรจากสภาพแวดล้อมทั้งภายใน และภายนอกชุมชน และขณะเดียวกันสภาพแวดล้อมภายนอกก็ต้องการผลประโยชน์ตอบแทนจากกลุ่ม 4) องค์ประกอบในด้านสวัสดิการภายในกลุ่ม กลุ่มดำรงอยู่ได้เพราะมีการจัดสวัสดิการภายในกลุ่มให้กับสมาชิกเพื่อสนองความต้องการในด้านต่างๆ เช่น ด้านการช่วยเหลือให้คำปรึกษาทางความคิด ด้านการมีงานทำ การมีรายได้ การส่งเสริมความมั่นคงของครอบครัว และชุมชน 5) องค์ประกอบในด้านการบริหารจัดการการตลาดและทุน กลุ่มดำรงอยู่ได้เพราะมีการบริหารจัดการทางการตลาด และปริมาณการผลิต การกำหนดราคา และการประชาสัมพันธ์ด้านการตลาด นอกจากการบริหารจัดการการตลาดแล้ว กลุ่มสามารถระดมทุนทั้งภายในชุมชนและภายนอกชุมชน กลุ่มสามารถบริหารจัดการให้มีเงินทุนหมุนเวียนเพียงพอที่จะใช้จ่ายในการผลิต และขยายกองทุนของกลุ่มเพิ่มขึ้น และ 6) องค์ประกอบในด้านการบริหารจัดการการผลิต กลุ่มดำรงอยู่ได้เพราะสามารถจัดการองค์การการผลิตโดยเฉพาะในครัวเรือน ด้านทุน แรงงาน วัตถุดิบ ช่วงเวลาการผลิต ทักษะประสบการณ์ในการผลิตให้สอดคล้องกับสภาพครัวเรือนในชุมชน และใช้ต้นทุนต่ำ และให้ได้ผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพ

อดิศักดิ์ จันทไทย (2540 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษากลยุทธ์การพัฒนาอาชีพสตรี :

กรณีศึกษาการทอผ้าไหมแพรวาของสตรี บ้านโพน ตำบลโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการวิจัยพบว่า 1) สตรีได้มีความรู้ด้านกระบวนการผลิต การจัดการและการตลาด การบันทึกและการทำบัญชี และมีทักษะในการประกอบอาชีพ ทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้น 2) สตรีบ้านโพนได้มีการรวมกลุ่มพัฒนาอาชีพ และจัดตั้งกองทุนเงินหมุนเวียน ความแตกต่างระหว่างก่อนและหลังกิจกรรมแทรกแซง ด้านสภาพปัญหาในการประกอบอาชีพและรายได้ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 3) แนวทางการพัฒนาอาชีพสตรีคือ การให้ความรู้ ด้านการทอผ้าไหมแพรวา การจัดการและการตลาด การบันทึกและการทำบัญชี การฝึกทักษะอาชีพ การรวมกลุ่ม การจัดตั้งกองทุนเงินหมุนเวียน และการประชาสัมพันธ์

สรุปจากผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า การดำเนินกิจกรรมธุรกิจกลุ่มของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร มีบทบาทสูงสุดในด้านการควบคุมการผลิต โดยมีปัจจัยสนับสนุนต่อการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มมาจากหน่วยงานราชการ แต่มีปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินงานคือต้นทุนการผลิตสูง

และตลาดจำหน่ายผลผลิต องค์ประกอบที่สำคัญในการบริหารจัดการกลุ่ม คือการจัดองค์กร การแบ่งบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบชัดเจน มีความเป็นประชาธิปไตย สมาชิกและคณะกรรมการมีส่วนร่วมกันในทุก ๆ ขั้นตอนการทำงาน และมีการประชาสัมพันธ์ด้านการตลาด ส่วนกลยุทธ์การพัฒนาอาชีพคือ การให้ความรู้ ด้านการทอผ้าไหมแพรวา การจัดการและการตลาด การบันทึกและ การทำบัญชี การฝึกทักษะอาชีพ การรวมกลุ่ม การจัดตั้งกองทุนเงินหมุนเวียน และการประชาสัมพันธ์

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาสภาพการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนทอผ้า ในจังหวัดอุดรธานี ซึ่งได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่สมาชิกของวิสาหกิจชุมชนทอผ้าที่จดทะเบียนและได้รับการอนุมัติแล้วในจังหวัดอุดรธานี ที่ยื่นขอจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชนและได้รับอนุมัติตั้งแต่วันที่ 15 สิงหาคม 2548 ถึงวันที่ 8 พฤศจิกายน 2549 จำนวน 287 วิสาหกิจ

1.2 การสุ่มตัวอย่าง

1.2.1 ขนาดกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่ วิสาหกิจชุมชนทอผ้าในจังหวัดอุดรธานี ซึ่งคำนวณหาขนาดตัวอย่าง โดยใช้สูตรของ Yamane,1973 (อ้างใน จินดา ขลิบทอง,2544) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 เปอร์เซ็นต์ ดังนี้

$$\text{สูตร } n = \frac{N}{1+Ne^2}$$

เมื่อ n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = จำนวนประชากรทั้งหมด

e = ความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่าง โดยไม่เกิน 5 เปอร์เซ็นต์

เมื่อแทนค่าในสูตร

$$\text{สูตร } n = \frac{287}{1+287(0.05)^2} = 167$$

ดังนั้นจึงได้ขนาดตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 167 วิสาหกิจ

1.2.2 การสุ่มตัวอย่าง

- 1) การสุ่มตัวอย่าง เป็นการสุ่มตัวอย่างทุกอำเภอ โดยใช้สัดส่วนของจำนวนวิสาหกิจชุมชนทอผ้าที่จดทะเบียนวิสาหกิจชุมชนและได้รับอนุมัติแล้ว (ตารางที่ 1)
- 2) เมื่อได้จำนวนตัวอย่างของแต่ละอำเภอแล้ว ทำการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย โดยการจับสลาก ให้ได้ครบตามจำนวน

ตารางที่ 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอำเภอ/กิ่งอำเภอ ในจังหวัดอุดรธานี

ที่	อำเภอ/กิ่งอำเภอ	จำนวนวิสาหกิจชุมชนทอผ้า	จำนวนตัวอย่าง
1	เมืองอุดรธานี	28	16
2	บ้านดุง	55	32
3	บ้านผือ	13	8
4	กุมภวาปี	14	8
5	หนองหาน	17	10
6	เพ็ญ	20	12
7	ศรีธาตุ	23	13
8	น้ำโสม	6	3
9	หนองวัวซอ	23	13
10	กุดจับ	12	7
11	โนนสะอาด	5	3
12	สร้างคอม	4	2
13	วังสามหมอ	17	10
14	ทุ่งฝน	5	3
15	ไชยวาน	9	5
16	หนองแสง	5	3
17	นายาง	5	3
18	พิบูลย์รักษ์	5	3
19	กิ่ง อ. กู่แก้ว	13	8
20	กิ่ง อ. ประจักษ์ศิลปาคม	8	5
		287	167

ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดอุดรธานี, 2549.

1.3 การสร้างเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งมีขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือดังนี้

1. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่สร้างขึ้นจากการศึกษาข้อมูลจากเอกสารวิชาการ ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการกำหนดกรอบเนื้อหา
2. จัดทำแบบสัมภาษณ์ สำหรับเก็บรวบรวมข้อมูลที่ประกอบด้วยคำถามและคำตอบที่ต้องการเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยในแต่ละข้อ โดยนำเสนอ ขอบคําแนะนํา แก้ไขปรับปรุงเพิ่มเติมให้สมบูรณ์จากที่ปรึกษาโครงการก่อนนำไปเก็บข้อมูล

1.4 ลักษณะของเครื่องมือ

การเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้ประเด็นในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่มีโครงสร้าง (Structure Interview) ลักษณะคำถามที่กำหนดคำตอบไว้ให้เลือกตอบ (Close-Ended Questions) และคำถามที่ให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็น (Open-Ended Questions) โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานของวิสาหกิจชุมชนทอผ้า

ตอนที่ 2 สภาพการดำเนินงานปัญหาและข้อเสนอแนะของวิสาหกิจชุมชนทอผ้า

ตอนที่ 3 ความต้องการการสนับสนุนของวิสาหกิจชุมชนทอผ้า

1.5 การสร้างเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ดำเนินการ โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร ที่มีความเกี่ยวข้องกับเนื้อเรื่อง และวัตถุประสงค์ของเรื่องที่จะวิจัย เพื่อใช้เป็นแนวทางในการกำหนดโครงสร้างและเนื้อหาของแบบสัมภาษณ์

2. จัดทำแบบสัมภาษณ์ที่ประกอบด้วยคำถาม และคำตอบที่ต้องการได้จากการตรวจเอกสาร และคำแนะนำของผู้รู้ เพื่อให้แบบสอบถามครอบคลุมเนื้อหาของเรื่องที่จะทำการวิจัยและสามารถตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ครบถ้วน

3. ดำเนินการทดสอบแบบสัมภาษณ์ โดยทดลองใช้กับวิสาหกิจชุมชนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 20 ราย เพื่อตรวจสอบคุณภาพของการคำถามแต่ละข้อว่าแต่ละคำถามนั้นเข้าใจตรงกันหรือไม่ ตรวจสอบความเที่ยงของเนื้อหา (Content validity) ความครอบคลุมในเนื้อหาของเรื่องที่จะทำการวิจัยและข้อเสนอเพิ่มเติมจากผู้รับการสัมภาษณ์เพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของคำถามและคำตอบ โดยใช้วิธีการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์ อัลฟา (Alpha coefficient) ของ Cronbach โดยได้ค่าความเชื่อมั่น 0.92

1.6 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยจะเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการจัดเวทีสัมภาษณ์แบบพบกันโดยตรง (face to face interview) ระหว่างผู้ให้สัมภาษณ์กับผู้สัมภาษณ์

1.7 การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษานี้ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ในการวิเคราะห์ข้อมูลในแต่ละด้านดังนี้

1. การวิเคราะห์ด้านสภาพพื้นฐาน ของวิสาหกิจชุมชน ใช้ค่าความถี่(frequencies) ค่าร้อยละ(percentage) ค่าเฉลี่ย (arithmetic mean) ค่าสูงสุด(maximum) ค่าต่ำสุด (minimum) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน(standard deviation)
2. วิเคราะห์ข้อมูลสภาพการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนทอผ้า ใช้ค่าความถี่ (frequencies) ค่าร้อยละ(percentage) ค่าเฉลี่ย(arithmetic mean)
3. การวิเคราะห์ระดับความต้องการการสนับสนุนและ ปัญหา ใช้ค่าเฉลี่ย และค่าร้อยละ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย เรื่อง สภาพการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนทอผ้าในจังหวัดอุดรธานี ของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 167 วิสาหกิจ ผู้วิจัย ได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานของวิสาหกิจชุมชนทอผ้าในจังหวัดอุดรธานี

ตอนที่ 2 สภาพการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนทอผ้า

ตอนที่ 3 ความต้องการการสนับสนุนของวิสาหกิจชุมชนทอผ้า

ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนทอผ้า

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานของวิสาหกิจชุมชนทอผ้าในจังหวัดอุดรธานี

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพพื้นฐานของวิสาหกิจชุมชนทอผ้าในจังหวัดอุดรธานี ด้วยค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าต่ำสุด และค่าสูงสุด ดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 สภาพพื้นฐานของวิสาหกิจชุมชนทอผ้า

สภาพพื้นฐาน	จำนวน	ร้อยละ
ระยะเวลาที่ดำเนินกิจกรรมทอผ้า (ปี)		
≤ 5	33	19.8
6-10	94	56.3
> 10	40	23.9
ต่ำสุด 3 ปี สูงสุด 15 ปี เฉลี่ย 8.51 ปี S.D. 3.40		

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

n=167		
สภาพพื้นฐาน	จำนวน	ร้อยละ
จำนวนสมาชิก (คน)		
≤ 20	35	21.0
21-30	44	26.3
31-40	40	24.0
> 40	48	28.7
ต่ำสุด 16 คน สูงสุด 94 คน เฉลี่ย 34.17 คน S.D. 16.29		
ประเภทผ้าทอ		
ผ้าฝ้าย	89	53.3
ผ้าไหมและผ้าฝ้าย	78	46.7
ลักษณะผ้าทอ		
ผ้ามัดหมี่	112	67.1
ผ้าหมี่-ขิด	49	29.3
ผ้าสีพื้น	6	3.6
การใช้สีย้อมผ้า		
สีธรรมชาติ	7	4.2
สีธรรมชาติและสีเคมี	160	95.8
จำนวนชนิดผลิตภัณฑ์ (ชนิด)		
≤ 2	47	28.1
3-4	100	59.9
> 4	20	12.0
ต่ำสุด 1 ชนิด สูงสุด 8 ชนิด เฉลี่ย 3.21 ชนิด S.D. 1.42		
การก่อตั้งวิสาหกิจชุมชนทอผ้า		
เกิดจากกระบวนการทำแผนแม่บทชุมชน	56	33.5
เกิดจากการแก้ไขปัญหาาร่วมกันของกลุ่ม	91	54.5
เกิดจากการชักชวนของผู้นำ	6	3.6
เกิดจากการส่งเสริมของหน่วยงานราชการ	14	8.4

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

สภาพพื้นฐาน	จำนวน	ร้อยละ
n=167		
ที่มาของเงินทุนในการดำเนินกิจกรรมทอผ้า (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)		
ระดมทุนจากสมาชิก	154	37.6
ได้รับทุนสนับสนุนจากหน่วยงานราชการ	124	30.3
ได้รับทุนสนับสนุนจากเอกชน	51	12.5
อื่น ๆ เช่น เงินจัดสรรกำไรสิ้นปี	80	19.6
รายจ่ายในการผลิตผ้าทอต่อปี (2549) (บาท)		
≤ 50,000	32	19.2
50,001 – 70,000	21	12.6
70,001 - 90,000	34	20.3
90,001 – 110,000	39	23.3
> 110,000	41	24.6
ต่ำสุด 35,000 บาท สูงสุด 250,000 บาท เฉลี่ย 99,983.83 บาท S.D. 50,865.95		
รายได้จากการขายผ้าทอต่อปี(2549) (บาท)		
≤ 100,000	24	14.4
100,001 – 150,000	57	34.1
150,001 - 200,000	29	17.4
200,001 - 250,000	23	13.8
> 250,000	34	20.3
ต่ำสุด 75,100 บาท สูงสุด 711,160 บาท เฉลี่ย 211,413.53 บาท S.D. 158,310.44		

จากตารางที่ 4.1 แสดงให้เห็นสภาพพื้นฐานของวิสาหกิจชุมชนทอผ้า พบว่า
 ระยะเวลาที่ดำเนินกิจกรรมทอผ้า วิสาหกิจชุมชนทอผ้า ร้อยละ 56.3 มีระยะเวลาที่ดำเนิน
 กิจกรรมทอผ้า 6-10 ปี รองลงมาร้อยละ 23.9 และ 19.8 มีระยะเวลาที่ดำเนินกิจกรรมทอผ้ามากกว่า
 10 ปี และมีระยะเวลาที่ดำเนินกิจกรรมทอผ้าน้อยกว่าหรือเท่ากับ 5 ปี ตามลำดับ โดยมีระยะเวลาที่
 ดำเนินกิจกรรมทอผ้าต่ำสุด 3 ปี สูงสุด 15 ปี เฉลี่ย 8.51 ปี

จำนวนสมาชิก วิสาหกิจชุมชนทอผ้า ร้อยละ 28.7 มีจำนวนสมาชิกมากกว่า 40 คน รองลงมาร้อยละ 26.3 24.0 และ 21.0 มีจำนวนสมาชิก 21-30 31-40 และมีจำนวนสมาชิกน้อยกว่าหรือเท่ากับ 20 คน ตามลำดับ โดยมีจำนวนสมาชิกต่ำสุด 16 คน สูงสุด 94 คน เฉลี่ย 34.17 คน

ประเภทผ้าทอ วิสาหกิจชุมชนทอผ้า ร้อยละ 53.3 มีผ้าทอเป็นประเภทผ้าฝ้าย และร้อยละ 46.7 มีผ้าทอเป็นประเภทผ้าไหมและผ้าฝ้าย

ลักษณะผ้าทอ วิสาหกิจชุมชนทอผ้า ส่วนใหญ่ ร้อยละ 67.1 ผ้าทอเป็นลักษณะผ้ามัดหมี่ รองลงมาร้อยละ 29.3 และ 3.6 ผ้าทอเป็นลักษณะผ้าหมี-จิด และผ้าสีพื้น ตามลำดับ

การใช้สีย้อมผ้า วิสาหกิจชุมชนทอผ้า ส่วนใหญ่ ร้อยละ 95.8 ใช้สีย้อมผ้าธรรมชาติ และสีเคมี ที่เหลือร้อยละ 4.2 ใช้สีธรรมชาติย้อมผ้า

จำนวนชนิดผลิตภัณฑ์ วิสาหกิจชุมชนทอผ้า ร้อยละ 59.9 มีจำนวนชนิดผลิตภัณฑ์ 3-4 ชนิด รองลงมาร้อยละ 28.1 และ 12.0 มีจำนวนชนิดผลิตภัณฑ์น้อยกว่าหรือเท่ากับ 2 ชนิด และมีจำนวนชนิดผลิตภัณฑ์มากกว่า 4 ชนิด ตามลำดับ โดยมีจำนวนชนิดผลิตภัณฑ์ต่ำสุด 1 ชนิด สูงสุด 8 ชนิด เฉลี่ย 3.21 ชนิด

การก่อตั้งวิสาหกิจชุมชนทอผ้า วิสาหกิจชุมชนทอผ้า ร้อยละ 54.5 ก่อตั้งวิสาหกิจชุมชนทอผ้าเกิดจากการแก้ไขปัญหาาร่วมกันของกลุ่ม รองลงมาร้อยละ 33.5 8.4 และ 3.6 การก่อตั้งวิสาหกิจชุมชนทอผ้าเกิดจากกระบวนการทำแผนแม่บทชุมชน เกิดจากการส่งเสริมของหน่วยงานราชการ และเกิดจากการชักชวนของผู้นำ ตามลำดับ

ที่มาของเงินทุนในการดำเนินกิจกรรม วิสาหกิจชุมชนทอผ้า ร้อยละ 37.6 มีที่มาของเงินทุนในการดำเนินกิจกรรมจากการระดมทุนจากสมาชิก รองลงมาร้อยละ 30.3 19.6 และ 12.5 มีที่มาของเงินทุนในการดำเนินกิจกรรมจากการได้รับทุนสนับสนุนจากหน่วยงานราชการจากอื่น ๆ เช่น เงินจัดสรรกำไรสิ้นปี และจากการได้รับทุนสนับสนุนจากเอกชน ตามลำดับ

รายจ่ายในการผลิตผ้าทอในปี 2549 วิสาหกิจชุมชนทอผ้า ร้อยละ 24.6 มีรายจ่ายในการผลิตผ้าทอมากกว่า 110,000 บาท รองลงมาร้อยละ 23.3 20.3 19.2 และ 12.6 มีรายจ่ายในการผลิตผ้าทอ 90,001-110,000 บาท 70,001-90,000 บาท 50,001-70,000 บาท และมีรายจ่ายในการผลิตผ้าทอน้อยกว่าหรือเท่ากับ 50,000 บาท ตามลำดับ โดยมีรายจ่ายในการผลิตผ้าทอ ต่ำสุด 35,000 บาท สูงสุด 250,000 บาท เฉลี่ย 99,983.83 บาท

รายได้จากการขายผ้าทอปี 2549 วิสาหกิจชุมชนทอผ้า ร้อยละ 34.1 มีรายได้จากการขายผ้าทอ 100,001-150,000 บาท รองลงมาร้อยละ 20.3 17.4 14.4 และ 13.8 มีรายได้จากการขายผ้าทอมากกว่า 250,000 บาท 150,001-200,000 บาท น้อยกว่าหรือเท่ากับ 100,000 บาท และมี

รายได้จากการขายผ้าทอ 200,001- 250,000 บาท ตามลำดับ โดยมีรายได้จากการขายผ้าทอต่ำสุด 75,100 บาท สูงสุด 711,160 บาท เฉลี่ย 211,413.53 บาท

ตอนที่ 2 สภาพการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนทอผ้าในจังหวัดอุดรธานี

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนทอผ้าในจังหวัดอุดรธานี

ตารางที่ 4.2 สภาพการดำเนินงานด้านการบริหารองค์กร

n=167		
สภาพการดำเนินงาน	จำนวน	ร้อยละ
การบริหารองค์กร		
1. การกำหนดเป้าหมายและทิศทางการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน		
ไม่มีการกำหนดเป้าหมายและทิศทาง	7	4.1
มีการกำหนดไว้ แต่ไม่มีการบันทึก	41	24.6
มีการกำหนดไว้ และมีการบันทึกที่ชัดเจน	119	71.3
2. การมีส่วนร่วมของสมาชิกในการกำหนดเป้าหมายและทิศทางการดำเนินงาน		
สมาชิกบางส่วนมีส่วนร่วมปรึกษากัน	51	30.5
มีการประชุมสมาชิกร่วมกันในการกำหนดเป้าหมายและทิศทาง	116	69.5
3. การดำเนินการของวิสาหกิจชุมชน		
มีโครงสร้าง แต่ไม่ได้แบ่งหน้าที่หรือไม่ได้บันทึก	20	12.0
มีโครงสร้างพร้อมแบ่งหน้าที่และมีการบันทึก	147	88.0
4. การกำหนดกฎระเบียบ ข้อบังคับ		
มีกฎระเบียบ ข้อบังคับ แต่ไม่มีการบันทึก	6	3.6
มีกฎระเบียบ ข้อบังคับ และบันทึกอย่างชัดเจน	161	96.4
5. การจดบันทึกการเงิน/บัญชี		
มีการบันทึกเป็นบางครั้ง	14	8.4
บันทึกทุกครั้งที่มีการกิจกรรมรับ – จ่าย	153	91.6

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

n=167		
สภาพดำเนินงาน	จำนวน	ร้อยละ
6. การเปิดเผยข้อมูลทางการเงินและข้อมูลอื่น ๆ แก่สมาชิก		
มีการแจ้งให้สมาชิกทราบบ้างเป็นบางครั้ง	67	40.1
มีการประชุมเพื่อเปิดเผยข้อมูลหรือแจกเป็นเอกสารให้สมาชิกทราบสม่ำเสมอ	100	59.9
7. การบริหารจัดการทุน		
มีแนวทางในการบริหารจัดการทุนทั้งภายในและทุนที่ได้จากภายนอกอย่างเป็นระบบ	110	65.9
มีแนวทางในการบริหารจัดการทุนทั้งภายในและทุนที่ได้จากภายนอกอย่างเป็นระบบและก่อให้เกิดผลประโยชน์ต่อชุมชน	57	34.1
8. การจัดสรรรายได้และผลประโยชน์ระหว่างสมาชิก		
มีการจัดสรรรายได้และผลประโยชน์แต่ไม่มีวิธีการที่แน่นอน	12	7.2
มีการจัดสรรรายได้และผลประโยชน์ และกำหนดวิธีการที่แน่นอน	155	92.8
9. การทบทวนผลการดำเนินการของวิสาหกิจชุมชนทอผ้า		
ไม่มีการทบทวนผลการดำเนินการ	6	3.6
มีการทบทวนเฉพาะกรรมการฯ	70	41.9
มีการทบทวนผลการดำเนินงานร่วมกันระหว่างคณะกรรมการฯและผู้แทนสมาชิกหรือสมาชิก	91	54.5
10. การนำปัญหาในการดำเนินการไปแก้ไข ปรับปรุง		
มีการนำปัญหาที่พบมาปรับปรุง แก้ไขเพียงบางประเด็น	106	63.5
มีการนำปัญหาส่วนใหญ่ที่พบมาปรับปรุงแก้ไขอย่างต่อเนื่อง	61	36.5

จากตารางที่ 4.2 แสดงให้เห็นสภาพการดำเนินงานด้านการบริหารองค์กร พบว่า การกำหนดเป้าหมายและทิศทางการทำงานของวิสาหกิจชุมชน วิสาหกิจชุมชนทอผ้า ส่วนใหญ่ ร้อยละ 71.3 มีการกำหนดไว้และมีการบันทึกที่ชัดเจน รองลงมา ร้อยละ 24.6 และ 4.1 มีการกำหนดไว้แต่ไม่มีการบันทึก และไม่มีการกำหนดเป้าหมายและทิศทางตามลำดับ

การมีส่วนร่วมของสมาชิกในการกำหนดเป้าหมายและทิศทางการดำเนินงาน
 วิชาสหกิจชุมชนทอผ้า ส่วนใหญ่ ร้อยละ 69.5 มีการประชุมสมาชิกร่วมกันในการกำหนดเป้าหมาย
 และทิศทาง และร้อยละ 30.5 สมาชิกบางส่วนมีส่วนร่วมปรึกษากัน

การดำเนินการของวิชาสหกิจชุมชน วิชาสหกิจชุมชนทอผ้า ส่วนใหญ่ ร้อยละ 88.0
 มีโครงสร้างพร้อมแบ่งหน้าที่และมีการบันทึก และร้อยละ 12.0 มีโครงสร้าง แต่ไม่ได้แบ่งหน้าที่
 หรือไม่ได้บันทึก

การกำหนดกฎระเบียบ ข้อบังคับ วิชาสหกิจชุมชนทอผ้า ส่วนใหญ่ ร้อยละ 96.4
 มีกฎระเบียบ ข้อบังคับ และบันทึกอย่างชัดเจน และร้อยละ 3.6 มีกฎระเบียบ ข้อบังคับ แต่ไม่มีการ
 บันทึก

จดบันทึกการเงิน/บัญชี วิชาสหกิจชุมชนทอผ้า ส่วนใหญ่ ร้อยละ 91.6 มีการบันทึก
 ทุกครั้งที่มีการรับ-จ่าย และร้อยละ 8.4 มีการบันทึกเป็นบางครั้ง

การเปิดเผยข้อมูลทางการเงินและข้อมูลอื่น ๆ แก่สมาชิก พบว่า วิชาสหกิจชุมชน
 ทอผ้า ร้อยละ 59.9 มีการประชุมเพื่อเปิดเผยข้อมูลหรือแจกเป็นเอกสารให้สมาชิกทราบสม่ำเสมอ
 และร้อยละ 40.1 มีการแจ้งให้สมาชิกทราบบ้างเป็นบางครั้ง

การบริหารจัดการทุน วิชาสหกิจชุมชนทอผ้า ส่วนใหญ่ ร้อยละ 65.9
 มีแนวทางในการบริหารจัดการทุนทั้งภายในและทุนที่ได้จากภายนอกอย่างเป็นระบบ และร้อยละ
 34.1 มีแนวทางในการบริหารจัดการทุนทั้งภายในและทุนที่ได้จากภายนอกอย่างเป็นระบบและ
 ก่อให้เกิดผลประโยชน์ต่อชุมชน

การจัดสรรรายได้และผลประโยชน์ระหว่างสมาชิก วิชาสหกิจชุมชนทอผ้า ส่วน
 ใหญ่ ร้อยละ 92.8 มีการจัดสรรรายได้และผลประโยชน์และกำหนดวิธีการที่แน่นอน และร้อยละ
 7.2 มีการจัดสรรรายได้และผลประโยชน์แต่ไม่มีวิธีการที่แน่นอน

การทบทวนผลการดำเนินการของวิชาสหกิจชุมชนทอผ้า วิชาสหกิจชุมชนทอผ้า
 ร้อยละ 54.5 มีการทบทวนผลการดำเนินงานร่วมกันระหว่างคณะกรรมการฯและผู้แทนสมาชิกหรือ
 สมาชิก รองลงมา ร้อยละ 41.9 และ 3.6 มีการทบทวนเฉพาะกรรมการฯ และไม่มี การทบทวนผล
 การดำเนินการ ตามลำดับ

การนำปัญหาในการดำเนินการไปแก้ไข ปรับปรุง วิชาสหกิจชุมชนทอผ้า
 ส่วนใหญ่ ร้อยละ 63.5 มีการนำปัญหาที่พบมาปรับปรุง แก้ไขเพียงบางประเด็น และร้อยละ 36.5
 มีการนำปัญหาส่วนใหญ่ที่พบมาปรับปรุงแก้ไขอย่างต่อเนื่อง

ตารางที่ 4.3 สภาพการดำเนินงานด้านการวางแผนดำเนินงาน

n=167		
สภาพการดำเนินงาน	จำนวน	ร้อยละ
การวางแผนดำเนินงาน		
1. การเก็บรวบรวมข้อมูล		
ไม่มีการเก็บรวบรวมข้อมูล	12	7.2
มีการเก็บรวบรวมข้อมูลเพียงบางส่วนหรือไม่เป็นระบบ	108	64.7
มีการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหลายภายในและภายนอกชุมชนที่ จำเป็นต่อการทำแผนอย่างเป็นระบบ	47	28.1
2. การวิเคราะห์ข้อมูล		
มีการวิเคราะห์ข้อมูลแต่ไม่ได้นำข้อมูลจากแผนแม่บทชุมชน มาพิจารณา	82	49.1
มีการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ข้อมูลจากแผนแม่บทชุมชน	85	50.9
3. การทำแผนแบบมีส่วนร่วม		
มีการทำแผนโดยผู้นำ หรือกรรมการเข้ามามีส่วนร่วมบ้าง	110	65.9
มีการประชุมทำแผนร่วมกันระหว่างกรรมการและสมาชิก	57	34.1
4. การจัดทำแผนปฏิบัติงาน		
มีการทำแผนปฏิบัติงาน แต่ยังไม่มียละเอียดที่ชัดเจน	95	56.9
มีรูปแบบแผนปฏิบัติงานที่ชัดเจน (โดยกำหนดในแผนว่าใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร กับใคร อย่างไร)	72	43.1
5. การถ่ายทอดแผนแก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง		
มีการถ่ายทอด แต่ยังไม่มีการแลกเปลี่ยนเพื่อสร้างความเข้าใจ	81	48.5
มีการถ่ายทอดชี้แจงและแลกเปลี่ยนเพื่อสร้างความเข้าใจแก่ ผู้เกี่ยวข้องให้เข้าใจในทิศทางเดียวกัน	86	51.5
6. การปฏิบัติตามแผนที่จัดทำไว้		
มีการปฏิบัติตามแผนเพียงบางส่วน	8	4.8
มีการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการที่จัดทำไว้	159	95.2

จากตารางที่ 4.3 แสดงให้เห็นสภาพการวางแผนดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน พบว่า

การเก็บรวบรวมข้อมูล วิสาหกิจชุมชนทอผ้า ส่วนใหญ่ร้อยละ 64.7 มีการเก็บรวบรวมข้อมูลเพียงบางส่วนหรือไม่เป็นระบบ รองลงมาร้อยละ 28.1 และ 7.2 มีการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหลายภายในและภายนอกชุมชนที่จำเป็นต่อการทำแผนอย่างเป็นระบบ ตามลำดับ

การวิเคราะห์ข้อมูล วิสาหกิจชุมชนทอผ้า ร้อยละ 50.9 มีการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ข้อมูลจากแผนแม่บทชุมชน และร้อยละ 49.1 มีการวิเคราะห์ข้อมูล แต่ไม่ได้นำข้อมูลจากแผนแม่บทชุมชนมาพิจารณา

การทำแผนแบบมีส่วนร่วม วิสาหกิจชุมชนทอผ้า ส่วนใหญ่ร้อยละ 65.9 มีการทำแผนโดยผู้นำหรือกรรมการเข้ามามีส่วนร่วมบ้าง และร้อยละ 34.1 มีการประชุมทำแผนร่วมกันระหว่างกรรมการและสมาชิก

การจัดทำแผนปฏิบัติงาน วิสาหกิจชุมชนทอผ้า ร้อยละ 56.9 มีการทำแผนปฏิบัติงาน แต่ยังไม่มียุทธศาสตร์ที่ชัดเจน และร้อยละ 43.1 มีรูปแบบแผนปฏิบัติงานที่ชัดเจน (โดยกำหนดในแผนว่าใครทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร กับใคร อย่างไร)

การถ่ายทอดแผนแก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง วิสาหกิจชุมชนทอผ้า ร้อยละ 51.5 มีการถ่ายทอดชี้แจงและแลกเปลี่ยนเพื่อสร้างความเข้าใจแก่ผู้เกี่ยวข้องให้เข้าใจในทิศทางเดียวกัน และร้อยละ 48.5 มีการถ่ายทอด แต่ยังไม่มีการแลกเปลี่ยนเพื่อสร้างความเข้าใจ

การปฏิบัติตามแผนที่จัดทำไว้ วิสาหกิจชุมชนทอผ้า ส่วนใหญ่ร้อยละ 95.2 มีการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการที่จัดทำไว้ และร้อยละ 4.8 มีการปฏิบัติตามแผนเพียงบางส่วน

ตารางที่ 4.4 สภาพการดำเนินงานด้านการบริหารการตลาด

n=167		
สภาพการดำเนินงาน	จำนวน	ร้อยละ
การบริหารการตลาด		
1 การกำหนดแหล่งจำหน่าย/ลูกค้าเป้าหมาย		
มีการกำหนด แต่ไม่ได้ใช้ข้อมูลมาพิจารณาในการกำหนด	68	40.7
มีการกำหนด และใช้ข้อมูลมาพิจารณาในการกำหนด ก่อนการผลิตสินค้า	99	59.3
2 การติดตามข้อมูล ความต้องการของลูกค้าและตลาด		
ไม่มีการติดตามข้อมูล ความต้องการของลูกค้าและตลาด	12	7.2
มีการรวบรวมและติดตามข้อมูล บ้างเป็นบางครั้ง	136	81.4
มีการรวบรวมและติดตามข้อมูล อย่างต่อเนื่องและได้นำข้อมูลไปใช้ประโยชน์	19	11.4

จากตารางที่ 4.4 แสดงให้เห็นสภาพการดำเนินงานด้านการบริหารการตลาดของวิสาหกิจชุมชน พบว่า

การกำหนดแหล่งจำหน่าย/ลูกค้าเป้าหมาย วิสาหกิจชุมชนทอผ้า ร้อยละ 59.3 มีการกำหนดและใช้ข้อมูลมาพิจารณาในการกำหนด ก่อนการผลิตสินค้า และ ร้อยละ 40.7 มีการกำหนดแต่ไม่ได้ใช้ข้อมูลมาพิจารณาในการกำหนด

การติดตามข้อมูล ความต้องการของลูกค้าและตลาด วิสาหกิจชุมชนทอผ้า ส่วนใหญ่ ร้อยละ 81.4 มีการรวบรวมและติดตามข้อมูลบ้างเป็นบางครั้ง รองลงมา ร้อยละ 11.4 และ 7.2 มีการรวบรวมและติดตามข้อมูลอย่างต่อเนื่องและได้นำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ และไม่มีการติดตามข้อมูลความต้องการของลูกค้าและตลาด ตามลำดับ

ตารางที่ 4.5 สภาพการดำเนินงานด้านการจัดการความรู้และข้อมูลข่าวสาร

n=167		
สภาพการดำเนินงาน	จำนวน	ร้อยละ
การจัดการความรู้และข้อมูลข่าวสาร		
1 การรวบรวม ถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนภูมิปัญญาท้องถิ่น		
ไม่มีการรวบรวม	7	4.2
มีการรวบรวมภูมิปัญญาท้องถิ่น	99	59.3
มีการรวบรวม ถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนภูมิปัญญาท้องถิ่น	61	36.5
2 การแสวงหาความรู้ใหม่		
มีการแสวงหาความรู้ใหม่ แต่ยังไม่นำมาใช้ประโยชน์	35	21.0
มีการแสวงหาความรู้ใหม่และนำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนา	132	79.0
วิสาหกิจชุมชน		
3 ระบบการจัดเก็บข้อมูลของวิสาหกิจชุมชน		
ไม่มีการจัดเก็บข้อมูล	13	7.8
มีการจัดเก็บข้อมูลแต่ไม่เป็นระบบ	121	72.4
มีการจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบมีการปรับข้อมูลให้เป็น	33	19.8
ปัจจุบันและมีความพร้อมสำหรับการใช้งาน		
4 การสื่อสาร ประชาสัมพันธ์ ข้อมูลข่าวสารแก่สมาชิก เครือข่าย และบุคคลภายนอก		
มีการสื่อสาร ประชาสัมพันธ์ แต่ไม่ต่อเนื่อง	133	79.6
มีการสื่อสาร ประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง	34	20.4

จากตารางที่ 4.5 แสดงให้เห็นสภาพการดำเนินงานด้านการจัดการความรู้และข้อมูลข่าวสารของวิสาหกิจชุมชน พบว่า

การรวบรวม ถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนภูมิปัญญาท้องถิ่น วิสาหกิจชุมชนร้อยละ 59.3 มีการรวบรวมภูมิปัญญาท้องถิ่น รองลงมาร้อยละ 36.5 และ 4.2 มีการรวบรวม ถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนภูมิปัญญาท้องถิ่น และไม่มีการรวบรวม ตามลำดับ

การแสวงหาความรู้ใหม่ พบว่า วิสาหกิจชุมชนร้อยละ 79.0 มีการแสวงหาความรู้ใหม่ และนำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน และร้อยละ 21.0 มีการแสวงหาความรู้ใหม่ แต่ยังไม่นำมาใช้ประโยชน์

ระบบการจัดเก็บข้อมูลของวิสาหกิจชุมชน วิสาหกิจชุมชนทอผ้า ส่วนใหญ่ร้อยละ 72.4 มีการจัดเก็บข้อมูลแต่ไม่เป็นระบบ รองลงมาร้อยละ 19.8 และ 7.8 มีการจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ มีการปรับข้อมูลให้เป็นปัจจุบันและมีความพร้อมสำหรับการใช้งาน และมีไม่มีการจัดเก็บข้อมูล ตามลำดับ

การสื่อสาร ประชาสัมพันธ์ ข้อมูลข่าวสารแก่สมาชิก เครือข่ายและบุคคลภายนอก วิสาหกิจชุมชนทอผ้า ส่วนใหญ่ ร้อยละ 79.6 มีการสื่อสาร ประชาสัมพันธ์ แต่ไม่ต่อเนื่อง และร้อยละ 20.4 มีการสื่อสาร ประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง

ตารางที่ 4.6 สภาพการดำเนินงานด้านการบริหารสมาชิกวิสาหกิจชุมชน

		n=167	
สภาพการดำเนินงาน		จำนวน	ร้อยละ
การบริหารสมาชิกวิสาหกิจชุมชน			
1 การกำหนดเงื่อนไขการรับสมาชิก			
มีการกำหนดเงื่อนไขการรับสมาชิกแต่ไม่ได้บันทึกไว้		61	36.5
มีการกำหนดเงื่อนไขการรับสมาชิกและมีการบันทึกไว้อย่างชัดเจน		106	63.5
2 การพัฒนาผู้นำและสมาชิกวิสาหกิจชุมชน			
ไม่มีการพัฒนาผู้นำและสมาชิกวิสาหกิจชุมชน		21	12.6
มีการพัฒนาผู้นำและสมาชิกวิสาหกิจชุมชนไม่เป็นขั้นเป็นตอนหรือไม่สอดคล้องกับการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน		133	79.6
มีระบบการพัฒนาผู้นำและสมาชิกวิสาหกิจชุมชนอย่างเป็นขั้นเป็นตอน		13	7.8
3 การสร้างขวัญ กำลังใจ ความพึงพอใจและแรงจูงใจ			
มีแนวทางการสร้างขวัญ กำลังใจ ความพึงพอใจและแรงจูงใจแต่ไม่เป็นระบบ		88	52.7
มีระบบการสร้างขวัญ กำลังใจ ความพึงพอใจ แรงจูงใจ การจัดสวัสดิการอย่างเหมาะสม ทัวถึงเป็นธรรมชาติมีความพึงพอใจ		79	47.3
4 การประเมินผลการปฏิบัติงานของสมาชิก			
มีการประเมินผล แต่ไม่มีแนวทางที่ชัดเจน		133	79.6
มีระบบการประเมินผลและแจ้งผลให้สมาชิกทราบเพื่อนำไปปรับปรุง		34	20.4

จากตารางที่ 4.6 แสดงให้เห็นสภาพการดำเนินงานด้านการบริหารสมาชิกวิสาหกิจชุมชนของวิสาหกิจชุมชน พบว่า

การกำหนดเงื่อนไขการรับสมาชิก วิสาหกิจชุมชนทอผ้า ส่วนใหญ่ร้อยละ 63.5 มีการกำหนดเงื่อนไขการรับสมาชิกและมีการบันทึกไว้อย่างชัดเจน และร้อยละ 36.5 มีการกำหนดเงื่อนไขการรับสมาชิกแต่ไม่ได้บันทึกไว้

การพัฒนาผู้นำและสมาชิกวิสาหกิจชุมชน วิสาหกิจชุมชนทอผ้า ส่วนใหญ่ร้อยละ 79.6 มีการพัฒนาผู้นำและสมาชิกวิสาหกิจชุมชนไม่เป็นขั้นเป็นตอน รองลงมาร้อยละ 12.6 และ

7.8 ไม่มีการพัฒนาผู้นำและสมาชิกวิสาหกิจชุมชน และมีระบบการพัฒนาผู้นำและสมาชิกวิสาหกิจชุมชนอย่างเป็นขั้นเป็นตอน ตามลำดับ

การสร้างขวัญกำลังใจ ความพึงพอใจและแรงจูงใจ วิสาหกิจชุมชนทอผ้า ร้อยละ

52.7 มีแนวทางการสร้างขวัญ กำลังใจ ความพึงพอใจและแรงจูงใจแต่ไม่เป็นระบบ และ ร้อยละ

47.3 มีระบบการสร้างขวัญกำลังใจ ความพึงพอใจ แรงจูงใจ การจัดสวัสดิการอย่างเหมาะสม ทัวถึงเป็นธรรมชาติมีความพึงพอใจ

การประเมินผลการปฏิบัติงานของสมาชิก วิสาหกิจชุมชนทอผ้า ส่วนใหญ่ร้อยละ

79.6 มีการประเมินผลแต่ไม่มีแนวทางที่ชัดเจน และร้อยละ 20.4 มีระบบการประเมินผลและแจ้ง

ผลให้สมาชิกทราบเพื่อนำไปปรับปรุง

ตารางที่ 4.7 สภาพการดำเนินงานด้านการจัดการสินค้า

		n = 167	
สภาพการดำเนินงาน		จำนวน	ร้อยละ
การจัดการสินค้า			
1. การบริหารให้เกิดความเชื่อมโยงกิจกรรมวิสาหกิจชุมชน			
มีการดำเนินการกิจกรรมเดียว	55	32.9	
มีการดำเนินการหลายกิจกรรม แต่ยังไม่สามารถบริหารให้เกิดการเกี่ยวเนื่องซึ่งกันและกัน	72	43.1	
มีการดำเนินการหลายกิจกรรม และบริหารให้เกิดการเชื่อมโยงทั้งภายในและภายนอกชุมชนให้เกิดการเกี่ยวเนื่อง ส่งเสริมซึ่งกันและกัน	40	24.0	
2. ผลผลิตภัณฑ์ และระบบที่ก่อให้เกิดผลผลิตภัณฑ์			
ไม่มีการกำหนดขั้นตอน กระบวนการผลิตสินค้า	15	9.0	
มีการกำหนดขั้นตอน กระบวนการผลิตสินค้า แต่ยังไม่สามารถควบคุมคุณภาพ ความสม่ำเสมอของสินค้า	103	61.7	
มีการกำหนดขั้นตอน กระบวนการผลิตสินค้าที่ชัดเจนก่อให้เกิดสินค้าที่มีคุณภาพดี มีความสม่ำเสมอ	49	29.3	
3. การควบคุมระบบงาน ป้องกันความผิดพลาดในระบบงาน ปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง			
ไม่มีการควบคุมกระบวนการผลิต	6	3.6	
อยู่ในระหว่างการค้นหาวิธีการควบคุมกระบวนการผลิต	91	54.5	
มีวิธีการควบคุมกระบวนการผลิต	70	41.9	

จากตารางที่ 4.7 แสดงให้เห็นสภาพการดำเนินงานด้านการจัดการสินค้าของวิสาหกิจชุมชน พบว่า

การบริหารให้เกิดความเชื่อมโยงกิจกรรมวิสาหกิจชุมชน วิสาหกิจชุมชนร้อยละ 43.1 มีการดำเนินการหลายกิจกรรม แต่ยังไม่สามารถบริหารให้เกิดการเกี่ยวเนื่องซึ่งกันและกัน รองลงมาร้อยละ 32.9 และ 24.0 มีการดำเนินการกิจกรรมเดียว และมีการดำเนินการหลายกิจกรรมและบริหารให้เกิดการเชื่อมโยงทั้งภายในและภายนอกชุมชนให้เกิดการเกี่ยวเนื่องส่งเสริมซึ่งกันและกัน

ผลิตภัณฑ์ และระบบที่ก่อให้เกิดผลิตภัณฑ์ วิสาหกิจชุมชนทอผ้า ส่วนใหญ่ร้อยละ 61.7 มีการกำหนดขั้นตอน กระบวนการผลิตสินค้า แต่ยังไม่สามารถควบคุมคุณภาพ ความสม่ำเสมอของสินค้า รองลงมาร้อยละ 29.3 และ 9.0 มีการกำหนดขั้นตอน กระบวนการผลิตสินค้าที่ชัดเจนก่อให้เกิดสินค้าที่มีคุณภาพดี มีความสม่ำเสมอ และไม่มีมีการกำหนดขั้นตอนกระบวนการผลิตสินค้า ตามลำดับ

การควบคุมระบบงาน ป้องกันความผิดพลาดในระบบงาน ปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง วิสาหกิจชุมชนทอผ้า ร้อยละ 54.5 อยู่ระหว่างการค้นหาวิธีการควบคุมกระบวนการผลิต รองลงมาร้อยละ 41.9 และ 3.6 มีวิธีการควบคุมกระบวนการผลิต และไม่มีมีการควบคุมกระบวนการผลิต ตามลำดับ

ตารางที่ 4.8 สภาพการดำเนินงานด้านกระบวนการผลิตผ้าทอ

		n=167	
สภาพดำเนินงาน		จำนวน	ร้อยละ
กระบวนการผลิตผ้าทอ			
1. การจัดหาฝ้าย/ไหม			
	ซื้อจากร้าน/โรงงาน	132	79.0
	ปลูกฝ้าย/เลี้ยงไหมเองและซื้อจากร้าน/โรงงาน	35	21.0
2. การย้อมสี			
	สมาชิกกลุ่มย้อมเอง	146	87.4
	สมาชิกกลุ่มย้อมเองและจ้างบุคคลภายนอกย้อม	21	12.6
3. การมัดหมี่			
	สมาชิกกลุ่มทำเอง	146	87.4
	จ้างบุคคลภายนอก	8	4.8
	สมาชิกกลุ่มทำเองและจ้างบุคคลภายนอก	13	7.8
4. การปั่นหลอด			
	สมาชิกกลุ่มทำเอง	161	96.4
	สมาชิกกลุ่มทำเองจ้างบุคคลภายนอก	6	3.6
5. การคั่นทูก (การเตรียมเครื่องทูกหรือเตรียมฝ้าย/ไหมยืน)			
	สมาชิกกลุ่มทำเอง	146	87.4
	สมาชิกกลุ่มทำเองและจ้างบุคคลภายนอก	21	12.6
6. การตีบทูก			
	สมาชิกกลุ่มทำเอง	146	87.4
	สมาชิกกลุ่มทำเองและจ้างบุคคลภายนอก	21	12.6
7. การทอผ้า			
	สมาชิกกลุ่มทำเอง	131	78.4
	สมาชิกกลุ่มทำเองและจ้างบุคคลภายนอก	36	21.6
8. วิธีการทอ			
	รวมกันทอ	13	7.8
	แยกกันทอ	13	7.8
	ทั้งรวมกันทอและแยกกันทอ	141	84.4

จากตารางที่ 4.8 แสดงให้เห็นสภาพการดำเนินงานด้านกระบวนการผลิตผ้าทอของวิสาหกิจชุมชน พบว่า

การจัดหาฝ้าย/ไหม วิสาหกิจชุมชนทอผ้า ส่วนใหญ่ร้อยละ 79.0 ซื้อจากร้าน/โรงงาน และร้อยละ 21.0 ปลูกฝ้าย/เลี้ยงไหมเองและซื้อจากร้าน/โรงงาน

การย้อมสี วิสาหกิจชุมชนทอผ้า ส่วนใหญ่ร้อยละ 87.4 สมาชิกกลุ่มย้อมเอง และร้อยละ 12.6 สมาชิกกลุ่มย้อมเองและจ้างบุคคลภายนอกย้อม

การมัดหมี่ วิสาหกิจชุมชนทอผ้า ส่วนใหญ่ร้อยละ 87.4 สมาชิกกลุ่มทำเอง รองลงมาร้อยละ 7.8 และ 4.8 สมาชิกกลุ่มทำเองและจ้างบุคคลภายนอก และจ้างบุคคลภายนอกตามลำดับ

การปั่นหลอด วิสาหกิจชุมชนทอผ้า ส่วนใหญ่ร้อยละ 96.4 สมาชิกกลุ่มทำเอง และร้อยละ 3.6 สมาชิกกลุ่มทำเองและจ้างบุคคลภายนอก

การค้นหูก วิสาหกิจชุมชนทอผ้า ส่วนใหญ่ร้อยละ 87.4 สมาชิกกลุ่มทำเอง และร้อยละ 12.6 สมาชิกกลุ่มทำเองและจ้างบุคคลภายนอก

การสืบหูก วิสาหกิจชุมชนทอผ้า ส่วนใหญ่ร้อยละ 87.4 สมาชิกกลุ่มทำเอง และร้อยละ 12.6 สมาชิกกลุ่มทำเองและจ้างบุคคลภายนอก

การทอผ้า วิสาหกิจชุมชนทอผ้า ส่วนใหญ่ร้อยละ 78.4 สมาชิกกลุ่มทำเอง และร้อยละ 21.6 สมาชิกกลุ่มทำเองและจ้างบุคคลภายนอก

วิธีการทอ วิสาหกิจชุมชนทอผ้า ส่วนใหญ่ร้อยละ 84.4 ทั้งรวมกันทอและแยกกันทอ และร้อยละ 7.8 รวมกันทอ และแยกกันทอเท่ากัน

ตารางที่ 4.9 สภาพการดำเนินงานด้านการออกแบบลายผ้า

		n=167	
สภาพดำเนินงาน		จำนวน	ร้อยละ
การออกแบบลายผ้า			
1. ความสามารถในการออกแบบลายผ้า			
	ได้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ถ่ายทอดสืบต่อกันมา	34	20.4
	ได้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นและการฝึกอบรม	133	79.6
2. การออกแบบลายผ้า			
	ความต้องการของลูกค้า/ตลาด	146	87.4
	ความคิดเห็นของสมาชิกกลุ่มและความต้องการของลูกค้า/ตลาด	21	12.6
3. การแปรรูปผ้าทอ			
	ไม่มีการแปรรูป	76	45.5
	มีการแปรรูป	91	54.5
4. วิธีการแปรรูปผ้าทอ เช่น ตัดเย็บ ทำกระเป๋า			
	สมาชิกดำเนินการ	76	45.5
	จ้างบุคคลภายนอก	48	28.7
	สมาชิกกลุ่มดำเนินการและจากบุคคลภายนอก	43	25.8
5. ชนิดของสินค้า			
	ผ้าพื้น	167	28.2
	ผ้าถุง	147	25.0
	เสื่อผ้าบุรุษ	125	21.2
	เสื่อผ้าสตรี	70	12.0
	ผ้าขาวม้า	27	4.6
	ผ้าโสร่ง	20	3.4
	กระเป๋าใส่เงินลายขีด	20	3.4
	กระเป๋าถือสตรีลายขีด	13	2.2

จากตารางที่ 4.9 แสดงให้เห็นสภาพการดำเนินงานด้านการออกแบบลายผ้า
ของวิสาหกิจชุมชน พบว่า

ความสามารถในการออกแบบลายผ้า วิสาหกิจชุมชนทอผ้า ส่วนใหญ่ร้อยละ 79.6
ได้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นและการฝึกอบรม และร้อยละ 20.4 ได้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ถ่ายทอดสืบ
ต่อกันมา

การออกแบบลายผ้า วิสาหกิจชุมชนทอผ้า ส่วนใหญ่ร้อยละ 87.4 ขึ้นอยู่กับความ
ต้องการของลูกค้า/ตลาด และร้อยละ 12.6 ขึ้นอยู่กับความคิดเห็นของสมาชิกกลุ่มและความ
ต้องการของลูกค้า/ตลาด

การแปรรูปผ้าทอ วิสาหกิจชุมชนทอผ้า ร้อยละ 54.5 มีการแปรรูป
และร้อยละ 45.5 ไม่มีการแปรรูป

วิธีการแปรรูปผ้าทอ เช่น ตัดเย็บ ทำกระเป๋า วิสาหกิจชุมชนทอผ้า ร้อยละ 45.5
สมาชิกดำเนินการ รองลงมาร้อยละ 28.7 และ 25.8 จ้างบุคคลภายนอก และสมาชิกกลุ่มดำเนินการ
และจากบุคคลภายนอก ตามลำดับ

ชนิดของสินค้า วิสาหกิจชุมชนทอผ้า ร้อยละ 28.2 มีชนิดของสินค้าเป็นผ้าพื้น
รองลงมาร้อยละ 25.0 21.2 12.0 4.6 3.4 และ 2.2 มีชนิดของสินค้าเป็นผ้าถุง เสื้อผ้าบุรุษ เสื้อผ้า
สตรี ผ้าขาวม้า ผ้าโสร่งและกระเป๋าใส่เงินลายซิดเท่ากัน และกระเป๋าถือสตรีลายซิด ตามลำดับ

ตารางที่ 4.10 สภาพการดำเนินงานด้านการขายสินค้า

n=167		
สภาพดำเนินงาน	จำนวน	ร้อยละ
การขายสินค้า (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)		
1. แหล่งขายสินค้า		
ขายที่กลุ่ม	159	31.7
ขายตามที่ถูกค้าสั่ง	147	29.2
ขายในงานออกร้านตามเทศกาล	167	33.3
ตัวแทนจำหน่าย	29	5.8
2. การขายสินค้า		
สมาชิกแยกกันขาย	6	3.6
สมาชิกร่วมกันขาย โดยมีตัวแทนของกลุ่มเป็นผู้ขาย	153	91.6
ส่งให้ตัวแทนจำหน่ายเป็นผู้ขาย	8	4.8
3. การกำหนดราคาสินค้า		
สมาชิกร่วมกันกำหนดราคา	26	15.6
คณะกรรมการกลุ่มเป็นผู้กำหนด	141	84.4
4. การจัดสรรกำไรจากการขายสินค้า		
จัดสรรให้สมาชิก	167	24.1
จัดสรรให้ผู้ขายสินค้า	167	24.1
จัดสรรเข้ากลุ่ม	167	24.1
จัดสรรทำบุญหรืองานสาธารณประโยชน์	134	19.4
อื่น ๆ เช่น จัดสรรไว้เป็นค่าใช้จ่ายดำเนินการ	57	8.3

จากตารางที่ 4.10 แสดงให้เห็นสภาพการดำเนินงานด้านการขายสินค้าของวิสาหกิจชุมชน พบว่า แหล่งขายสินค้า วิสาหกิจชุมชนทอผ้า ร้อยละ 33.3 มีแหล่งขายในงานออกร้านตามเทศกาล รองลงมาร้อยละ 31.7 29.2 และ 5.8 ขายที่กลุ่ม ขายตามที่ถูกค้าสั่ง และขายผ่านตัวแทนจำหน่าย ตามลำดับ

การขายสินค้า วิสาหกิจชุมชนทอผ้า ส่วนใหญ่ร้อยละ 91.6 มีสมาชิกรวมกันขายโดยมีตัวแทนของกลุ่มเป็นผู้ขาย รองลงมาร้อยละ 4.8 และ 3.6 ส่งให้ตัวแทนจำหน่ายเป็นผู้ขาย และสมาชิกแยกกันขาย ตามลำดับ

การกำหนดราคาสินค้า วิสาหกิจชุมชนทอผ้า ส่วนใหญ่ร้อยละ 84.4 มีคณะกรรมการกลุ่มเป็นผู้กำหนด และร้อยละ 15.6 มีสมาชิกร่วมกันกำหนดราคา

การจัดสรรกำไรจากการขายสินค้า วิสาหกิจชุมชนทอผ้า ร้อยละ 24.1 มีการจัดสรรให้สมาชิก จัดสรรให้ผู้ขายสินค้า และจัดสรรเข้ากลุ่มเท่ากัน รองลงมาร้อยละ 19.4 และ 8.3 มีการจัดสรรทำบุญหรืองานสาธารณประโยชน์ และมีการจัดสรรอื่น ๆ เช่น จัดสรรไว้เป็นค่าใช้จ่ายดำเนินการ ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ความต้องการการสนับสนุนของวิสาหกิจชุมชนทอผ้า

ผลการวิเคราะห์ความต้องการการสนับสนุนของวิสาหกิจชุมชนทอผ้า ด้วยค่าคะแนนเฉลี่ยประมาณค่า

ตารางที่ 4.11 ความต้องการการสนับสนุนของการบริหารองค์กร

n = 167

สภาพความต้องการ	ระดับความต้องการ		
	ไม่ต้องการ	น้อย	มาก
การบริหารองค์กร			
1. ความรู้เรื่องการบันทึกการเงิน/บัญชี	- (0.00%)	140 (83.8%)	27 (16.2%)
2. ความรู้เรื่องการบริหารจัดการเงินทุน	- (0.00%)	57 (34.1%)	110 (65.9%)
3. ความรู้เรื่องการทำงานแบบมีส่วนร่วม	- (0.00%)	87 (52.1%)	80 (47.9%)
4. การจัดสรรรายได้และผลประโยชน์ระหว่างสมาชิก	64 (38.3%)	90 (53.9%)	13 (7.8%)

จากตารางที่ 4.11 ความต้องการการสนับสนุนของการบริหารองค์กรของวิสาหกิจชุมชน พบว่า

การบริหารองค์กร วิสาหกิจชุมชนทอผ้ามีความต้องการสนับสนุนมาก ในเรื่อง ความรู้เรื่องการบันทึกการเงิน/บัญชี จำนวน 27 ราย คิดเป็นร้อยละ 16.2 และ มีความต้องการสนับสนุนน้อย จำนวน 140 ราย คิดเป็นร้อยละ 83.8 เรื่อง ความรู้เรื่องการบริหารจัดการเงินทุนมีความต้องการสนับสนุนมาก จำนวน 110 ราย คิดเป็นร้อยละ 65.9 และมีความต้องการสนับสนุนน้อย จำนวน 57 ราย คิดเป็นร้อยละ 34.1 เรื่องความรู้เรื่องการทำงานแบบมีส่วนร่วมมีความต้องการสนับสนุนมาก จำนวน 80 ราย คิดเป็นร้อยละ 47.9 และมีความต้องการสนับสนุนน้อย จำนวน 87 ราย คิดเป็นร้อยละ 52.1 เรื่อง การจัดสรรรายได้และผลประโยชน์ระหว่างสมาชิกมีความต้องการสนับสนุนมาก จำนวน 13 ราย คิดเป็นร้อยละ 7.8 และมีความต้องการสนับสนุนน้อย จำนวน 90 ราย คิดเป็นร้อยละ 53.9 ส่วนที่เหลือ จำนวน 64 ราย คิดเป็นร้อยละ 38.3 ระบุว่าไม่มีความต้องการสนับสนุน

ตารางที่ 4.12 ความต้องการการสนับสนุนของการวางแผนดำเนินงาน

n = 167

สภาพความต้องการ	ระดับความต้องการ		
	ไม่ต้องการ	น้อย	มาก
การวางแผนดำเนินงาน			
1. ความรู้เรื่องการจัดทำแผนแบบมีส่วนร่วม	- (0.00%)	140 (83.8%)	27 (16.2%)
2. ความรู้เรื่องการวางแผนดำเนินงาน	- (0.00%)	108 (64.7%)	59 (35.3%)
3. การปฏิบัติงานตามแผน	63 (37.7%)	97 (58.1%)	7 (4.2%)

จากตารางที่ 4.12 ความต้องการการสนับสนุนของการวางแผนดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน พบว่า

การวางแผนดำเนินงาน วิสาหกิจชุมชนทอผ้ามีความต้องการการสนับสนุนมากในเรื่อง ความรู้เรื่องการจัดทำแผนแบบมีส่วนร่วม จำนวน 27 ราย คิดเป็นร้อยละ 16.2 และมีความต้องการสนับสนุนน้อย จำนวน 140 ราย คิดเป็นร้อยละ 83.8 เรื่อง ความรู้เรื่องการวางแผนดำเนินงานมีความต้องการสนับสนุนมาก จำนวน 59 ราย คิดเป็นร้อยละ 35.3 และมีความต้องการสนับสนุนน้อย จำนวน 108 ราย คิดเป็นร้อยละ 64.7 เรื่องความรู้เรื่องการปฏิบัติงานตามแผนมีความต้องการสนับสนุนมาก จำนวน 7 ราย คิดเป็นร้อยละ 4.2 และมีความต้องการสนับสนุนน้อย จำนวน 97 ราย คิดเป็นร้อยละ 58.1 ส่วนที่เหลือ จำนวน 63 ราย คิดเป็นร้อยละ 37.7 ระบุว่าไม่มีความต้องการสนับสนุน

ตารางที่ 4.13 ความต้องการการสนับสนุนของการบริหารการตลาด

n = 167

สภาพความต้องการ	ระดับความต้องการ		
	ไม่ต้องการ	น้อย	มาก
การบริหารการตลาด			
1. ข้อมูลความต้องการของลูกค้าหรือตลาด	6 (3.6%)	57 (34.1%)	104 (62.3%)
2. ข่าวสารด้านการตลาด	- (0.00%)	64 (38.3%)	103 (61.7%)
3. ความรู้เรื่องการตลาด	- (0.00%)	6 (13.8%)	161 (86.2%)

จากตารางที่ 4.13 ความต้องการการสนับสนุนของการบริหารการตลาดของวิสาหกิจชุมชน พบว่า

การบริหารการตลาด วิสาหกิจชุมชนทอผ้ามีความต้องการการสนับสนุนมากในเรื่องข้อมูลความต้องการของลูกค้าหรือตลาด จำนวน 104 ราย คิดเป็นร้อยละ 62.3 มีความต้องการสนับสนุนน้อย จำนวน 57 ราย คิดเป็นร้อยละ 34.1 และจำนวน 6 ราย คิดเป็นร้อยละ 3.6 ระบุว่าไม่ต้องการสนับสนุน เรื่อง ข่าวสารด้านการตลาดมีความต้องการสนับสนุนมาก จำนวน 103 ราย คิดเป็นร้อยละ 61.7 และมีความต้องการสนับสนุนน้อย จำนวน 64 ราย คิดเป็นร้อยละ 38.3 เรื่องความรู้เรื่องการตลาดมีความต้องการสนับสนุนมาก จำนวน 161 ราย คิดเป็นร้อยละ 86.2 และมีความต้องการสนับสนุนน้อย จำนวน 6 ราย คิดเป็นร้อยละ 13.8

ตารางที่ 4.14 ความต้องการการสนับสนุนของการจัดการความรู้และข้อมูลข่าวสาร

n = 167

สภาพความต้องการ	ระดับความต้องการ		
	ไม่ต้องการ	น้อย	มาก
การจัดการความรู้และข้อมูลข่าวสาร			
1. ความรู้และเทคโนโลยีใหม่ ๆ ในการผลิตผ้าทอ	-	23	144
	(0.00%)	(13.8%)	(86.2%)
2. ทัศนศึกษาดูงานวิสาหกิจชุมชนทอผ้าที่ประสบความสำเร็จ	-	15	152
	(0.00%)	(9.0%)	(91.0%)
3. ถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นกับวิสาหกิจชุมชนทอผ้าในจังหวัดอื่น	-	-	167
	(0.00%)	(0.00%)	(100%)

จากตารางที่ 4.14 ความต้องการการสนับสนุนของการจัดการความรู้และข้อมูลข่าวสารของวิสาหกิจชุมชน พบว่า

การจัดการความรู้และข้อมูลข่าวสาร วิสาหกิจชุมชนทอผ้ามีความต้องการสนับสนุนมากในเรื่อง ความรู้และเทคโนโลยีใหม่ ๆ ในการผลิตผ้าทอ จำนวน 144 ราย คิดเป็นร้อยละ 86.2 และมีความต้องการสนับสนุนน้อย จำนวน 23 ราย คิดเป็นร้อยละ 13.8 เรื่อง ทัศนศึกษาดูงานวิสาหกิจชุมชนทอผ้าที่ประสบความสำเร็จมีความต้องการสนับสนุนมาก จำนวน 152 ราย คิดเป็นร้อยละ 91.0 และมีความต้องการสนับสนุนน้อย จำนวน 15 ราย คิดเป็นร้อยละ 9.0 เรื่องถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นกับวิสาหกิจชุมชนทอผ้าในจังหวัดอื่นมีความต้องการสนับสนุนมาก จำนวน 167 ราย คิดเป็นร้อยละ 100

ตารางที่ 4.15 ความต้องการการสนับสนุนของการจัดการสินค้า

n = 167

สภาพความต้องการ	ระดับความต้องการ		
การจัดการสินค้า			
1. การควบคุมคุณภาพและความสม่ำเสมอของสินค้า	20 (12.0%)	94 (56.3%)	53 (31.7%)
2. ความรู้เรื่องการออกแบบบรรจุภัณฑ์	- (0.00%)	57 (34.1%)	110 (65.9%)

จากตารางที่ 4.15 ความต้องการการสนับสนุนของการจัดการสินค้าของวิสาหกิจชุมชน พบว่า

การจัดการสินค้า วิสาหกิจชุมชนทอผ้ามีความต้องการสนับสนุนมากในเรื่อง การควบคุมคุณภาพและความสม่ำเสมอของสินค้า จำนวน 53 ราย คิดเป็นร้อยละ 31.7 มีความต้องการสนับสนุนน้อย จำนวน 94 ราย คิดเป็นร้อยละ 56.3 และจำนวน 20 ราย คิดเป็นร้อยละ 12.0 ระบุว่าไม่มีความต้องการสนับสนุน เรื่อง ความรู้เรื่องการออกแบบบรรจุภัณฑ์มีความต้องการมาก จำนวน 110 ราย คิดเป็นร้อยละ 65.9 และมีความต้องการสนับสนุนน้อย จำนวน 57 ราย คิดเป็นร้อยละ 34.1

ตารางที่ 4.16 ความต้องการการสนับสนุนของการบริหารสมาชิก

n = 167

สภาพความต้องการ	ระดับความต้องการ		
การบริหารสมาชิก			
1. การพัฒนาผู้นำและสมาชิก	-	118	49
	(0.00%)	(70.7%)	(29.3%)
2. การสร้างความพึงพอใจและแรงจูงใจกับสมาชิก	45	94	28
	(26.9%)	(56.3%)	(16.8%)

จากตารางที่ 4.16 ความต้องการการสนับสนุนของการบริหารสมาชิกของวิสาหกิจชุมชนพบว่า

การบริหารสมาชิก วิสาหกิจชุมชนทอผ้ามีความต้องการการสนับสนุนมากเรื่อง การพัฒนาผู้นำและสมาชิก จำนวน 49 ราย คิดเป็นร้อยละ 29.3 และมีความต้องการสนับสนุนน้อย จำนวน 118 ราย คิดเป็นร้อยละ 70.7 เรื่อง การสร้างความพึงพอใจและแรงจูงใจกับสมาชิกมีความต้องการสนับสนุนมาก จำนวน 28 ราย คิดเป็นร้อยละ 16.8 มีความต้องการสนับสนุนน้อย จำนวน 94 ราย คิดเป็นร้อยละ 56.3 และจำนวน 45 ราย คิดเป็นร้อยละ 26.9 ระบุว่าไม่มีความต้องการสนับสนุน

ตารางที่ 4.17 ความต้องการการสนับสนุนของการกระบวนการผลิตผ้าทอ

n = 167

สภาพความต้องการ	ระดับความต้องการ		
กระบวนการผลิตผ้าทอ			
1. ความรู้เรื่องการออกแบบผลิตภัณฑ์	119 (71.3%)	41 (24.6%)	7 (4.2%)
2. ความรู้เรื่องการออกแบบลายผ้า	27 (16.2%)	120 (71.9%)	20 (12.0%)
3. เงินทุนหมุนเวียน	16 (9.6%)	130 (77.8%)	21 (12.6%)
4. ความรู้เรื่องการตัดเย็บ	37 (22.2%)	90 (53.9%)	40 (24.0%)
5. ความรู้เรื่องการออกแบบบรรจุภัณฑ์	- (0.00%)	43 (25.7%)	124 (74.3%)
6. เครื่องจักร	8 (4.8%)	63 (37.7%)	96 (57.5%)
7. อาคารที่ทำการ	- (0.00%)	49 (29.3%)	118 (70.7%)
8. ความรู้เรื่องกรรมภัณฑ์	- (0.00%)	20 (12.0%)	147 (88.0%)
9. ความรู้เรื่องวิธีการทำจิต	- (0.00%)	45 (26.9%)	122 (73.1%)
10. ความรู้เรื่องการซ่อมสี	6 (3.6%)	69 (41.3%)	92 (55.1%)
11. การจัดหาฝ้ายหรือไหม	13 (7.8%)	70 (41.9%)	84 (50.3%)

จากตารางที่ 4.17 ความต้องการการสนับสนุนของกระบวนการผลิตผ้าทอ
ของวิสาหกิจชุมชน พบว่า

กระบวนการผลิตผ้าทอ ความต้องการการสนับสนุนของการบริหารสมาชิก
ในจังหวัดอุดรธานี มีดังนี้

ความรู้เรื่องการออกแบบผลิตภัณฑ์ จำนวน 7 ราย คิดเป็นร้อยละ 4.2
มีความต้องการสนับสนุนน้อย จำนวน 41 ราย คิดเป็นร้อยละ 24.6 และจำนวน 119 ราย คิดเป็นร้อย
ละ 71.3 ระบุว่าไม่มีความต้องการสนับสนุน

ความรู้เรื่องการออกแบบลายผ้า มีความต้องการสนับสนุนมาก จำนวน 20 ราย
คิดเป็นร้อยละ 12.0 มีความต้องการสนับสนุนน้อย จำนวน 120 ราย คิดเป็นร้อยละ 71.9 และ
จำนวน 27 ราย คิดเป็นร้อยละ 16.2 ระบุว่าไม่มีความต้องการสนับสนุน

เงินทุนหมุนเวียน มีความต้องการสนับสนุนมาก จำนวน 21 ราย คิดเป็นร้อยละ
12.6 มีความต้องการสนับสนุนน้อย จำนวน 130 ราย คิดเป็นร้อยละ 77.8 และจำนวน 16 ราย คิด
เป็นร้อยละ 9.6 ระบุว่าไม่มีความต้องการสนับสนุน

ความรู้เรื่องการตัดเย็บ มีความต้องการสนับสนุนมาก จำนวน 40 ราย คิดเป็น
ร้อยละ 24.0 มีความต้องการสนับสนุนน้อย จำนวน 90 ราย คิดเป็นร้อยละ 53.9 และจำนวน 37 ราย
คิดเป็นร้อยละ 22.2 ระบุว่าไม่มีความต้องการสนับสนุน

ความรู้เรื่องการออกแบบบรรจุภัณฑ์ มีความต้องการสนับสนุนมาก จำนวน 124
ราย คิดเป็นร้อยละ 74.3 และมีความต้องการสนับสนุนน้อย จำนวน 43 ราย คิดเป็นร้อยละ 25.7

เครื่องจักร มีความต้องการสนับสนุนมาก จำนวน 96 ราย คิดเป็นร้อยละ 57.5
มีความต้องการสนับสนุนน้อย จำนวน 63 ราย คิดเป็นร้อยละ 37.7 และจำนวน 8 ราย คิดเป็นร้อยละ
4.8 ระบุว่าไม่มีความต้องการสนับสนุน เรื่อง อาคารที่ทำการมีความต้องการสนับสนุนมาก จำนวน
118 ราย คิดเป็นร้อยละ 70.7 และมีความต้องการสนับสนุนน้อย จำนวน 49 ราย คิดเป็นร้อยละ 29.3

ความรู้เรื่องการมัดหมี่ มีความต้องการสนับสนุนมาก จำนวน 147 ราย คิดเป็น
ร้อยละ 88.0 และมีความต้องการสนับสนุนน้อย จำนวน 20 ราย คิดเป็นร้อยละ 12.0

ความรู้เรื่องวิธีการทำจิด มีความต้องการสนับสนุนมาก จำนวน 122 ราย คิด
เป็นร้อยละ 73.1 และมีความต้องการสนับสนุนน้อย จำนวน 45 ราย คิดเป็นร้อยละ 26.9

ความรู้เรื่องการย้อมสี มีความต้องการสนับสนุนมาก จำนวน 92 ราย คิดเป็นร้อย
ละ 55.1 มีความต้องการสนับสนุนน้อย จำนวน 69 ราย คิดเป็นร้อยละ 41.3 และจำนวน 6 ราย คิด
เป็นร้อยละ 3.6 ระบุว่าไม่มีความต้องการสนับสนุน

การจัดการฝ่ายหรือไทม์ มีความต้องการสนับสนุนมาก จำนวน 84 ราย คิดเป็นร้อยละ 50.3 มีความต้องการสนับสนุนน้อย จำนวน 70 ราย คิดเป็นร้อยละ 41.9 และจำนวน 13 ราย คิดเป็นร้อยละ 7.8 ระบุว่าไม่มีความต้องการสนับสนุน

ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนทอผ้า

ผลการวิเคราะห์ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนทอผ้า ด้วยค่าคะแนนเฉลี่ยประมาณค่า

ตารางที่ 4.18 ปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินงานของการบริหารองค์กร

n=167

ประเด็นปัญหา	ระดับปัญหา		
	ไม่มีปัญหา	น้อย	มาก
การบริหารองค์กร			
1. ความรู้เรื่องการบันทึกการเงิน/บัญชี	13 (7.8%)	70 (41.9%)	84 (50.3%)
2. ความรู้เรื่องการบริหารจัดการเงินทุน	- (0.00%)	134 (80.2%)	33 (19.8%)
3. ความรู้เรื่องการทำงานแบบมีส่วนร่วม	6 (3.6%)	51 (30.5%)	110 (65.9%)
4. การจัดสรรรายได้และผลประโยชน์ระหว่างสมาชิก	- (0.00%)	87 (52.1%)	80 (47.9%)

จาก ตารางที่ 4.18 ปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินงานของการบริหารองค์กรของวิสาหกิจชุมชน พบว่า

การบริหารองค์กร วิสาหกิจชุมชนทอผ้ามีปัญหามากในเรื่อง ความรู้เรื่องการบันทึกการเงิน/บัญชี จำนวน 84 ราย คิดเป็นร้อยละ 50.3 มีปัญหาน้อย จำนวน 70 ราย คิดเป็นร้อยละ 41.9 และไม่มีปัญหา จำนวน 13 ราย คิดเป็นร้อยละ 7.8 เรื่อง ความรู้เรื่องการบริหารจัดการเงินทุนมีปัญหาจำนวนมาก จำนวน 33 ราย คิดเป็นร้อยละ 19.8 และมีปัญหาน้อย จำนวน 134 ราย คิดเป็นร้อยละ 80.2 เรื่องความรู้เรื่องการทำงานแบบมีส่วนร่วมมีปัญหาจำนวนมาก จำนวน 110 ราย คิดเป็นร้อยละ

ละ 65.9 มีปัญหาน้อย จำนวน 51 ราย คิดเป็นร้อยละ 30.5 และไม่มีปัญหา จำนวน 6 ราย คิดเป็นร้อยละ 3.6 เรื่อง การจัดสรรรายได้และผลประโยชน์ระหว่างสมาชิกมีปัญหา มาก จำนวน 80 ราย คิดเป็นร้อยละ 47.9 และมีปัญหาน้อย จำนวน 87 ราย คิดเป็นร้อยละ 52.1

ตารางที่ 4.19 ปัญหาเกี่ยวกับการวางแผนดำเนินงาน

ประเด็นปัญหา	ระดับปัญหา		
	ไม่มีปัญหา	น้อย	มาก
n=167			
การวางแผนดำเนินงาน			
1. ความรู้เรื่องการวางแผนดำเนินงาน	85 (50.9%)	69 (41.3%)	13 (7.8%)
2. ความรู้เรื่องการจัดทำแผนแบบมีส่วนร่วม	6 (3.6%)	141 (84.4%)	20 (12.0%)
3. การปฏิบัติงานตามแผน	- (0.00%)	108 (64.7%)	59 (35.3%)

จากตารางที่ 4.19 ปัญหาเกี่ยวกับการวางแผนดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน พบว่า การวางแผนดำเนินงาน วิสาหกิจชุมชนทอผ้ามีปัญหา มากในเรื่อง ความรู้เรื่องการวางแผนดำเนินงาน จำนวน 13 ราย คิดเป็นร้อยละ 7.8 มีปัญหาน้อย จำนวน 69 ราย คิดเป็นร้อยละ 41.3 และไม่มีปัญหา จำนวน 85 ราย คิดเป็นร้อยละ 50.9 เรื่อง ความรู้เรื่องการจัดทำแผนแบบมีส่วนร่วม มีปัญหา มาก จำนวน 20 ราย คิดเป็นร้อยละ 12.0 มีปัญหาน้อย จำนวน 141 ราย คิดเป็นร้อยละ 84.4 และไม่มีปัญหา จำนวน 6 ราย คิดเป็นร้อยละ 3.6 เรื่องการปฏิบัติงานตามแผนมีปัญหา มาก จำนวน 59 ราย คิดเป็นร้อยละ 35.3 และมีปัญหาน้อย จำนวน 108 ราย คิดเป็นร้อยละ 64.7

ตารางที่ 4.20 ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารการตลาด

n=167

ประเด็นปัญหา	ระดับปัญหา		
	ไม่มีปัญหา	น้อย	มาก
การบริหารการตลาด			
1. ข้อมูลความต้องการของลูกค้าหรือตลาด	84 (50.3%)	69 (41.3%)	14 (8.4%)
2. ความรู้เรื่องการตลาด	8 (4.8%)	55 (32.9%)	104 (62.3%)
3. ข่าวสารด้านการตลาด	14 (8.4%)	50 (29.9%)	103 (61.7%)

จากตารางที่ 4.19 ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารการตลาดของวิสาหกิจชุมชน พบว่า **การบริหารการตลาด** วิสาหกิจชุมชนท้องถิ่นมีปัญหามากในเรื่อง ข้อมูลความต้องการของลูกค้าหรือตลาด จำนวน 14 ราย คิดเป็นร้อยละ 8.4 มีปัญหาน้อย จำนวน 69 ราย คิดเป็นร้อยละ 41.3 และไม่มีปัญหา จำนวน 84 ราย คิดเป็นร้อยละ 50.3 เรื่อง ความรู้เรื่องการตลาดมีปัญหา มาก จำนวน 104 ราย คิดเป็นร้อยละ 62.3 มีปัญหาน้อย จำนวน 55 ราย คิดเป็นร้อยละ 32.9 และไม่มีปัญหาจำนวน 8 ราย คิดเป็นร้อยละ 4.8 เรื่องข่าวสารด้านการตลาดมีปัญหา มาก จำนวน 103 ราย คิดเป็นร้อยละ 61.7 มีปัญหาน้อย จำนวน 50 ราย คิดเป็นร้อยละ 29.9 และไม่มีปัญหา จำนวน 14 ราย คิดเป็นร้อยละ 8.4

ตารางที่ 4.21 ปัญหาเกี่ยวกับการจัดการความรู้และข้อมูลข่าวสาร

n=167

ประเด็นปัญหา	ระดับปัญหา		
	ไม่มีปัญหา	น้อย	มาก
การจัดการความรู้และข้อมูลข่าวสาร			
1. ความรู้และเทคโนโลยีใหม่ ๆ ในการผลิตผ้าทอ	- (0.00%)	13 (7.8%)	154 (92.2%)
2. ทักษะศึกษาดูงานวิสาหกิจชุมชนทอผ้าที่ประสบความสำเร็จ	- (0.00%)	36 (21.6%)	131 (78.4%)
3. ถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นกับวิสาหกิจชุมชนทอผ้าในจังหวัดอื่น	- (0.00%)	22 (13.2%)	145 (86.8%)

จากตารางที่ 4.21 ปัญหาเกี่ยวกับการจัดการความรู้และข้อมูลข่าวสาร ของวิสาหกิจชุมชนพบว่า

การจัดการความรู้และข้อมูลข่าวสาร วิสาหกิจชุมชนทอผ้ามีปัญหามากในเรื่อง ความรู้และเทคโนโลยีใหม่ ๆ ในการผลิตผ้าทอ จำนวน 154 ราย คิดเป็นร้อยละ 92.2 และมีปัญหาน้อย จำนวน 13 ราย คิดเป็นร้อยละ 7.8 เรื่อง ทักษะศึกษาดูงานวิสาหกิจชุมชนทอผ้าที่ประสบความสำเร็จ มีปัญหาจำนวนมาก จำนวน 131ราย คิดเป็นร้อยละ 78.4 และมีปัญหาน้อย จำนวน 36 ราย คิดเป็นร้อยละ 21.6 เรื่องถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นกับวิสาหกิจชุมชนทอผ้าในจังหวัดอื่นมีปัญหาจำนวนมาก จำนวน 145 ราย คิดเป็นร้อยละ 86.8 และมีปัญหาน้อย จำนวน 22 ราย คิดเป็นร้อยละ 13.2

ตารางที่ 4.22 ปัญหาเกี่ยวกับการจัดการสินค้า

ประเด็นปัญหา	ระดับปัญหา		
	ไม่มีปัญหา	น้อย	มาก
การจัดการสินค้า			
1. การควบคุมคุณภาพและความสม่ำเสมอของสินค้า	-	-	167
	(0.00%)	(0.00%)	(100%)
2. ความรู้เรื่องการออกแบบบรรจุภัณฑ์	27	100	40
	(16.2%)	(59.9%)	(24.0%)

จากตารางที่ 4.22 ปัญหาเกี่ยวกับการจัดการสินค้าของวิสาหกิจชุมชน พบว่า การจัดการสินค้า วิสาหกิจชุมชนทอดผ้ามีปัญหามากในเรื่อง การควบคุมคุณภาพและความสม่ำเสมอของสินค้า จำนวน 167 ราย คิดเป็นร้อยละ 100 เรื่อง ความรู้เรื่องการออกแบบบรรจุภัณฑ์มีปัญหามาก จำนวน 40 ราย คิดเป็นร้อยละ 24.0 มีปัญหาน้อย จำนวน 100 ราย คิดเป็นร้อยละ 59.9 และไม่มีปัญหา จำนวน 27 ราย คิดเป็นร้อยละ 16.2

ตารางที่ 4.23 ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารสมาชิก

n=167

ประเด็นปัญหา	ระดับปัญหา		
	ไม่มีปัญหา	น้อย	มาก
การบริหารสมาชิก			
1. การพัฒนาผู้นำและสมาชิก	- (0.00%)	65 (38.9%)	102 (61.1%)
2. การสร้างความพึงพอใจและแรงจูงใจกับสมาชิก	13 (7.8%)	126 (75.4%)	28 (16.8%)

จากตารางที่ 4.23 ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารสมาชิกของวิสาหกิจชุมชน พบว่า
การบริหารสมาชิก วิสาหกิจชุมชนทอดผ้ามีปัญหามากในเรื่อง การพัฒนาผู้นำและ
 สมาชิก จำนวน 102 ราย คิดเป็นร้อยละ 61.1 และมีปัญหาน้อย จำนวน 65 ราย คิดเป็นร้อยละ 38.9
 เรื่อง การสร้างความพึงพอใจและแรงจูงใจกับสมาชิกมีปัญหามาก จำนวน 28 ราย คิดเป็นร้อยละ
 16.8 มีปัญหาน้อย จำนวน 126 ราย คิดเป็นร้อยละ 75.4 และไม่มีปัญหา จำนวน 13 ราย คิดเป็นร้อย
 ละ 7.8

ตารางที่ 4.24 ปัญหาเกี่ยวกับกระบวนการผลิตการทอผ้า

n=167

ประเด็นปัญหา	ระดับปัญหา		
	ไม่มีปัญหา	น้อย	มาก
กระบวนการผลิตผ้าทอ			
1. ความรู้เรื่องการออกแบบผลิตภัณฑ์	63 (37.7%)	76 (45.5%)	28 (16.8%)
2. ความรู้เรื่องการออกแบบลายผ้า	141 (84.4%)	26 (15.6%)	- (0.00%)
3. เงินทุนหมุนเวียน	35 (21.0%)	112 (67.1%)	20 (12.0%)
4. ความรู้เรื่องการตัดเย็บ	30 (18.0%)	123 (73.7%)	14 (8.4%)
5. ความรู้เรื่องการออกแบบบรรจุภัณฑ์	71 (42.5%)	76 (45.5%)	20 (12.0%)
6. เครื่องจักร	- (0.00%)	50 (29.9%)	117 (70.1%)
7. อาคารที่ทำการ	8 (4.8%)	70 (41.9%)	89 (53.3%)
8. ความรู้เรื่องการซื้อวัสดุ	29 (17.4%)	14 (8.4%)	124 (74.3%)
9. ความรู้เรื่องการผลิตไหม	- (0.00%)	20 (12.0%)	147 (88.0%)
10. ความรู้เรื่องวิธีการทำขิด	8 (4.8%)	37 (22.2%)	122 (73.1%)
11. การจัดหาฝ้ายหรือไหม	40 (24.0%)	28 (16.8%)	99 (59.3%)

จากตารางที่ 4.24 ปัญหาเกี่ยวกับกระบวนการผลิตการทอผ้าของวิสาหกิจชุมชนพบว่า

ความรู้เรื่องการออกแบบผลิตภัณฑ์ จำนวน 28 ราย คิดเป็นร้อยละ 16.8 มีปัญหาน้อย จำนวน 76 ราย คิดเป็นร้อยละ 45.5 และไม่มีปัญหา จำนวน 63 ราย คิดเป็นร้อยละ 37.7

ความรู้เรื่องการออกแบบลายผ้า พบว่า มีปัญหาน้อย จำนวน 26 ราย คิดเป็นร้อยละ 15.6 และไม่มีปัญหา จำนวน 141 ราย คิดเป็นร้อยละ 84.4

เงินทุนหมุนเวียน มีปัญหามาก จำนวน 20 ราย คิดเป็นร้อยละ 12.0 มีปัญหาน้อย จำนวน 112 ราย คิดเป็นร้อยละ 67.1 และไม่มีปัญหา จำนวน 35 ราย คิดเป็นร้อยละ 21.0

ความรู้เรื่องการตัดเย็บ มีปัญหามาก จำนวน 14 ราย คิดเป็นร้อยละ 8.4 มีปัญหาน้อย จำนวน 123 ราย คิดเป็นร้อยละ 73.7 และไม่มีปัญหา จำนวน 30 ราย คิดเป็นร้อยละ 18.0

เครื่องจักร มีปัญหามาก จำนวน 117 ราย คิดเป็นร้อยละ 70.1 และมีปัญหาน้อย จำนวน 50 ราย คิดเป็นร้อยละ 29.9

อาคารที่ทำการ มีปัญหามาก จำนวน 89 ราย คิดเป็นร้อยละ 53.3 มีปัญหาน้อย จำนวน 70 ราย คิดเป็นร้อยละ 41.9 และไม่มีปัญหา จำนวน 8 ราย คิดเป็นร้อยละ 4.8

ความรู้เรื่องการย้อมสี มีปัญหามาก จำนวน 124 ราย คิดเป็นร้อยละ 74.3 มีปัญหาน้อย จำนวน 14 ราย คิดเป็นร้อยละ 8.4 และไม่มีปัญหา จำนวน 29 ราย คิดเป็นร้อยละ 17.4

ความรู้เรื่องการมัดหมี่ มีปัญหามาก จำนวน 147 ราย คิดเป็นร้อยละ 88.0 และมีปัญหาน้อย จำนวน 20 ราย คิดเป็นร้อยละ 12.0

ความรู้เรื่องวิธีการทำจิต มีปัญหามาก จำนวน 122 ราย คิดเป็นร้อยละ 73.1 มีปัญหาน้อย จำนวน 37 ราย คิดเป็นร้อยละ 22.2 และไม่มีปัญหา จำนวน 8 ราย คิดเป็นร้อยละ 4.8

การจัดหาฝ้ายหรือไหม มีปัญหามาก จำนวน 99 ราย คิดเป็นร้อยละ 59.3 มีปัญหาน้อย จำนวน 28 ราย คิดเป็นร้อยละ 16.8 และไม่มีปัญหา จำนวน 40 ราย คิดเป็นร้อยละ 24.0

ข้อเสนอแนะของวิสาหกิจชุมชนทอผ้า

จากการศึกษาสภาพการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนทอผ้าในจังหวัดอุดรธานี พบว่ามีข้อเสนอแนะไว้ดังนี้

1. วิสาหกิจชุมชนทอผ้า จำนวน 112 วิสาหกิจชุมชน คิดเป็นร้อยละ 67.0
เสนอแนะว่าควรให้ความรู้เพิ่มเติมในเรื่องเกี่ยวกับการเงินการบัญชี เพื่อแก้ไขปัญหาในด้านการบริหารจัดการเกี่ยวกับการใช้จ่ายเงินให้เป็นไปอย่างมีระบบ
2. วิสาหกิจชุมชนทอผ้า จำนวน 139 วิสาหกิจชุมชน คิดเป็นร้อยละ 83 เสนอแนะว่า ควรให้การสนับสนุนการวางแผนดำเนินงานในทุกด้านของวิสาหกิจชุมชนแก่สมาชิก โดยเป็นเวทีที่เปิดโอกาสให้สมาชิกมีส่วนร่วมมากขึ้น เพื่อปรับการดำเนินกิจกรรมให้มีประสิทธิภาพ
3. วิสาหกิจชุมชนทอผ้า จำนวน 148 วิสาหกิจชุมชน คิดเป็นร้อยละ 89 เสนอแนะว่าควรเพิ่มความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีใหม่ๆ ในการผลิตและการบริหารจัดการคุณภาพผ้าทอแก่วิสาหกิจชุมชนทอผ้า ด้วยการทัศนศึกษาวิสาหกิจชุมชนทอผ้าในพื้นที่อื่น ที่ประสบผลสำเร็จในระดับมาตรฐาน เพื่อการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การดำเนินงานระหว่างวิสาหกิจชุมชนทอผ้าด้วยกัน จะทำให้เกิดการตื่นตัวในทางพัฒนามากขึ้น

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษา สภาพการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนทอผ้าในจังหวัดอุดรธานี เป็นการศึกษาเพื่อให้ได้ข้อมูลมาใช้ในการกำหนดแนวทางส่งเสริมการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน อย่างต่อเนื่อง

1. สรุปการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษา สภาพพื้นฐานของวิสาหกิจชุมชนทอผ้าในจังหวัดอุดรธานี สภาพการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนทอผ้า ความต้องการการสนับสนุนของวิสาหกิจชุมชนทอผ้า ปัญหา และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนทอผ้า

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยโดยการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับสภาพดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนทอผ้า โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากวิสาหกิจชุมชนทอผ้าในจังหวัดอุดรธานี จำนวน 287 วิสาหกิจชุมชน คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตร Yamane ได้กลุ่มตัวอย่างเพื่อวิจัย จำนวน 167 ราย ใช้เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง(structured interview)ประกอบด้วยคำถามแบบให้เลือกตอบและแบบปลายเปิด วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้คือ ค่าความถี่ (frequencies) ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (arithmentic mean) ค่าต่ำสุด (minimum) ค่าสูงสุด (maximum) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)

1.3 ผลการวิจัย

1.3.1 สภาพพื้นฐานของวิสาหกิจชุมชนทอผ้า

จากการศึกษาสภาพพื้นฐานของวิสาหกิจชุมชนทอผ้าในจังหวัดอุดรธานี พบว่า มีระยะเวลาดำเนินกิจกรรมทอผ้า เฉลี่ย 8.51 ปี มีสมาชิกเฉลี่ย 34.17 คน มีผ้าทอเป็นประเภทผ้าฝ้าย ส่วนใหญ่ผ้าทอเป็นลักษณะผ้ามัดหมี่ ใช้สีย้อมผ้าธรรมชาติและสีเคมี มีจำนวนชนิด

ผลิตภัณฑ์ เฉลี่ย 3.21 ชนิด การก่อตั้งวิสาหกิจชุมชนทอผ้าเกิดจากการแก้ไขปัญหาาร่วมกันของกลุ่ม มีเงินทุนในการดำเนินกิจกรรมจากการระดมทุนจากสมาชิก มีรายจ่ายในการผลิตผ้าทอต่อปีเฉลี่ย 99,983.83 บาท มีรายได้จากการขายผ้าทอต่อปี เฉลี่ย 211,413.53 บาท

1.3.2 สภาพการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนทอผ้าในจังหวัดอุดรธานี

1) การบริหารองค์กร

ผลการศึกษาการบริหารองค์กร พบว่า การกำหนดเป้าหมายและทิศทางการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน ส่วนใหญ่มีการกำหนดไว้และมีการบันทึกที่ชัดเจน การมีส่วนร่วมของสมาชิกในการกำหนดเป้าหมายและทิศทางการดำเนินงาน มีการประชุมสมาชิก ร่วมกันในการกำหนดเป้าหมายและทิศทาง การดำเนินการของวิสาหกิจชุมชน มีโครงสร้างพร้อม แบ่งหน้าที่และมีการบันทึก การกำหนดกฎระเบียบ ข้อบังคับ มีกฎระเบียบ ข้อบังคับและบันทึก อย่างชัดเจน การจดบันทึกการเงิน/บัญชี มีการบันทึกทุกครั้งที่มีกิจกรรมรับ – จ่าย การเปิดเผย ข้อมูลทางการเงินและข้อมูลอื่น ๆ แก่สมาชิก มีการประชุมเพื่อเปิดเผยข้อมูลหรือแจกเป็นเอกสาร ให้สมาชิกทราบสม่ำเสมอ การบริหารจัดการทุน มีแนวทางในการบริหารจัดการทุนทั้งภายในและ ทุนที่ได้จากภายนอกอย่างเป็นระบบ การจัดสรรรายได้และผลประโยชน์ระหว่างสมาชิก มีการ จัดสรรรายได้และผลประโยชน์และกำหนดวิธีการที่แน่นอน การทบทวนผลการดำเนินการของ วิสาหกิจชุมชนทอผ้า มีการทบทวนผลการดำเนินงานร่วมกันระหว่างคณะกรรมการฯและผู้แทน สมาชิกหรือสมาชิก และการนำปัญหาในการดำเนินการไปแก้ไข ปรับปรุง มีการนำปัญหาที่พบมา ปรับปรุง แก้ไขเพียงบางประเด็น

2) การวางแผนดำเนินงาน

ผลการศึกษาการวางแผนดำเนินงาน พบว่า การเก็บรวบรวมข้อมูล ส่วน ใหญ่มีการเก็บรวบรวมข้อมูลเพียงบางส่วนหรือไม่เป็นระบบ การวิเคราะห์ข้อมูล มีการวิเคราะห์ ข้อมูลโดยใช้ข้อมูลจากแผนแม่บทชุมชน การทำแผนแบบมีส่วนร่วม มีการทำแผน โดยผู้นำหรือ กรรมการเข้ามามีส่วนร่วมบ้าง การถ่ายทอดแผนแก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง มีการถ่ายทอดชี้แจงและ แลกเปลี่ยนเพื่อสร้างความเข้าใจแก่ผู้เกี่ยวข้องให้เข้าใจในทิศทางเดียวกัน และการปฏิบัติตามแผนที่ จัดทำไว้ มีการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการที่จัดทำไว้

3) การบริหารการตลาด

ผลการศึกษาการบริหารการตลาด พบว่า การกำหนดแหล่ง จำหน่าย/ลูกค้าเป้าหมาย มีการกำหนดและใช้ข้อมูลมาพิจารณาในการกำหนด และการติดตามข้อมูล ความต้องการของลูกค้าและตลาด มีการรวบรวมและติดตามข้อมูลบ้างเป็นบางครั้ง

4) การจัดการความรู้และข้อมูลข่าวสาร

ผลการศึกษาการจัดการความรู้และข้อมูลข่าวสาร พบว่า การรวบรวม ถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนภูมิปัญญาท้องถิ่น มีการรวบรวมภูมิปัญญาท้องถิ่น การแสวงหาความรู้ใหม่ มีการแสวงหาความรู้ใหม่และนำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน ระบบการจัดเก็บข้อมูลของวิสาหกิจชุมชน มีการจัดเก็บข้อมูลแต่ไม่เป็นระบบ และการสื่อสาร ประชาสัมพันธ์ ข้อมูลข่าวสารแก่สมาชิก เครือข่ายและบุคคลภายนอก ส่วนใหญ่มีการสื่อสาร ประชาสัมพันธ์แต่ไม่ต่อเนื่อง

5) การบริหารสมาชิก

ผลการศึกษาการบริหารสมาชิก พบว่า การกำหนดเงื่อนไขการรับสมาชิก ส่วนใหญ่มีการกำหนดเงื่อนไขการรับสมาชิกและมีการบันทึกไว้อย่างชัดเจน การพัฒนาผู้นำและสมาชิกวิสาหกิจชุมชน มีการพัฒนาผู้นำและสมาชิกวิสาหกิจชุมชน ไม่เป็นขั้นเป็นตอนหรือไม่สอดคล้องกับการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน การสร้างขวัญกำลังใจ ความพึงพอใจและแรงจูงใจ มีแนวทางการสร้างขวัญกำลังใจ ความพึงพอใจและแรงจูงใจไร้มันไม่เป็นระบบ และการประเมินผล การปฏิบัติงานของสมาชิก มีการประเมินผลแต่ไม่มีแนวทางที่ชัดเจน

6) การจัดการสินค้า

ผลการศึกษาการจัดการสินค้า พบว่า การบริหารให้เกิดความเชื่อมโยงกิจกรรมวิสาหกิจชุมชน มีการดำเนินการหลายกิจกรรมแต่ยังไม่สามารถบริหารให้เกิดการเกี่ยวเนื่องซึ่งกันและกัน ผลิตภัณฑ์และระบบที่ก่อให้เกิดผลิตภัณฑ์ มีการกำหนดขั้นตอนกระบวนการผลิตสินค้าแต่ยังไม่สามารถควบคุมคุณภาพความสม่ำเสมอของสินค้า และการควบคุมระบบงาน ป้องกันความผิดพลาดในระบบงาน ปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง อยู่ระหว่างการค้นหาวิธีการควบคุมกระบวนการผลิต

7) กระบวนการผลิตผ้าทอ

ผลการศึกษาการกระบวนการผลิตผ้าทอ พบว่า การจัดหาฝ้าย/ไหม ส่วนใหญ่ซื้อจากร้าน/โรงงาน การย้อมสี สมาชิกกลุ่มย้อมเอง การมัดหมี่สมาชิกกลุ่มทำเอง การปั่นหลอดสมาชิกกลุ่มทำเอง การคั่นหูกสมาชิกกลุ่มทำเอง การสับหูกสมาชิกกลุ่มทำเอง การทอผ้าสมาชิกกลุ่มทำเอง วิธีการทอทั้งรวมกันทอและแยกกันทอ ความสามารถในการออกแบบลายผ้าได้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นและการฝึกอบรม การออกแบบลายผ้าขึ้นอยู่กับความต้องการของลูกค้า/ตลาด การแปรรูปผ้าทอมีการแปรรูป วิธีการแปรรูปผ้าทอเช่นตัดเสื้อ ทำกระเป๋าสมาชิกดำเนินการ ชนิดของสินค้ามีชนิดของสินค้าเป็นผ้าพื้น แหล่งขายสินค้ามีแหล่งขายในงานออกร้านตามเทศกาล การขาย

สินค้ามีสมาชิกรวมกันขาย โดยมีตัวแทนของกลุ่มเป็นผู้ขาย การกำหนดราคาสินค้ามีคณะกรรมการกลุ่มเป็นผู้กำหนดและการจัดสรรกำไรจากการขายสินค้ามีการจัดสรรให้สมาชิก จัดสรรให้ผู้ขาย สินค้า และจัดสรรเข้ากลุ่ม

2. อภิปรายผล

จากผลการศึกษาสภาพพื้นฐาน สภาพการดำเนินงาน ปัญหา ความต้องการการสนับสนุนและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนทอผ้า ที่นำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

2.1 ระยะเวลาที่ดำเนินกิจกรรม จากการศึกษา พบว่า วิสาหกิจชุมชนทอผ้า ส่วนมากมีระยะเวลาที่ดำเนินกิจกรรมเฉลี่ย 8.51 ปี เนื่องจากเป็นวิสาหกิจชุมชนทอผ้าที่ดำเนินการมาอยู่ก่อนแล้วในรูปของกลุ่มอาชีพตามสาขาหรือเป็นกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรก่อนยื่นจดทะเบียนเป็นวิสาหกิจชุมชน ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชน 2546 จึงมีระยะเวลาที่ดำเนินกิจกรรมทอผ้ามาหลายปี

2.2 จำนวนสมาชิก จากการศึกษา พบว่าวิสาหกิจชุมชนทอผ้า มีสมาชิกมากกว่า 40 คน ซึ่งเป็นจำนวนที่ร่วมก่อตั้งดำเนินกิจกรรมมาตั้งแต่เริ่มแรกและยังคงร่วมดำเนินการกิจกรรมอยู่ สอดคล้องกับผลการศึกษางบข หนึ่งคำมี (2547:บทคัดย่อ) ที่ศึกษาองค์ประกอบในการดำรงอยู่ของกลุ่มธุรกิจขนาดย่อมในชุมชน : ศึกษากรณีกลุ่มทอผ้าสีธรรมชาติหมู่บ้านหนองขาม ตำบลนาชุมแสง อำเภอกุเวียง จังหวัดขอนแก่น พบว่า การจัดตั้งกลุ่มนั้นเกิดขึ้นจากปัญหาและความต้องการของสมาชิกกลุ่ม มิใช่เป็นการจัดตั้งจากนโยบายและความต้องการขององค์กรภายนอก ซึ่งกลุ่มมีการดำเนินงานในลักษณะกลุ่มมาโดยตลอด

2.3 สภาพการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนทอผ้าในจังหวัดอุดรธานี

2.3.1 การบริหารองค์กร ผลจากการศึกษาสภาพการดำเนินงานด้านการบริหารองค์กรของวิสาหกิจชุมชนทอผ้า สามารถนำมาอภิปรายตามประเด็นต่าง ๆ ได้ดังนี้

1) **การกำหนดเป้าหมายและทิศทางการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน** พบว่าวิสาหกิจชุมชนทอผ้า มีการกำหนดไว้และมีการบันทึกที่ชัดเจน นั้นเป็นเพราะว่าวิสาหกิจชุมชนได้กำหนดเป้าหมายและทิศทางการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนตามมติเดิมที่ได้ดำเนินงานในรูปของกลุ่มอาชีพเดิมมาก่อนแล้ว

2) **การมีส่วนร่วมของสมาชิกในการกำหนดเป้าหมายและทิศทางการดำเนินงาน** พบว่า วิสาหกิจชุมชนทอผ้า มีการประชุมสมาชิกร่วมกันในการกำหนดเป้าหมายและทิศทาง

สอดคล้องกับบงกช หงส์คำมี (2547:บทคัดย่อ) ที่ได้กล่าวว่า สมาชิกและคณะกรรมการมีส่วนร่วมกันในทุก ๆ ขั้นตอนการทำงาน

3) การดำเนินการของวิสาหกิจชุมชน พบว่า วิสาหกิจชุมชนทอผ้ามีโครงสร้างพร้อมแบ่งหน้าที่และมีการบันทึก สอดคล้องกับบงกช หงส์คำมี (2547:บทคัดย่อ) ที่ได้กล่าวว่า กลุ่มมีการแบ่งบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบชัดเจน

4) การกำหนดกฎระเบียบ ข้อบังคับ พบว่า วิสาหกิจชุมชนทอผ้า มีกฎระเบียบ ข้อบังคับ และบันทึกอย่างชัดเจน และมีกฎระเบียบ ข้อบังคับ แต่ไม่มีการบันทึก นั่นอาจเป็นเพราะว่าการตั้งกฎกติกาในการทำงานร่วมกันไม่เป็นรูปแบบที่ชัดเจน แต่จะใช้ประเพณีปฏิบัติและวิธีการดำเนินชีวิตของชุมชนเป็นเงื่อนไขในการออกกฎระเบียบก็เป็นได้

5) จัดบันทึกการเงิน/บัญชี พบว่า วิสาหกิจชุมชนทอผ้า มีการบันทึกทุกครั้งที่มีกิจกรรมรับ-จ่าย นั่นอาจเป็นเพราะว่ากลุ่มมีความรู้ในเรื่องการจัดบันทึกการเงิน/บัญชีเป็นอย่างดี และสมาชิกมีความเข้าใจในการควบคุมฐานะทางการเงินของกลุ่มก็เป็นได้

6) การเปิดเผยข้อมูลทางการเงินและข้อมูลอื่น ๆ แก่สมาชิก พบว่า วิสาหกิจชุมชนทอผ้า มีการประชุมเพื่อเปิดเผยข้อมูลหรือแจกเป็นเอกสารให้สมาชิกทราบสม่ำเสมอ

7) การบริหารจัดการทุน พบว่า วิสาหกิจชุมชนทอผ้า มีแนวทางในการบริหารจัดการทุนทั้งภายในและทุนที่ได้จากภายนอกอย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับบงกช หงส์คำมี (2547:บทคัดย่อ) ที่ได้กล่าวว่า กลุ่มสามารถระดมทุนทั้งภายในชุมชนและภายนอกชุมชน และสามารถบริหารจัดการให้มีเงินทุนหมุนเวียนเพียงพอที่จะใช้จ่ายในการผลิต

8) การนำปัญหาในการดำเนินการไปแก้ไข ปรับปรุง พบว่า วิสาหกิจชุมชนทอผ้า มีการนำปัญหาที่พบมาปรับปรุง แก้ไขเพียงบางประเด็น เพราะกลุ่มสามารถแก้ไขปัญหาได้ด้วยตนเอง สอดคล้องกับบงกช หงส์คำมี (2547:บทคัดย่อ) ที่ได้กล่าวว่า กลุ่มมีความสามารถปรับตัวและแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น โดยการตัดสินใจอย่างเป็นอิสระของกลุ่ม นั้นแสดงให้เห็นว่ากลุ่มมีความสามารถในการพัฒนากลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.4 ความต้องการการสนับสนุนของวิสาหกิจชุมชนทอผ้า

2.4.1 การบริหารองค์กร พบว่า วิสาหกิจชุมชนทอผ้ามีความต้องการการสนับสนุนมากที่สุดในเรื่องการบริหารจัดการการเงินทุน จำนวน 110 ราย คิดเป็นร้อยละ 65.9 นั่นอาจเป็นเพราะว่าสมาชิกไม่คุ้นเคยหรือไม่เคยจัดทำบัญชีอย่างเป็นระบบมาก่อนและขาดทักษะในการจัดการเงินทูนก็เป็นได้ รองลงมาในเรื่องความรู้เรื่องการทำงานแบบมีส่วนร่วม จำนวน 80 ราย คิดเป็นร้อยละ 47.9 ในเรื่องความรู้เรื่องการจัดบันทึกการเงิน/บัญชี จำนวน 27 ราย คิดเป็นร้อยละ 16.2 และพบว่าวิสาหกิจ

ชุมชนทอผ้ามีความต้องการสนับสนุนในเรื่องการจัดสรรรายได้และผลประโยชน์ระหว่างสมาชิก จำนวน 13 คิดเป็นร้อยละ 7.8

2.4.2 การวางแผนดำเนินงาน พบว่า วิสาหกิจชุมชนทอผ้ามีความต้องการการสนับสนุนมากที่สุด ในเรื่องความรู้เรื่องการวางแผนดำเนินงาน จำนวน 59 ราย คิดเป็นร้อยละ 35.3 นั้นอาจเป็นเพราะว่า สมาชิกของวิสาหกิจไม่เคยหรือไม่มีประสบการณ์ในการจัดทำแผนดำเนินงานมาก่อนก็เป็นได้ รองลงมาในเรื่องความรู้เรื่องการจัดทำแผนแบบมีส่วนร่วม จำนวน 27 ราย คิดเป็นร้อยละ 16.2 และพบว่าวิสาหกิจชุมชนทอผ้ามีความต้องการสนับสนุนในเรื่องการปฏิบัติงานตามแผน จำนวน 7 ราย คิดเป็นร้อยละ 4.2

2.4.3 การบริหารการตลาด พบว่า วิสาหกิจชุมชนทอผ้ามีความต้องการการสนับสนุนมากที่สุด ในเรื่องความรู้เรื่องการตลาด จำนวน 161 ราย คิดเป็นร้อยละ 86.2 นั้นเป็นเพราะว่า ยังเป็นวิสาหกิจชุมชนที่จดทะเบียนใหม่การได้รับการประสานข่าวสารด้านการตลาดจึงมีน้อยหรือไม่มีเลย ทำให้ขาดความรู้ในเรื่องการบริหารการตลาด รองลงมาในเรื่องข้อมูลความต้องการของลูกค้าหรือตลาด จำนวน 104 ราย คิดเป็นร้อยละ 62.3 และพบว่าวิสาหกิจชุมชนทอผ้ามีความต้องการสนับสนุนในเรื่องข่าวสารด้านการตลาด จำนวน 103 ราย คิดเป็นร้อยละ 61.7

2.4.4 การจัดการความรู้และข้อมูลข่าวสาร พบว่า วิสาหกิจชุมชนทอผ้ามีความต้องการการสนับสนุนมากที่สุด ในเรื่องถ่ายถอดและแลกเปลี่ยนความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นกับวิสาหกิจชุมชนทอผ้าในจังหวัดอื่น จำนวน 167 ราย คิดเป็นร้อยละ 100 นั้นเป็นเพราะว่า การรวมตัวกันเป็นวิสาหกิจชุมชนของกลุ่มทอผ้าจะต้องผลิตเพื่อส่งเสริมการขายให้มากขึ้น จำเป็นต้องมีความรู้เกี่ยวกับการถ่ายถอดเทคโนโลยีสู่วิสาหกิจชุมชนอื่นด้วย เพื่อการปรับปรุงคุณภาพของผ้าทอก็เป็นได้ รองลงมาในเรื่องทัศนศึกษาดูงานวิสาหกิจชุมชนทอผ้าที่ประสบความสำเร็จ จำนวน 152 ราย คิดเป็นร้อยละ 91.0 และพบว่าวิสาหกิจชุมชนทอผ้ามีความต้องการสนับสนุนในเรื่องความรู้และเทคโนโลยีใหม่ ๆ ในการผลิตผ้าทอ จำนวน 144 ราย คิดเป็นร้อยละ 86.2

2.4.5 การจัดการสินค้า พบว่า วิสาหกิจชุมชนทอผ้ามีความต้องการการสนับสนุนมากที่สุด ในเรื่องความรู้เรื่องการออกแบบบรรจุภัณฑ์ จำนวน 110 ราย คิดเป็นร้อยละ 65.9 นั้นอาจเป็นเพราะว่า วิสาหกิจชุมชนทอผ้าเป็นวิสาหกิจที่ก่อตั้งขึ้นใหม่จึงยังไม่มีรูปแบบของผลิตภัณฑ์ที่ได้มาตรฐานเป็นของตนเอง และพบว่าวิสาหกิจชุมชนทอผ้ามีความต้องการสนับสนุนในเรื่องการควบคุมคุณภาพและความสม่ำเสมอของสินค้า จำนวน 53 ราย คิดเป็นร้อยละ 31.7

2.4.6 การบริหารสมาชิกวิสาหกิจชุมชน พบว่า วิสาหกิจชุมชนทอผ้ามีความต้องการการสนับสนุนมากที่สุด ในเรื่องการพัฒนาผู้นำและสมาชิก จำนวน 49 ราย คิดเป็นร้อยละ 29.3 นั้นอาจเป็นเพราะว่า คณะกรรมการบริหารของวิสาหกิจชุมชนเดิมนั้นยังขาดทักษะการบริหารงานกลุ่ม

หรือภาวะความเป็นผู้นำกลุ่มอยู่ก็เป็นได้ และพบว่าวิสาหกิจชุมชนมีความต้องการสนับสนุนมากในเรื่องการสร้างความพึงพอใจและแรงจูงใจกับสมาชิก จำนวน 28 ราย คิดเป็นร้อยละ 16.8

2.4.7 กระบวนการผลิตผ้าทอ พบว่า วิสาหกิจชุมชนทอผ้ามีความต้องการการสนับสนุนมากที่สุด ในเรื่องความรู้เรื่องเกี่ยวกับการมัดหมี่ จำนวน 147 ราย คิดเป็นร้อยละ 88.0 นั้นอาจเป็นเพราะว่า วิสาหกิจชุมชนยังขาดทักษะเกี่ยวกับการมัดหมี่โดยตรง จึงเป็นความจำเป็นที่ต้องให้สมาชิกได้มีโอกาสเรียนรู้เรื่องการมัดหมี่ รองลงมาในเรื่องความรู้เรื่องการออกแบบบรรจุภัณฑ์ จำนวน 124 ราย คิดเป็นร้อยละ 74.3 ในเรื่องความรู้เรื่องวิธีการทำจิด จำนวน 122 ราย คิดเป็นร้อยละ 73.1 ในเรื่องอาคารที่ทำการ จำนวน 118 ราย คิดเป็นร้อยละ 70.7 ในเรื่องเครื่องจักร จำนวน 96 ราย คิดเป็นร้อยละ 57.5 ในเรื่องความรู้เรื่องการย้อมสี จำนวน 92 ราย คิดเป็นร้อยละ 55.1 ในเรื่องการจัดหาผ้าหรือไหม จำนวน 84 ราย คิดเป็นร้อยละ 50.3 ในเรื่องความรู้เรื่องการตัดเย็บ จำนวน 40 ราย คิดเป็นร้อยละ 24.0 ในเรื่องเงินทุนหมุนเวียน จำนวน 21 ราย คิดเป็นร้อยละ 12.6 ในเรื่องความรู้เรื่องการออกแบบลายผ้า จำนวน 20 ราย คิดเป็นร้อยละ 12.0 และพบว่าวิสาหกิจชุมชนทอผ้ามีความต้องการสนับสนุนในเรื่อง ความรู้เรื่องการออกแบบผลิตภัณฑ์ จำนวน 7 ราย คิดเป็นร้อยละ 4.2

2.5 ปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนทอผ้า

2.5.1 การบริหารองค์กร พบว่า มีปัญหามากที่สุด ในเรื่องความรู้เรื่องการทำงานแบบมีส่วนร่วม จำนวน 110 ราย คิดเป็นร้อยละ 65.9 รองลงมาในเรื่องความรู้เรื่องการบันทึกการเงิน/บัญชี จำนวน 84 ราย คิดเป็นร้อยละ 50.3 ในเรื่องการจัดสรรรายได้และผลประโยชน์ระหว่างสมาชิก จำนวน 80 ราย คิดเป็นร้อยละ 47.9 และพบว่ามีปัญหาในเรื่องการบริหารจัดการเงินทุน จำนวน 33 ราย คิดเป็นร้อยละ 19.8

2.5.2 การวางแผนดำเนินงาน พบว่า มีปัญหามากที่สุด ในเรื่องการปฏิบัติงานตามแผน จำนวน 59 ราย คิดเป็นร้อยละ 35.3 รองลงมาในเรื่องความรู้เรื่องการจัดทำแผนแบบมีส่วนร่วม จำนวน 20 ราย คิดเป็นร้อยละ 12.0 และพบว่ามีปัญหาในเรื่องการวางแผนดำเนินงาน จำนวน 13 ราย คิดเป็นร้อยละ 7.8

2.5.3 การบริหารการตลาด พบว่า มีปัญหามากที่สุด ในเรื่องความรู้เรื่องการตลาด จำนวน 104 ราย คิดเป็นร้อยละ 62.3 รองลงมาในเรื่องข่าวสารด้านการตลาด จำนวน 103 ราย คิดเป็นร้อยละ 61.7 และพบว่ามีปัญหาในเรื่องข้อมูลความต้องการของลูกค้าหรือตลาด จำนวน 14 ราย คิดเป็นร้อยละ 8.4

2.5.4 การจัดการความรู้และข้อมูลข่าวสาร พบว่า มีปัญหามากที่สุด ในเรื่องความรู้และเทคโนโลยีใหม่ๆ ในการผลิตผ้าทอ จำนวน 154 ราย คิดเป็นร้อยละ 92.2 รองลงมาในเรื่องถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นกับวิสาหกิจชุมชนชนทอผ้าในจังหวัดอื่น จำนวน 145 ราย คิดเป็นร้อยละ 86.8 และพบว่ามีปัญหามากในเรื่องทัศนศึกษาดูงานวิสาหกิจชุมชนทอผ้าที่ประสบความสำเร็จ จำนวน 131 ราย คิดเป็นร้อยละ 78.4

2.5.5 การจัดการสินค้า พบว่า มีปัญหามากที่สุด ในเรื่องการควบคุมคุณภาพและความสม่ำเสมอของสินค้า จำนวน 167 ราย คิดเป็นร้อยละ 100 และพบว่ามีปัญหามากในเรื่องความรู้เรื่องการออกแบบบรรจุภัณฑ์ จำนวน 40 ราย คิดเป็นร้อยละ 24.0

2.5.6 การบริหารสมาชิกวิสาหกิจชุมชน พบว่า มีปัญหามากที่สุด ในเรื่องการพัฒนาผู้นำและสมาชิก จำนวน 102 ราย คิดเป็นร้อยละ 61.1 และพบว่ามีปัญหามากในเรื่องการสร้างความพึงพอใจและแรงจูงใจกับสมาชิก จำนวน 28 ราย คิดเป็นร้อยละ 16.8

2.5.7 กระบวนการผลิตผ้าทอ พบว่า มีปัญหามากที่สุด ในเรื่องความรู้เรื่องการมัดหมี่ จำนวน 147 ราย คิดเป็นร้อยละ 88.0 รองลงมาในเรื่องความรู้เรื่องการย้อมสี จำนวน 124 ราย คิดเป็นร้อยละ 74.3 ในเรื่องความรู้เรื่องวิธีการทำจิด จำนวน 73.1 ในเรื่องเครื่องจักร จำนวน 117 ราย คิดเป็นร้อยละ 70.1 ในเรื่องการจัดหาฝ้ายหรือไหม จำนวน 99 ราย คิดเป็นร้อยละ 59.3 ในเรื่องอาคารที่ทำการ จำนวน 89 ราย คิดเป็นร้อยละ 53.3 ในเรื่องความรู้เรื่องการออกแบบผลิตภัณฑ์ จำนวน 28 ราย คิดเป็นร้อยละ 16.8 ในเรื่องเงินทุนหมุนเวียนและความรู้เรื่องการออกแบบบรรจุภัณฑ์ จำนวน 20 รายเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 12.0 ในเรื่องความรู้เรื่องการตัดเย็บ จำนวน 14 ราย คิดเป็นร้อยละ 8.4 และพบว่า จำนวน 141 ราย คิดเป็นร้อยละ 84.4 ระบุว่าไม่มีปัญหาในเรื่องความรู้เรื่องการออกแบบลายผ้า เพราะสมาชิกผู้ผลิตผ้าทอมีประสบการณ์ในการออกแบบลายผ้ามาก่อนนั้น

2.5 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนทอผ้า

วิสาหกิจชุมชนทอผ้า จำนวน 112 วิสาหกิจชุมชน คิดเป็นร้อยละ 67.0 เสนอแนะว่า ควรให้ความรู้เพิ่มเติมในเรื่องเกี่ยวกับการเงินการบัญชี เพื่อแก้ไขปัญหาในด้านการบริหารจัดการเกี่ยวกับการใช้จ่ายเงินให้เป็นไปอย่างมีระบบ จำนวน 139 วิสาหกิจชุมชน คิดเป็นร้อยละ 83 เสนอแนะว่า ควรให้การสนับสนุนการวางแผนดำเนินงานในทุกด้านของวิสาหกิจชุมชนแก่สมาชิก โดยเป็นเวทีที่เปิดโอกาสให้สมาชิกมีส่วนร่วมมากขึ้น เพื่อปรับการดำเนินกิจกรรมให้มีประสิทธิภาพ และ จำนวน 148 วิสาหกิจชุมชน คิดเป็นร้อยละ 89 เสนอแนะว่าควรเพิ่มความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีใหม่ๆ ในการผลิตและการบริหารจัดการคุณภาพผ้าทอแก่วิสาหกิจชุมชนทอผ้า ด้วยการทัศนศึกษาวิสาหกิจชุมชนทอผ้าในพื้นที่อื่น ที่ประสบผลสำเร็จในระดับมาตรฐาน เพื่อการ

แลกเปลี่ยนประสบการณ์การดำเนินงานระหว่างวิสาหกิจชุมชนทอผ้าด้วยกัน จะทำให้เกิดการ
ตื่นตัวในทางพัฒนามากขึ้น

3. ข้อเสนอแนะ

ผลจากการวิจัยเรื่อง สภาพการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนทอผ้าในจังหวัดอุดรธานี
ครั้งนี้ พบว่ามีประเด็นสำคัญที่ควรเสนอแนะไว้ดังนี้

3.1 ข้อเสนอแนะของผู้วิจัยในการนำผลการวิจัยไปใช้

3.1.1 ผลการศึกษาสภาพการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน ด้านการบริหาร
องค์กร พบว่า มีปัญหามากที่สุด ในเรื่อง ความรู้เรื่องการบริหารจัดการเงินทุน จึงเห็นควรให้การ
สนับสนุนในการปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น โดยการจัดฝึกอบรมให้ความรู้และฝึกทักษะปฏิบัติในการ
บริหารจัดการเงินทุนแก่สมาชิกวิสาหกิจชุมชน

3.1.2 ผลการศึกษาสภาพการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน ด้านการวางแผน
ดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน พบว่า มีปัญหามากที่สุด ในเรื่อง ความรู้เรื่องการวางแผนดำเนินงาน
จึงเห็นควรปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น โดยการจัดฝึกอบรมให้ความรู้และฝึกทักษะปฏิบัติในการ
วางแผนดำเนินงานอย่างต่อเนื่องตามสถานการณ์ของการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน

3.1.3 ผลการศึกษาสภาพการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน ด้านการบริหาร
การตลาด พบว่า มีปัญหามากที่สุด ในเรื่อง ความรู้เรื่องการตลาด จึงเห็นควรให้การสนับสนุน
เกี่ยวกับความรู้เรื่องการบริหารการตลาดแก่วิสาหกิจชุมชนให้มากขึ้น โดยการจัดฝึกอบรมให้
ความรู้เกี่ยวกับการบริหารการตลาดอย่างเป็นระบบ

3.1.4 ผลการศึกษาการจัดการความรู้/ข้อมูลข่าวสาร การจัดการสินค้า และ
กระบวนการผลิตผ้าทอ พบว่า มีปัญหามากที่สุด ในเรื่อง ถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนความรู้ภูมิปัญญา
ท้องถิ่นกับวิสาหกิจชุมชนทอผ้าในจังหวัดอื่น จึงเห็นควรให้การสนับสนุนปรับปรุงให้ดีขึ้น โดยการ
จัดทัศนศึกษาดูงานวิสาหกิจชุมชนทอผ้าในต่างจังหวัด เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนระหว่างกัน

3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ควรศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินกิจกรรมของวิสาหกิจชุมชน
ทอผ้า เพื่อทราบปัจจัยที่สนับสนุนให้การดำเนินกิจกรรมทอผ้าของวิสาหกิจชุมชน ประสบผลสำเร็จ
และปัจจัยที่ทำให้การดำเนินกิจกรรมของวิสาหกิจชุมชนทอผ้ามีปัญหาในการดำเนินงาน

3.2.2 ควรศึกษาเกี่ยวกับความคิดเห็นของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนต่อการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนทอผ้า เพื่อทราบความคิดของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนว่าเห็นด้วยหรือไม่ในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน

3.2.3 ควรศึกษาผลตอบแทนที่ได้รับจากการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนทอผ้า เพื่อทราบรายได้และความพึงพอใจของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนทอผ้า

•

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2543) *กระบวนการทำงานชุมชน*. (อัครสำเนา)
- กรมการพัฒนาชุมชน (2545) *ศอช. แนวหน้า* กรุงเทพมหานคร: บางกอกบลิ๊อค.
- กรมส่งเสริมการเกษตร (2546) คู่มือการจัดตั้งและดำเนินงานกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร
กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย
- กรมส่งเสริมการเกษตร (2549) คู่มือการประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชน กรุงเทพมหานคร:
โรงพิมพ์สำนักพัฒนาการถ่ายทอดเทคโนโลยี กรมส่งเสริมการเกษตร
- จินดา ขลิบทอง (2544) “หน่วยที่ 1 กระบวนการวิจัยทางส่งเสริมการเกษตร” ใน *ประมวลสาระชุด
วิชาการวิจัยเพื่อการพัฒนาทางส่งเสริมการเกษตร* นนทบุรี สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร
และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ฉลาด นุรณพล (2534) “ประสบการณ์การศึกษาธุรกิจรายย่อยในชนบท เรื่องเทคนิคการบริหาร
จัดการและการดำเนินธุรกิจกลุ่มเกษตรกร” เอกสารประกอบการอบรมคณะกรรมการ
กลุ่มเกษตรกรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดขอนแก่น (อัครสำเนา)
- ชฎารัตน์ ชุมพรัตน์ (2544) “บทบาทการดำเนินกิจกรรมเชิงธุรกิจของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร
ในจังหวัดขอนแก่น” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมวิทยา
การพัฒนา มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- ณรงค์ฤทธิ์ โสกา (2537) “การผลิตผ้าไหมของชาวพื้นเมืองที่พูดภาษาเขมรในอีสานใต้” *ผ้าไทย
กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว*
- ดิเรก สาระวดี (2540) *องค์กรชุมชนกลไกเพื่อแก้ไขปัญหาและพัฒนาสังคม* สถาบันวิจัยและพัฒนา
มหาวิทยาลัยขอนแก่น กรุงเทพมหานคร : บริษัทแปลนพรีนซ์ที่ตั้ง
- เพชรรัตน์ สุขกำเนิด (2542) “เอกสารประกอบการสัมมนาเชิงปฏิบัติการ การจัดทำหลักสูตรการ
บริหารธุรกิจกับชุมชนแบบมีส่วนร่วม” กองส่งเสริมธุรกิจเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร
กรุงเทพมหานคร (อัครสำเนา)
- ถวิล เลิศประเสริฐ (2523) *วิสาหกิจสหกรณ์* กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์
การเกษตรแห่งประเทศไทย
- ธนาวุฒิ ชนะคช (2535) “ปัจจัยที่สนับสนุนต่อผลการดำเนินงานของกลุ่มอาชีพทอผ้าด้วยกี่กระตุก
ในจังหวัดขอนแก่น” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมวิทยา
การพัฒนา มหาวิทยาลัยขอนแก่น

- นงนุช โสรรัตน์ (2540) “เอกสารประกอบการสัมมนาเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การส่งเสริมธุรกิจ
เกษตร” กองส่งเสริมธุรกิจเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร กรุงเทพมหานคร (อัครสำเนา)
- บุญชม ศรีสะอาด (2532) *วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย*. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
มหาสารคาม. กรุงเทพมหานคร : เจริญผล.
- บงกช หงษ์คำมี (2547) “การศึกษาองค์ประกอบในการดำรงอยู่ของกลุ่มธุรกิจขนาดย่อมใน
ชุมชน : ศึกษากรณีกลุ่มทอผ้าสีธรรมชาติหมู่บ้านหนองขาม ตำบลนาชุมแสง อำเภอก
ฎเวียง จังหวัดขอนแก่น” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคม
วิทยาการพัฒนาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- บุญเต็ม ตีระวัฒน์ประเสริฐ (2540) หลักการในการจัดการธุรกิจเกษตร “เอกสารประกอบการ
วาริ เจริญกุลไชย (2537) “การมีส่วนร่วมของสตรีระดับผู้บริหารในการประกอบธุรกิจขนาดย่อม
ในกรุงเทพมหานคร” วิทยานิพนธ์พัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนาศาสตร์
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- สัมมนาเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การส่งเสริมธุรกิจเกษตร” กองส่งเสริมธุรกิจเกษตร
กรมส่งเสริมการเกษตร กรุงเทพมหานคร (อัครสำเนา)
- รังสรรค์ ปิติปัญญา (2542) “เอกสารประกอบการสัมมนาเชิงปฏิบัติการ การจัดทำหลักสูตรการ
บริหารธุรกิจกับชุมชนแบบมีส่วนร่วม” กองส่งเสริมธุรกิจเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร
กรุงเทพมหานคร (อัครสำเนา)
- ศรัณยา แก้วพรรณมา (2537) “บทบาทสตรีทอผ้าไหมในการพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชนในชนบท :
ศึกษาเฉพาะกรณีบ้านนาเสียว ตำบลนาเสียว อำเภอมือทอง จังหวัดชัยภูมิ” วิทยานิพนธ์
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์
- สำเร็จ จันทรสวรรณ และสุวรรณ บัวทวน (2537) *สถิติสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์*
ขอนแก่น : คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- เสรี พงศ์พิศ (2543) “ชุมชนเรียนรู้ชุมชนเข้มแข็ง” บทความตีพิมพ์ในหนังสือมติชนสุดสัปดาห์
และรายวัน.
- _____ (2546) *วิธีคิด วิธีทำ แผนชีวิตเศรษฐกิจชุมชน*. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ปัญญาไท
- _____ (2548) *ข้อควรรู้เกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชน* กรมส่งเสริมการเกษตร (อัครสำเนา)
- เสรี พงศ์พิศ วิจิต นันทสุวรรณ และจ่านง แรกพินิจ (2544) *วิสาหกิจชุมชน* กรุงเทพมหานคร :
สำนักพัฒนาภูมิปัญญาไทย

สำนักงานเลขานุการคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน (2548) พระราชบัญญัติส่งเสริม
วิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
สำนักงานเกษตรจังหวัดอุดรธานี. 2549. “สรุปการจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชนระหว่างวันที่
15 มีนาคม 2548 ถึง วันที่ 8 พฤศจิกายน 2549” (อัดสำเนา)
อดิศักดิ์ จันทไทย (2540) “กลยุทธ์การพัฒนาอาชีพสตรี : กรณีศึกษาการทอผ้าไหมแพรวา
ของสตรีบ้านโพน ตำบลบ้านโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์” วิทยานิพนธ์
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนาสังคม มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ภาคผนวก

ภาคผนวก
แบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง สภาพการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนทอผ้าในจังหวัดอุดรธานี

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานของวิสาหกิจชุมชนทอผ้าในจังหวัดอุดรธานี

- 1.1 ระยะเวลาที่ ดำเนินกิจกรรมทอผ้าปี
- 1.2 มีสมาชิก จำนวนคน
- 1.3 ประเภทของผ้าทอ
- () 1. ผ้าไหม () 2. ผ้าฝ้าย () 3. ผ้าไหมและผ้าฝ้าย
- 1.4 ลักษณะผ้าที่ทอ
- () 1. ผ้าจิด () 2. ผ้ามัดหมี่ () 3. ผ้าหมี่-จิด
- () 4. ผ้าสีพื้น () 5. อื่นๆ ระบุ.....
- 1.5 การใช้สีย้อมผ้า
- () 1. สีธรรมชาติ () 2. สีเคมี () 3. สีธรรมชาติและสีเคมี
- 1.6 จำนวนชนิดผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม.....ชนิด
- 1.7 ลักษณะการก่อตั้งวิสาหกิจชุมชนทอผ้า
- () 1. เกิดจากกระบวนการทำแผนแม่บทชุมชน
- () 2. เกิดจากการแก้ไขปัญหาาร่วมกันของกลุ่ม
- () 3. เกิดจากการชักชวนของผู้นำ
- () 4. เกิดจากการส่งเสริมของหน่วยงานราชการ
- () 5. อื่นๆ ระบุ.....
- 1.8 ที่มาของเงินทุนในการดำเนินกิจกรรมทอผ้า (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- () 1. ระดมทุนจากสมาชิก
- () 2. ได้รับทุนสนับสนุนจากหน่วยงานราชการ ระบุ.....
- () 3. ได้รับทุนสนับสนุนจากเอกชน ระบุ.....
- () 4. อื่น ระบุ.....
- 1.9 รายจ่ายในการผลิตผ้าทอทั้งหมดต่อปี (ปี 2549).....บาท
- 1.10 รายได้จากการขายผ้าทอทั้งหมดต่อปี (ปี 2549).....บาท

ตอนที่ 2 สภาพการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนทอผ้าในจังหวัดอุดรธานี

2.1 การบริหารองค์กร

2.1.1 การกำหนดเป้าหมายและทิศทางการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน

- () 1. ไม่มีการกำหนดเป้าหมายและทิศทาง
- () 2. มีการกำหนดไว้ แต่ไม่มีการบันทึก
- () 3. มีการกำหนดไว้ และมีการบันทึกที่ชัดเจน

2.1.2 การมีส่วนร่วมของสมาชิกในการกำหนดเป้าหมายและทิศทางการดำเนินงาน

- () 1. ไม่มีส่วนร่วม
- () 2. สมาชิกบางส่วนมีส่วนร่วมปรึกษากัน
- () 3. มีการประชุมสมาชิกร่วมกันในการกำหนดเป้าหมายและทิศทาง

2.1.3 การดำเนินการของวิสาหกิจชุมชน

- () 1. ไม่มีโครงสร้าง
- () 2. มีโครงสร้าง แต่ไม่ได้แบ่งหน้าที่หรือไม่ได้บันทึก
- () 3. มีโครงสร้างพร้อมแบ่งหน้าที่และมีการบันทึก

2.1.4 การกำหนดกฎระเบียบ ข้อบังคับ

- () 1. ไม่มีกฎระเบียบ ข้อบังคับ
- () 2. มีกฎระเบียบ ข้อบังคับ แต่ไม่มีการบันทึก
- () 3. มีกฎระเบียบ ข้อบังคับและบันทึกอย่างชัดเจน

2.1.5 จัดบันทึกการเงิน/บัญชี

- () 1. ไม่มีการจัดบันทึกการเงิน/บัญชี
- () 2. มีการบันทึกเป็นบางครั้ง
- () 3. บันทึกทุกครั้งที่มีกิจกรรมรับ-จ่าย

2.1.6 การเปิดเผยข้อมูลทางการเงินและข้อมูลอื่นๆแก่สมาชิก

- () 1. ไม่มีการเปิดเผยข้อมูลทางการเงินและข้อมูลอื่นๆแก่สมาชิก
- () 2. มีการแจ้งให้สมาชิกทราบบ้างเป็นบางครั้ง
- () 3. มีการประชุมเพื่อเปิดเผยข้อมูลหรือแจกเป็นเอกสารให้สมาชิกทราบ
สม่ำเสมอ

2.1.7 การบริหารจัดการทุน

- () 1. ไม่มีแนวทางในการบริหารจัดการทุน
- () 2. มีแนวทางในการบริหารจัดการทุนทั้งภายในและทุนที่ได้จากภายนอก
อย่างเป็นระบบ
- () 3. มีแนวทางในการบริหารจัดการทุนทั้งภายในและทุนที่ได้จากภายนอกอย่าง
เป็นระบบและก่อให้เกิดผลประโยชน์ต่อชุมชน

2.1.8 การจัดสรรรายได้และผลประโยชน์ระหว่างสมาชิก

- () 1. ไม่มีการจัดสรรรายได้และผลประโยชน์
- () 2. มีการจัดสรรรายได้และผลประโยชน์ แต่ไม่มีวิธีการที่แน่นอน
- () 3. มีการจัดสรรรายได้และผลประโยชน์ และกำหนดวิธีการที่แน่นอน

2.1.9 การทบทวนผลการดำเนินการของวิสาหกิจชุมชนทอผ้า

- () 1. ไม่มีการทบทวนผลการดำเนินการ
- () 2. มีการทบทวนเฉพาะกรรมการฯ
- () 3. มีการทบทวนผลการดำเนินงานร่วมกันระหว่างคณะกรรมการฯและผู้แทน
สมาชิกหรือสมาชิก

2.1.10 การนำปัญหาในการดำเนินการไปแก้ไข ปรับปรุง

- () 1. ไม่มีการนำปัญหาในการดำเนินการไปแก้ไข ปรับปรุง
- () 2. มีการนำปัญหาที่พบมาปรับปรุง แก้ไขเพียงบางประเด็น
- () 3. มีการนำปัญหาส่วนใหญ่ที่พบมาปรับปรุงแก้ไขอย่างต่อเนื่อง

2.2 การวางแผนดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน

2.2.1 การเก็บรวบรวมข้อมูล

- () 1. ไม่มีการเก็บรวบรวมข้อมูล
- () 2. มีการเก็บรวบรวมข้อมูลเพียงบางส่วนหรือไม่เป็นระบบ
- () 3. มีการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหลายภายในและภายนอกชุมชนที่จำเป็นต่อการ
ทำแผนอย่างเป็นระบบ

2.2.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

- () 1. ไม่มีการวิเคราะห์ข้อมูล
- () 2. มีการวิเคราะห์ข้อมูล แต่ไม่ได้นำข้อมูลจากแผนแม่บทชุมชนมาพิจารณา
- () 3. มีการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ข้อมูลจากแผนแม่บทชุมชน

2.2.3 การทำแผนแบบมีส่วนร่วม

- () 1. สมาชิกไม่มีส่วนร่วมในการทำแผน
- () 2. มีการทำแผนโดยผู้นำ หรือกรรมการเข้ามามีส่วนร่วมบ้าง
- () 3. มีการประชุมทำแผนร่วมกันระหว่างกรรมการและสมาชิก

2.2.4 การจัดทำแผนปฏิบัติงาน

- () 1. ไม่มีการทำแผนปฏิบัติงาน
- () 2. มีการทำแผนปฏิบัติงาน แต่ยังไม่มียละเอียดที่ชัดเจน
- () 3. มีรูปแบบแผนปฏิบัติงานที่ชัดเจน (โดยกำหนดในแผนว่าใครทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร กับใคร อย่างไร)

2.2.5 การถ่ายทอดแผนแก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง

- () 1. ไม่มีการถ่ายทอด
- () 2. มีการถ่ายทอด แต่ยังไม่มีการแลกเปลี่ยนเพื่อสร้างความเข้าใจ
- () 3. มีการถ่ายทอดชี้แจงและแลกเปลี่ยนเพื่อสร้างความเข้าใจแก่ผู้เกี่ยวข้องให้เข้าใจในทิศทางเดียวกัน

2.2.6 การปฏิบัติตามแผนที่จัดทำไว้

- () 1. ไม่มีการปฏิบัติตามแผน
- () 2. มีการปฏิบัติตามแผนเพียงบางส่วน
- () 3. มีการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการที่จัดทำไว้

2.3 การบริหารการตลาด

2.3.1 การกำหนดแหล่งจำหน่าย/ลูกค้าเป้าหมาย

- () 1. ไม่มีการกำหนด
- () 2. มีการกำหนด แต่ไม่ได้ใช้ข้อมูลมาพิจารณาในการกำหนด
- () 3. มีการกำหนด และใช้ข้อมูลมาพิจารณาในการกำหนด ก่อนการผลิตสินค้า

2.3.2 การติดตามข้อมูล ความต้องการของลูกค้าและตลาด

- () 1. ไม่มีการติดตามข้อมูล ความต้องการของลูกค้าและตลาด
- () 2. มีการรวบรวมและติดตามข้อมูล บ้างเป็นบางครั้ง
- () 3. มีการรวบรวมและติดตามข้อมูล อย่างต่อเนื่องและได้นำข้อมูลไปใช้ประโยชน์

2.4 การจัดการความรู้และข้อมูลข่าวสาร

2.4.1 การรวบรวม ถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนภูมิปัญญาท้องถิ่น

- () 1. ไม่มีการรวบรวม
- () 2. มีการรวบรวมภูมิปัญญาท้องถิ่น
- () 3. มีการรวบรวม ถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนภูมิปัญญาท้องถิ่น

2.4.2 การแสวงหาความรู้ใหม่

- () 1. ไม่ค่อยมีการแสวงหาความรู้ใหม่ๆ
- () 2. มีการแสวงหาความรู้ใหม่ แต่ยังไม่นำมาใช้ประโยชน์
- () 3. มีการแสวงหาความรู้ใหม่ และนำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน

2.4.3 ระบบการจัดเก็บข้อมูลของวิสาหกิจชุมชน

- () 1. ไม่มีการจัดเก็บข้อมูล
- () 2. มีการจัดเก็บข้อมูลแต่ไม่เป็นระบบ
- () 3. มีการจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ มีการปรับข้อมูลให้เป็นปัจจุบันและมีความพร้อมสำหรับหาใช้งาน

2.4.4 การสื่อสาร ประชาสัมพันธ์ ข้อมูลข่าวสารแก่สมาชิก เครือข่ายและบุคคลภายนอก

- () 1. ไม่มีการสื่อสาร ประชาสัมพันธ์
- () 2. มีการสื่อสาร ประชาสัมพันธ์ แต่ไม่ต่อเนื่อง
- () 3. มีการสื่อสาร ประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง

2.5 การบริหารสมาชิกวิสาหกิจชุมชน

2.5.1 การกำหนดเงื่อนไขการรับสมาชิก

- () 1. ไม่มีการกำหนดเงื่อนไข
- () 2. มีการกำหนดเงื่อนไขการรับสมาชิกแต่ไม่ได้บันทึกไว้
- () 3. มีการกำหนดเงื่อนไขการรับสมาชิกและมีการบันทึกไว้อย่างชัดเจน

2.5.2 การพัฒนาผู้นำและสมาชิกวิสาหกิจชุมชน

- () 1. ไม่มีการพัฒนาผู้นำและสมาชิกวิสาหกิจชุมชน
- () 2. มีการพัฒนาผู้นำและสมาชิกวิสาหกิจชุมชนไม่เป็นขั้นเป็นตอนหรือไม่สอดคล้องกับการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน
- () 3. มีระบบการพัฒนาผู้นำและสมาชิกวิสาหกิจชุมชนอย่างเป็นขั้นเป็นตอนทั่วถึงและสอดคล้องกับการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน

2.5.3 การสร้างขวัญ กำลังใจ ความพึงพอใจและแรงจูงใจ

- () 1. ไม่มีการสร้างขวัญ กำลังใจ ความพึงพอใจและแรงจูงใจ
- () 2. มีแนวทางการสร้างขวัญ กำลังใจ ความพึงพอใจและแรงจูงใจแต่ไม่เป็นระบบ
- () 3. มีระบบการสร้างขวัญ กำลังใจ ความพึงพอใจ แรงจูงใจ การจัดสวัสดิการอย่างเหมาะสม ทัวถึงเป็นธรรมชาติมีความพึงพอใจ

2.5.4 การประเมินผลการปฏิบัติงานของสมาชิก

- () 1. ไม่มีแนวทาง
- () 2. มีการประเมินผล แต่ไม่มีแนวทางที่ชัดเจน
- () 3. มีระบบการประเมินผลและแจ้งผลให้สมาชิกทราบเพื่อนำไปปรับปรุง

2.6 กระบวนการจัดการสินค้า

2.6.1 การบริหารให้เกิดความเชื่อมโยงกิจกรรมวิสาหกิจชุมชน

- () 1. มีการดำเนินการกิจกรรมเดียว
- () 2. มีการดำเนินหลายกิจกรรม แต่ยังไม่สามารถบริหารให้เกิดการเกี่ยวเนื่องซึ่งกันและกัน
- () 3. มีการดำเนินการหลายกิจกรรม และบริหารให้เกิดการเชื่อมโยงทั้งภายในและภายนอกชุมชนให้เกิดการเกี่ยวเนื่อง ส่งเสริมซึ่งกันและกัน

2.6.2 ผลិតภัณฑ์ และระบบที่ก่อให้เกิดผลิตภัณฑ์

- () 1. ไม่มีการกำหนดขั้นตอน กระบวนการผลิตสินค้า
- () 2. มีการกำหนดขั้นตอน กระบวนการผลิตสินค้า แต่ยังไม่สามารถควบคุมคุณภาพ ความสม่ำเสมอของสินค้า
- () 3. มีการกำหนดขั้นตอน กระบวนการผลิตสินค้าที่ชัดเจนก่อให้เกิดสินค้าที่มีคุณภาพดี มีความสม่ำเสมอ

2.6.3 การควบคุมระบบงาน ป้องกันความผิดพลาดในระบบงาน ปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

- () 1. ไม่มีการควบคุมกระบวนการผลิต
- () 2. อยู่ในระหว่างการค้นหาวิธีการควบคุมกระบวนการผลิต
- () 3. มีวิธีการควบคุมกระบวนการผลิต

2.7 การผลิตผ้าทอ

2.7.1 การจัดหาฝ้าย/ไหม

- () 1. ปลูกฝ้าย/เลี้ยงไหมเอง
- () 2. ซื้อจากร้าน/โรงงาน
- () 3. ปลูกฝ้าย/เลี้ยงไหมเองและซื้อจากร้าน/โรงงาน
- () 4. อื่นๆ ระบุ.....

2.7.2 การย้อมสี

- () 1. สมาชิกกลุ่มย้อมเอง
- () 2. จ้างบุคคลภายนอกย้อม
- () 3. สมาชิกกลุ่มย้อมเองและจ้างบุคคลภายนอกย้อม
- () 4. อื่นๆ ระบุ.....

2.7.3 การมัดหมี่

- () 1. สมาชิกกลุ่มทำเอง
- () 2. จ้างบุคคลภายนอก
- () 3. สมาชิกกลุ่มทำเองและจ้างบุคคลภายนอก
- () 4. อื่นๆ ระบุ.....

2.7.4 การปั่นหลอด

- () 1. สมาชิกกลุ่มทำเอง
- () 2. จ้างบุคคลภายนอก
- () 3. สมาชิกกลุ่มทำเองและจ้างบุคคลภายนอก
- () 4. อื่นๆ ระบุ.....

2.7.5 การคั่น Huck (การเตรียมเครือ Huck หรือเตรียมฝ้าย/ไหมขึ้น)

- () 1. สมาชิกกลุ่มทำเอง
- () 2. จ้างบุคคลภายนอก
- () 3. สมาชิกกลุ่มทำเองและจ้างบุคคลภายนอก
- () 4. อื่นๆ ระบุ.....

2.7.6 การสืบหูก

- () 1. สมาชิกกลุ่มทำเอง
- () 2. จ้างบุคคลภายนอก
- () 3. สมาชิกกลุ่มทำเองและจ้างบุคคลภายนอก
- () 4. อื่นๆระบุ.....

2.7.7 การทอผ้า

- () 1. สมาชิกกลุ่มทำเอง
- () 2. จ้างบุคคลภายนอก
- () 3. สมาชิกกลุ่มทำเองและจ้างบุคคลภายนอก

2.7.8 วิธีการทอ

- () 1. รวมกันทอ
- () 2. แยกกันทอ
- () 3. ทั้งรวมกันทอและแยกกันทอ

2.7.9 ความสามารถในการออกแบบลายผ้า

- () 1. ได้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ถ่ายทอดสืบต่อกันมา
- () 2. ได้จากการฝึกอบรม
- () 3. ได้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นและการฝึกอบรม

2.7.10 การออกแบบลายผ้าขึ้นอยู่กับ

- () 1. ความคิดเห็นขอสมาชิกกลุ่ม
- () 2. ความต้องการของลูกค้า/ตลาด
- () 3. ความคิดเห็นขอสมาชิกกลุ่มและความต้องการของลูกค้า/ตลาด

2.7.11 การแปรรูปผ้าทอ

- () 1. ไม่มีการแปรรูป
- () 2. มีการแปรรูป (ถ้ามีการแปรรูป ตอบข้อ 2.7.12)

2.7.12 วิธีการแปรรูปผ้าทอ เช่น ตัดเสื่อ ทำกระเป๋า

- () 1. สมาชิกกลุ่มดำเนินการ
- () 2. จ้างบุคคลภายนอก
- () 3. . สมาชิกกลุ่มดำเนินการและจ้างบุคคลภายนอก

2.7.13 ชนิดขอสินค้า (ระบุ)

1	2.....
3.....	4.....
5.....	6.....
7.....	8.....

2.7.14 แหล่งขายสินค้า (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () 1. ขายที่กลุ่ม
- () 2. ขายตามที่ถูกคำสั่ง
- () 3. ขายในงานออกร้านตามเทศกาล
- () 4. ตัวแทนจำหน่าย ที่ (ระบุ).....

2.7.15 การขายสินค้า

- () 1. สมาชิกแยกกันขาย
- () 2. สมาชิกรวมกันขาย โดยมีตัวแทนของกลุ่มเป็นผู้ขาย
- () 3. ส่งให้ตัวแทนจำหน่ายเป็นผู้ขาย
- () 4. อื่นๆ ระบุ.....

2.7.16 การกำหนดราคาสินค้า

- () 1. สมาชิกร่วมกันกำหนดราคา
- () 2. คณะกรรมการกลุ่มเป็นกำหนด
- () 3. อื่นๆ ระบุ.....

2.7.17 การจัดสรรกำไรจากการขายสินค้า (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () 1. จัดสรรให้สมาชิก
- () 2. จัดสรรให้ผู้ขายสินค้า
- () 3. จัดสรรเข้ากลุ่ม
- () 4. จัดสรรทำบุญหรืองานสาธารณะประโยชน์
- () 5. อื่นๆ ระบุ.....

ตอนที่ 3 ระดับปัญหาและความต้องการการสนับสนุนและข้อเสนอแนะ ของวิสาหกิจชุมชนทอผ้า

ประเด็น	ระดับความต้องการ			ระดับปัญหา			ข้อเสนอแนะ
	มาก	น้อย	ไม่ ต้องการ	มาก	น้อย	ไม่มี ปัญหา	
1. การบริหารองค์กร							
1.1 ความรู้เรื่องการทำงานแบบมีส่วนร่วม							
1.2 ความรู้เรื่องการบริหารการเงิน/บัญชี							
1.3 ความรู้เรื่องการบริหารจัดการเงินทุน							
1.4.การจัดสรรรายได้และผลประโยชน์ ระหว่างสมาชิก							
2. การวางแผนดำเนินงานของวิสาหกิจ ชุมชน							
2.1 ความรู้เรื่องการวางแผนดำเนินงาน							
2.2 ความรู้เรื่องการจัดทำแผนแบบมี ส่วนร่วม							
2.3 การปฏิบัติงานตามแผน							
3. การบริหารการตลาด							
3.1 ความรู้เรื่องการตลาด							
3.2 ข่าวสารด้านการตลาด							
3.3 ข้อมูลความต้องการของลูกค้าหรือ ตลาด							
4. การจัดการความรู้							
4.1 ถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนความรู้ภูมิ ปัญญาท้องถิ่นกับวิสาหกิจชุมชนทอผ้าใน จังหวัดอื่น							
4.2 ทักษะศึกษาดูงานวิสาหกิจชุมชนทอผ้า ที่ประสบความสำเร็จ							
4.3 ความรู้และเทคโนโลยีใหม่ๆ ในการ ผลิตผ้าทอ							

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นายบุญรอด คำทะริ
วัน เดือน ปีเกิด	1 สิงหาคม 2503
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี
ประวัติการศึกษา	เทคโนโลยีการเกษตรบัณฑิต สาขาพืชศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้
สถานที่ทำงาน	สำนักงานเกษตรจังหวัดอุดรธานี
ตำแหน่ง	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร 7 ว
ทุนวิจัย	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช